

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avses en modell för samverkan där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer servicebehovet hos de arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen för dem och svarar tillsammans för att sysselsättningsprocessen för de arbetslösa framskrider och följs upp.

Målet med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är att främja sysselsättningen för arbetslösa genom att erbjuda dem offentlig arbetskraftsservice samt socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering i enlighet med deras servicebehov.

Det ska inte inrättas någon ny organisation för den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen, utan alla medverkande myndigheter ska arbeta inom ramen för sina befogenheter. Samverkansparterna ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe för samservicen i verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå.

Arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten kommer att bedöma en arbetslös klients behov av sektorsövergripande samservice när personen har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet för minst 300 dagar eller varit arbetslös minst en viss tid utan avbrott. Personer under 25 år måste ha varit arbetslösa i minst sex månader utan avbrott och personer som har fyllt 25 år arbetslösa i minst tolv månader utan avbrott. Med behov av sektorsövergripande samservice avses att det för att främja sysselsättningen för en arbetslös krävs att den service som tillhandahålls av

kommunen, arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten samordnas.

Den sektorsövergripande samservicen inleds med en intensiv utredningsperiod som ska pågå i högst tre månader. Under utredningsperioden utreds den arbetslöses servicebehov sektorsövergripande och det utarbetas en sektorsövergripande sysselsättningsplan tillsammans med personen. I planen avtalar man om den arbetskraftsservice och den socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering som behövs på grund av den arbetslöses servicebehov.

Vidare föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att kommunerna ska betala hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetsperioden till personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och 70 procent av stödet till personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Dessutom justeras lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om utkomststöd på grund av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Ett viktigt mål med förslaget är att minska långtidsarbetslösheten. Andra mål är att höja sysselsättningsgraden, förlänga arbetslivet och trygga framtida arbetskraftsbehov. Avsikten är dessutom att på sikt minska de totala offentliga kostnaderna för arbetslösheten, få det nuvarande servicesystemet att fungera bättre, förtydliga arbetsfördelningen mellan stat och kommun, förbättra samarbetet mellan stat och kommun och ge kommunerna större möjligheter att medverka till att främja sysselsättningen för långvarigt arbetslösa. Målet med att stifta en särskild lag om sektorsövergripande samservice som främjar

sysselsättningen är också att i hela landet trygga tillgången till tjänster som långtidsarbetslösa behöver och att på så sätt förbättra likabehandlingen av arbetslösa oberoende av bostadsort.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÅN MOTIVERING	6
1 INLEDNING.....	6
Hur servicesystemet för långtidsarbetslösa och andra med svag ställning på arbetsmarknaden förbättras som helhet	6
2 NULÄGE	9
2.1 Lagstiftning och praxis.....	9
Arbets- och näringsbyråernas och kommunernas roll och uppgifter för att ordna sysselsättningsfrämjande service till långtidsarbetslösa.....	9
Verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft	10
Hur verksamhetsmodellen kommit till	10
Servicecentralerna för arbetskraft och deras organisation.....	12
Kunder, hänvisning och avslutande av kundrelation.....	13
Service och serviceprocesser på servicecentralerna	13
Hur verksamhetsmodellen finansieras och finansieringsansvaret	14
Styrning och ledning på riksplanet	14
Finansiering av arbetsmarknadsstödet.....	15
Reformen av arbetsmarknadsstödet 2006.....	15
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	16
Norge.....	17
Sverige.....	17
2.3 Bedömning av nuläget	19
Arbets- och näringsbyråernas och kommunernas roll och uppgifter för att ordna sysselsättningsfrämjande service för långtidsarbetslösa.....	19
Utvärderingar av verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft	19
Hur verksamhetsmodellen är organiserad och leds	19
Kunder och kundkriterier	20
Service och serviceprocessen	20
Vilken effekt servicen har	21
Finansiering.....	22
Kundinformationssystem.....	22
Antalet personer med arbetsmarknadsstöd 2005—2014	23
Aktivering av personer med arbetsmarknadsstöd 2003—2014.....	24
Kommunernas deltagande i aktiveringen av personer med arbetsmarknadsstöd	25
Utgifter för arbetsmarknadsstöd 2006—2013	25
Utvärdering av den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet 2006.....	26
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	28
Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	28
Alternativ för att ändra finansieringen av arbetsmarknadsstödet	29
Hur de föreslagna ändringarna verkställs	30
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	32
4.1 Ekonomiska konsekvenser	32

	Ekonomiska konsekvenser av förslagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	32
	Hur de offentliga finanserna påverkas av den ändrade finansieringen av arbetsmarknadsstödet	33
	Hur de offentliga finanserna påverkas av att arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för aktiveras.....	34
	Andra faktorer som påverkar kommunernas finansiella ansvar	34
	Konsekvenser för kommuner, kommungrupper och regioner.....	35
4.2	Konsekvenser för myndigheterna	37
	Bedömning av antalet arbetslösa som uppfyller kundkriterierna för sektorsövergripande samservice	37
	Hur myndigheterna påverkas av förslagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	38
	Den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet.....	40
4.3	Samhälleliga konsekvenser	40
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	41
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial	41
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats.....	42
	Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	42
	Ändrat finansiellt ansvar för arbetsmarknadsstödet	44
6	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	44
	DETALJMOTIVERING	46
1	LAGFÖRSLAG	46
1.1	Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	46
1.2	Lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	57
	1 kap. Allmänna bestämmelser	57
	2 a kap. Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda.....	57
	10 kap. Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service	57
	14 kap. Särskilda bestämmelser.....	58
1.3	Lagen om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	59
	1 kap. Allmänna bestämmelser	59
	2 kap. Arbets sökande.....	59
1.4	Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.....	59
1.5	Lagen om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd	59
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	60
3	IKRAFTTRÄDANDE	60
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSDRAGNING	60
	Det allmännas skyldighet att främja sysselsättningen och verka för att tillförsäkra rätten till arbete.....	61
	Tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och åtgärder för att främja befolkningens hälsa	61
	Regional jämlikhet	61
	Skydd för personuppgifter.....	61
	Kommunernas självstyrelse och finansieringsprincipen	62
	LAGFÖRSLAG	65
	1. Lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	65

2. Lag om ändring av lagen om utkomtskydd för arbetslösa	69
3. Lag om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	71
4. Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	72
5. Lag om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd	74
BILAGA	75
PARALLELLTEXT	75
2. Lag om ändring av lagen om utkomtskydd för arbetslösa	75
3. Lag om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	79
4. Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	81
5. Lag om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd	85

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I propositionen föreslås en lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avses i lagförslaget en samverkansmodell där arbets- och näringsbyrå, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans gör en bedömning av vilket behov av service arbetslösa med behov av sektorsövergripande service har, planerar servicen till arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice så att den i sin helhet är ändamålsenlig med avseende på sysselsättningen och svarar gemensamt för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa framskrider och följs upp.

Det kommer inte att inrättas någon ny organisation för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen utan alla samverkansparter ska arbeta inom ramen för sina egna befogenheter. För samservicen ska samverkansparterna ha minst ett gemensamt verksamhetsställe inom varje arbets- och näringsbyrås verksamhetsområde.

Propositionen hänför sig till programmet för statsminister Jyrki Katainens regering, där det finns en skrivning om att arbets- och näringsbyråernas, kommunernas och Folkpensionsanstaltens verksamhetsmodell med servicecentraler för arbetskraft utvidgas till hela landet. Enligt regeringsprogrammet ska det föreskrivas i lag om verksamhetsmodellen samtidigt som finansieringen för centralerna säkerställs. Myndigheternas ansvar för att ordna service till långvarigt arbetslösa preciseras så att arbetslösa arbetssökande som regel flyttas över från arbets- och näringsbyråerna till servicecentralerna senast när de har varit arbetslösa i tolv månader. Behovet av service kommer att bedömas i början av arbetslösheten i samband med att en sysselsättningsplan utarbetas. Ansvaret för att utreda de arbetslösas förutsättningar att få pension lyfts över på servicecentralerna för arbetskraft.

Vidare ändras bestämmelserna om det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstöd i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Det innebär att kommunerna ska betala en del av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som fått arbetsmarknadsstöd i fler än 300 dagar. Kommunerna ska stå för hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden för personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och för 70 procent när en arbetslös har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar.

Propositionen hänför sig statrådets beslut den 21 mars 2013 om ramarna för statsfinanserna 2014—2017. Beslutet understryker kommunernas roll och ansvar för att aktivt åtgärda långtidsarbetslösheten. Enligt rambeslutet ska en del av det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet till arbetslösa föras över på kommunerna från och med 2015 som ett led i utvärderingen av kommunernas uppgifter. Med den reviderade modellen för finansiering av arbetsmarknadsstödet skapas det möjligheter för personer med arbetsmarknadsstöd att bli delaktiga av aktive-ringsåtgärder.

Det ändrade finansieringsansvaret för arbetsmarknadsstödet är nära relaterat till att sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, en modell som bygger på modellen med servicecentraler för arbetskraft, tas in i lag och införs i hela landet. Tanken är att säkerställa att kommunerna får bättre möjligheter att påverka den sysselsättningsfrämjande servicen till de arbetslösa som de själva är med och betalar en del av arbetsmarknadsstödet för under arbetslöshetstiden.

Hur servicesystemet för långtidsarbetslösa och andra med svag ställning på arbetsmarknaden förbättras som helhet

Regeringen Katainen arbetade på många olika sätt för att förbättra sysselsättningsmög-

ligheterna för långtidsarbetslösa och andra med svag ställning på arbetsmarknaden. Utöver förslaget att föreskriva i lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och utsträcka servicen till hela landet och att samtidigt ändra bestämmelserna om det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet har en rad projekt och åtgärder för att främja sysselsättningen för långtidsarbetslösa och andra med svag ställning på arbetsmarknaden genomförts – eller håller på att genomföras eller förberedas. Bland de viktigaste märks ett sysselsättningspolitiskt kommunförsök, långvarig lönesubvention för äldre långtidsarbetslösa, bättre resultat på övergångsarbetsmarknaden, åtgärder för att förbättra sysselsättningen av personer med partiell arbetsförmåga, utvärdering av lagstiftningen om sociala företag, sysselsättningsfrämjande offentlig upphandling, revidering av socialvårdslagen och förberedelser för aktiverande social trygghet.

I regeringsprogrammet ingår ett sysselsättningspolitiskt kommunförsök 2012—2015, där kommunerna samordnar servicen till arbetssökande med långvarig arbetslöshet. I försöket ingår 26 projekt och 65 kommuner i hela landet. Målet är att minska arbetslösheten och att finna nya modeller med lokalt partnerskap för integrering på arbetsmarknaden. En viktig del av försöket är att ta fram och införa nya tjänster och verksamhetsmodeller. Försöket rubbar däremot inte arbetsfördelningen mellan stat och kommun för att ordna arbetskraftsservice och annan sysselsättningsfrämjande service.

Klientgrupperna i kommunförsöket är i stor utsträckning desamma som på de nuvarande servicecentralerna för arbetskraft. Bland de långtidsarbetslösa ingår i första hand de som har fått arbetslöshetsförmån i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet och som utöver arbetskraftsservice också behöver den typ av sysselsättningsfrämjande service som kommunerna är skyldiga att ordna. Dessutom kan målgruppen bestå av personer som varit arbetslösa utan avbrott i minst tolv månader och som riskerar att bli utslagna på arbetsmarknaden. Erfarenheterna från försöket kommer att utnyttjas i den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen.

Som ett led i regeringens strukturpolitiska program har arbets- och näringsministeriet berett en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice. Den innebär att tiden med lönesubvention för äldre långtidsarbetslösa kan vara längre än enligt den gällande lagen. Propositionen ska enligt planerna lämnas till riksdagen hösten 2014 och bestämmelserna om lönesubvention träda i kraft den 1 januari 2015.

Med övergångsarbetsmarknad avses anställningar och arbetstillfällen som föreningar och stiftelser erbjuder med hjälp stöd från samhället. De arbetssökande erbjuds så att säga jobb med låg tröskel, där de kan förbättra sin kompetens och andra arbetsmarknadsfärdigheter för att senare kunna ta ett jobb på den öppna marknaden. Parterna på övergångsarbetsmarknaden spelar en framträdande roll för samarbetsnätverket för sektorsövergripande samservice. Ett av målen med åtgärderna för att stärka övergångsarbetsmarknaden är att förbättra resultaten, det vill säga att fler arbetslösa som är i arbetsprövning eller har lönesubventionerat arbete ska komma in på den öppna arbetsmarknaden och yrkesutbildning. Ett annat mål är att ge parterna på övergångsarbetsmarknaden bättre möjligheter att tillhandahålla arbetsprövning och lönesubventionerat arbete för personer med svag ställning på arbetsmarknaden.

En del av de åtgärder för att förbättra övergångsarbetsmarknaden som infaller 2013 och 2014 bygger på förslagen i en enmansutredning om bättre övergångsarbetsmarknad som gjorts av Tarja Filatov (TEM rapportej 7/2013). Utvecklingsåtgärderna fokuserar på att förbättra samarbetet mellan arbets- och näringsförvaltningen och övergångsarbetsmarknaden å ena sidan och övergångsarbetsmarknaden och företagen å andra sidan. För att förbättra samarbetet mellan arbets- och näringsbyråerna och parterna på övergångsarbetsmarknaden har byråerna utsett samordnare för övergångsarbetsmarknaden, som ska se till att partnerskapsmodellen genomförs. En del av kommunerna i kommunförsöket har 2014 ett pilotprojekt med en så kallad bonusmodell, som innebär att de parter på övergångsarbetsmarknaden som skaffar ett jobb för någon med lönesubven-

tionerat arbete belönas med en premie. Tanken är att förbättra samarbetet mellan parterna på övergångsarbetsmarknaden och företagen samt andra arbetsgivare.

En arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet för att utarbeta ett handlingsprogram för sysselsättning av personer med partiell arbetsförmåga lämnade sin slutrapport till ministeriet i december 2013. Åtgärderna ska huvudsakligen genomföras av social- och hälsovårdsministeriets och arbets- och näringsministeriets förvaltningsområden och åtgärderna infaller mestadels 2014 och 2015. Förslagen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde gäller till största delen åtgärder för att förbättra samverkan mellan arbets- och näringsförvaltningen och andra berörda och framtagning av mer individanpassad arbetskrafts- och företagsservice för personer med partiell arbetsförmåga. Social- och hälsovårdsministeriet håller i trådarna för programmet Partiellt arbetsföra med i arbetslivet som genomförs 2014 och 2015. Det ska ta fram ett koncept för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna för partiellt arbetsföra. I konceptet ingår det att arbetstagare och arbetsökande med partiell arbetsförmåga får en personlig samordnare.

Lagen om sociala företag trädde i kraft 2004. De sociala företagen har inte spelat särskilt stor roll kvantitativt sett för att erbjuda partiellt arbetsföra och långtidsarbetslösa arbetsmöjligheter. Därför utreder man de sociala företagens roll för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna för personer med svag ställning på arbetsmarknaden, hur modellen med sociala företag fungerar och hur den förhåller sig till andra modeller.

Lagen om offentlig upphandling tillåter att sociala aspekter, till exempel sysselsättning, beaktas vid upphandling. Ett viktigt mål med en ny revidering av EU-lagstiftningen är att sociala aspekter ska beaktas bättre. EU-direktiven om offentlig upphandling publicerades i EU:s officiella tidning i mars 2014. En proposition kommer enligt planerna att lämnas till riksdagen hösten 2015 och bestämmelserna träder i kraft våren 2016. Arbets- och näringsministeriet gav i november 2013 ut en skrift om offentlig upphandling och socialt ansvar, som bland annat tar hänsyn till sysselsättningsaspekter. Det syssel-

sättningspolitiska kommunförsöket tar sikte på att finna nya verktyg för att skapa arbetstillfällen för långtidsarbetslösa. I detta syfte utnyttjar de medverkande kommunerna de möjligheter som offentliga upphandlingar ger.

I samband med revideringen av socialvårdslagen har en arbetsgrupp tillsatt av social- och hälsovårdsministeriet utrett vilket behov det finns av att se över den socialvårdslagstiftning och det servicesystem som stöder arbetslivsdeltagandet (arbetsgruppen TEOS). Arbetsgruppen ville utreda hur servicesystemet är uppbyggt och hur lagstiftningen i sin helhet ser ut. Vidare stod incitament för klienterna på utredningsagendan, och arbetsgruppen avsåg att utarbeta ett förslag till proposition om revidering av lagstiftningen och servicesystemet. Mandattiden gick ut den 30 juni 2014 och arbetsgruppen lade fram sitt förslag i september 2014. En proposition med förslag till lag om sysselsättningsfrämjande social rehabilitering kommer sannolikt att lämnas till riksdagen nästa regeringsperiod. I så fall kommer den att ersätta lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

I december 2013 tillsatte social- och hälsovårdsministeriet en arbetsgrupp för aktiverande social trygghet och mandattiden går ut i februari 2015. Åtgärder för att satsa på aktiverande social trygghet ingår i regeringens strukturpolitiska program. Tanken är att samordna social trygghet och aktiverande åtgärder för att motverka att personer i arbetsför ålder marginaliseras och att med utgångspunkt i deras arbetsförmåga ge dem fler incitament för att arbeta. Kommunerna får en större roll för att verkställa åtgärderna och utbudet på aktiverande åtgärder ska breddas i kommuner, stat, företag, organisationer och hushåll. Arbetsgruppen ska ta hänsyn bland annat till att kommunerna har en starkare roll när det gäller ansvaret för att ordna och finansiera arbetsmarknadsstöd för långtidsarbetslösa.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Arbets- och näringsbyråernas och kommunernas roll och uppgifter för att ordna sysselsättningsfrämjande service till långtidsarbetslösa

Det är arbets- och näringsbyråerna som ska ordna offentlig arbetskraftsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012). Lagen anger vilken typ av arbetskrafts- och företagservice (bland annat arbetsförmedling, vägledning för yrkesval och karriär, jobbsökarträning, karriärträning, arbetsträning, utbildningsprövning, arbetsprövning, arbetskraftsutbildning, lönesubvention) arbets- och näringsförvaltningen ska ordna. Arbets- och näringsbyråerna producerar servicen själv eller upphandlar den av utomstående tjänsteleverantörer. Vidare kan byråerna begära sakkunnigbedömningar (bland annat kartläggningar av kompetensen och yrkesskickligheten samt undersökningar och bedömningar av arbetsförmågan) och bevilja förmåner (bland annat ersättning för resekostnader) i samband med servicen och sakkunnigbedömningarna.

Vid all arbetskrafts- och företagservice intervjuas de arbetssökande och det utarbetas en sysselsättningsplan utifrån intervjun. Sysselsättningsplanen innefattar arbetskrafts- och företagservice, andra sysselsättningsfrämjande tjänster i överensstämmelse med den arbetssökandes servicebehov och sakkunnigbedömningarna. Det ingår i arbets- och näringsbyråernas uppgifter att dels tillhandahålla arbete och utbildning, dels ordna med den service som ingår i sysselsättningsplanen inom ramen för de tillgängliga anslagen.

Enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice är arbets- och näringsbyrån skyldig att informera kunderna om andra servicemöjligheter och i förekommande fall hänvisa kunderna till service som tillhandahålls av andra myndigheter eller tjänsteleverantörer i samarbete med dessa, om kundens behov av service kräver någon annan service än offentlig arbetskrafts- och företagservice eller om en annan myndighet eller någon an-

nan är skyldig att ordna servicen. Behovet av annan service är oftast kopplat till den service som kommunerna är skyldiga att ordna (vanligen social- och hälsovård). Också Folkpensionsanstaltens tjänster och försäkringsbolagens yrkesinriktade rehabilitering är service som arbets- och näringsbyråerna hänvisar kunderna till.

Den offentliga arbetskrafts- och företags servicen finansieras till största delen med ett anslag (mom. 32.30.51, nedan kallat sysselsättningsanslag) för att främja sysselsättningen och bekämpa arbetslösheten som ingår under huvudtiteln för arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde i statsbudgeten. Dessutom används medel lönesubvention och startpeng från mom. 33.20.52 under social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Kommunerna är med och producerar offentlig arbetskraftsservice genom att erbjuda arbetslösa lönesubventionerat arbete och möjligheter till arbetsprövning. Arbets- och näringsbyråerna ingår avtal med kommunerna om arbetsprövning och beviljar kommunerna lönesubvention. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda lönesubventionerat arbete eller möjligheter till arbetsprövning utom när det gäller skyldigheten enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice att sysselsätta äldre arbetssökande.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) är den enda lagen som förpliktar kommunerna att ordna sysselsättningsfrämjande service för långvarigt arbetslösa. Kommunerna får 10,09 euro i ersättning per verksamhetsdag från staten. Ersättningen betalas med medel från mom. 33.20.31 under social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde.

Syftet med kommunernas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte är att ge klienterna större livskompetens och skapa förutsättningar för sysselsättning. Arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte skrivs in i aktiveringsplanen. En aktiveringsplan ska utarbetas för arbetslösa under 25 år som har en sysselsättningsplan och som har fått arbetsmarknadsstöd i 180 dagar de senaste tolv månaderna eller arbetslöshetsdagpenning i 500 dagar eller som har haft utkomststöd på grundval av arbetslöshet som huvudsaklig

försörjning de senaste fyra månaderna. Också arbetslösa som fyllt 25 år som har en sysselsättningsplan och som har fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar alternativt arbetsmarknadsstöd i 180 dagar efter att 500 dagar med arbetslöshetsdagpenning har gått ut eller har haft utkomststöd på grundval av arbetslöshet som huvudsaklig försörjning de senaste tolv månaderna har rätt att få en aktiveringsplan.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte förpliktar kommunerna och arbets- och näringsbyråerna att gemensamt planera aktiverande service anpassad för varje enskild klient. När aktiveringsplanen utarbetas ska de först utreda möjligheterna att erbjuda arbete eller service som arbetskrafts- och näringsbyrån är skyldig att ordna. Därutöver kan planen innehålla socialvård, hälso- och sjukvård, rehabilitering och utbildning som förbättrar personens sysselsättningsmöjligheter. Lagen föreskriver att aktiveringsplanen ska innefatta arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte om det inte går att erbjuda arbete eller sysselsättningsfrämjande åtgärder inom tre månader.

Möjligheterna att sysselsätta långtidsarbetslösa försvåras av att de har sociala och hälsomässiga problem. Följaktligen behöver många av dem kommunal social- och hälsovård utöver den arbetskraftsservice som arbets- och näringsbyrån är skyldig att tillhandahålla. Exempelvis alkohol- eller drogproblem, psykisk ohälsa eller svårigheter med livskompetensen kan vara ett hinder för att delta i eller dra nytta av i arbetskraftsservice. I sådana fall hänvisar arbets- och näringsbyrån klienterna till kommunal social- och hälsovård. Skuldrådgivning finansieras av staten och tillhandahålls av kommunen, och tjänsten spelar en viktig roll för att undanröja hindren för sysselsättning.

Hälsoundersökningar av arbetslösa finns inskrivna i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) som trädde i kraft den 1 maj 2011. I 13 § 2 mom. sägs det att kommunen ska se till att sådana hälsoundersökningar genomförs som är nödvändiga för att bevaka och främja kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska bidra till att främja arbets- och funktionsförmågan och förebygga sjukdomar

samt främja psykisk hälsa och livskompetens. Hälsoundersökningar och hälsorådgivning ska också ordnas för unga personer och personer i arbetsför ålder som faller utanför studerande- eller företagshälsovården.

Utöver dessa lagstadgade uppgifter ordnar och finansierar kommunerna frivilligt sysselsättningsfrämjande service. De har arbetsverkstäder som erbjuder bland annat arbetsprovning, lönesubventionerat arbete, individuell träning och arbetsträning. Dessutom ger kommunerna ut ett så kallat kommundillägg till arbetsgivare som anställer arbetslösa och ger till exempel arbetslösas föreningar ekonomiska bidrag.

Verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft

De nuvarande servicecentralerna för arbetskraft regleras inte av någon lagstiftning. Verksamheten bygger på frivilligt avtalsbaserat samarbete mellan arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten. Servicecentralerna är multidisciplinära nätverk där arbets- och näringsbyrån, kommunen (främst det kommunala socialväsendet) och Folkpensionsanstalten tillhandahåller sina tjänster på ett gemensamt verksamhetsställe. Verksamheten vid servicecentralerna skiljer sig från annat samarbete mellan myndigheterna genom att principen om alla tjänster över en disk tillämpas. I en modell för ekonomiska regioner kan servicen ges dels på ett gemensamt verksamhetsställe, dels på andra verksamhetsställen.

Hur verksamhetsmodellen kommit till

En av de bidragande faktorerna till att modellen med servicecentraler för arbetskraft kom till var att man i början av 00-talet ville se över kostnadsfördelningen mellan stat och kommun beträffande sysselsättningen av arbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd under en lång tid. Den gången lyckades man inte med att reformera kostnadsfördelningen. I stället fattades ett beslut om att starta ett försök med samservice i syfte att utveckla kommunernas, arbetsförvaltningens och

Folkpensionsanstaltens gemensamma kundservice och därmed förbättra möjligheterna för personer med arbetsmarknadsstöd att få arbete, aktivera sig, behålla arbetsförmågan och få rehabilitering. Försöket genomfördes 2002 och 2003.

Försöket med samserviceställen permanentades 2004—2006 som ett led i regeringens förvaltningsövergripande sysselsättningsprogram. I samband med en översyn av den offentliga arbetskraftsservicen inrättades servicecentraler för arbetskraft. Arbetsförmedlingen och servicen till svårssysselsatta skildes åt och servicen till de mest svårssysselsatta förlades till servicecentralerna. I statsbudgeten fick det dåvarande arbetsministeriet ett extra anslag för omkostnaderna för cirka 40 servicecentraler för arbetskraft. Utifrån ansökningar valde arbetsministeriet ut de regioner som skulle ingå i nätverket. Antalet arbetssökande som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i 500 dagar var ett viktigt urvalskriterium. Detta resulterade i att 39 servicecentraler för arbetskraft fick anslag och kunde inleda verksamheten 2004—2006.

Vid starten 2004 sattes det som mål att man med verksamheten skulle minska den strukturella arbetslösheten, sänka utgifterna för utkomststöd och arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet, höja aktiveringsgraden, öka aktiveringsinslaget i arbetsmarknadsstödet, förbättra arbets- och funktionsförmågan och ge klienterna ett aktivare liv med större delaktighet. De lokala lednings- och styrgrupperna för servicecentralerna skulle lägga fast kvantitativa mål för verksamheten.

Nationella kundkriterier fastställdes för servicecentralerna 2007. Centralerna fick i uppgift att bedöma kundernas arbets- och funktionsförmåga och att förbättra deras arbetsmarknadsfärdigheter och sysselsättningsförutsättningar. I första hand skulle långvarigt arbetslösa med arbetsmarknadsstöd och utkomststöd hänvisas till servicecentralerna om det bedömdes att de var i behov av den samlade service som arbetsförvaltningen, kommunen och eventuellt också Folkpensionsanstalten kunde erbjuda till stöd för sysselsättningen.

Bland de som fick arbetsmarknadsstöd gavs de som fått stödet i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet företräde. I andra hand kunde de som riskerade bli utdragen arbetslösa och inte bedömdes få tillräckligt stor hjälp av arbetsförvaltningens och kommunens basservice hänvisas till centralerna. I kundkriterierna lyftes dessutom motivation för att anlita servicecentralens tjänster och fullgoda sociala och hälsomässiga möjligheter att dra nytta av servicen fram. Servicen skulle avslutas när begränsningarna i arbets- och funktionsförmågan inte längre krävde tjänster inom ramen för fast samarbete mellan myndigheterna. Beroende på situationen skulle klienterna hänvisas antingen till arbets- och näringsbyrån (arbetskraftsbyrån på den tiden) eller till social service i kommunen.

Kriterierna sågs över i mars 2010 samtidigt som de nationella riktlinjerna för verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft fastställdes. Riktlinjerna utarbetades utifrån utvärderingar av verksamhetsmodellen och utvecklingsbehoven som hade gjorts 2008 och 2009.

Ett av de mål som angavs i riktlinjerna var att stödja kunderna att komma in på den öppna arbetsmarknaden. Personer som behöver den multidisciplinära servicen på centralerna för att komma in på arbetsmarknaden ska hänvisas till centralerna. Samtidigt bestämdes det att kundrelationen skulle pågå i högst tre år.

Riktlinjerna anger vidare att minst hälften av kunderna ska vara gemensamma kunder för arbets- och näringsbyrån och kommunen (personer som har fått arbetsmarknadsstöd i fler än 500 dagar på grundval av arbetslöshet). Också andra arbetslösa kan hänvisas till servicecentralerna om den multidisciplinära servicen bedöms kunna förhindra utdragen arbetslöshet och utslagning på arbetsmarknaden. Enligt riktlinjerna för samhällsgarantin för unga, som funnits sedan 2010, ska unga med utdragen arbetslöshet eller arbetslöshet som hotar att bli utdragen och behöver social service utöver den offentliga arbetskraftsservicen hänvisas till servicecentralerna för arbetskraft.

Enligt riktlinjerna ska därtill varje servicecentral för arbetskraft kunna erbjuda offent-

lig arbetskraftsservice och kommunal arbetsrehabiliterande service som är avsedd för personer med behov av rehabilitering för att komma ut på arbetsmarknaden. Medarbetarna arbetar i gemensamma lokaler och i personalen ska det ingå personer från arbets- och näringsbyrån och kommunen med expertis inom de berörda serviceområdena. Varje servicecentral ska följaktligen ha en eller flera socialarbetare. Det kan också finnas socialhandledare. Medelstora och stora (minst tio medarbetare i gemensamma lokaler) servicecentraler bör också ha en hälsovårdare eller sjukskötare. Mindre servicecentraler bör kunna tillhandahålla hälso- och sjukvård på något annat sätt (till exempel en kontaktperson eller en ansvarig person inom den kommunala hälso- och sjukvården eller regler för hur kunder kan hänvisas till hälso- och sjukvård). Därutöver spelar Folkpensionsanstaltens medicinska och yrkesinriktade rehabilitering samt annan förmånsrådgivning en viktig roll i verksamheten på servicecentralerna.

Servicecentralerna för arbetskraft och deras organisation

Som mest ingick det 39 servicecentraler för arbetskraft i nätverket. År 2014 har nätverket 37 servicecentraler som uppfyller de nationella kriterierna. En servicecentral har lagt ner verksamheten och en uppfyller inte kriterierna.

Ungefär 40 procent av kommunerna i fasta Finland deltar i verksamheten. I början av 2014 deltog 124 kommuner i fasta Finland medan 180 kommuner stod utanför nätverket. De icke-deltagande kommunerna är mestadels små eller medelstora kommuner om man ser till invånarantalet.

Samtliga femton arbets- och näringsbyråer har minst en servicecentral för arbetskraft inom sitt verksamhetsområde. Antalet medverkande kommuner varierar. Sydöstra Finlands arbets- och näringsbyrå är den enda där alla kommuner i verksamhetsområdet deltar i verksamheten. Största delen av servicecentralerna arbetar i större regioner eller omfattar minst två kommuner. Åtta centraler är verksam i bara en kommun.

Antalet medarbetare och kunder varierar. Den största servicecentralen har ungefär hundra anställda och den minsta fem. Totalt arbetar det omkring 360 kommunanställda i de gemensamma lokalerna och av dem är cirka 75 procent anställda på heltid. Det är stor variation i hur många som är anställda på heltid respektive deltid. På en del servicecentraler är alla kommunala medarbetare anställda på heltid och på vissa andra centraler är alla kommunala medarbetare deltidsanställda. Ungefär 280 anställda vid arbets- och näringsbyråerna arbetar i de gemensamma lokalerna. Ungefär 10 procent av dem arbetar deltid. Omvandlat till årsverken står kommunerna för cirka 300 årsverken och arbets- och näringsbyråerna för 265 årsverken. Folkpensionsanstalten har ungefär 30 medarbetare på de gemensamma verksamhetsställena och nästan alla arbetar deltid. Från och med 2014 ska varje servicecentral för arbetskraft ha minst en medarbetare från Folkpensionsanstalten beroende på hur stort behovet bland kunderna är.

Också personalstrukturen varierar. I augusti 2013 bestod den kommunala personalen mestadels av socialarbetare, socialhandledare, servicehandledare och hälsovårdare. Utöver dessa kategorier finns det också bland annat handledare för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, förmånshandläggare, karriärplanerare och arbetstränare. Vid 24 servicecentraler finns det hälsovårdare. Arbets- och näringsbyråerna har huvudsakligen experter på arbetskraftsservice anställda på servicecentralerna. Vidare har 19 servicecentraler psykolog eller rehabiliteringspsykolog. Personalen från Folkpensionsanstalten består till största delen av medarbetare med utbildning inom det sociala området respektive hälso- och sjukvård.

Vid 25 servicecentraler har man gemensamt ledarskap, vilket innebär att de leds av personer som kommunen eller kommunerna och arbets- och näringsbyrån utser gemensamt. Tolv servicecentraler tillämpar en modell med en chef. Sex av dem har en chef från kommunen och sex en chef från arbets- och näringsbyrån.

Kunder, hänvisning och avslutande av kundrelation

Kundinformationssystemet TYPPI, som servicecentralerna för arbetskraft har tillgång till, visar att ungefär 8 000 personer blev kunder på centralerna 2013. Året innan var det cirka 8 800 och 2011 var siffran nästan 9 400. Alla servicecentraler använder inte kundinformationssystemet och siffrorna är därför bara vägledande. Enligt systemet hade centralerna omkring 20 000 kunder 2013. På de enskilda centralerna varierade antalet från färre än hundra till drygt 3 000.

Arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem URA visar att servicecentralerna hade inemot 27 000 kunder 2012 och att ungefär 24 000 var arbetslösa arbetssökande. I snitt besöktes centralerna av 12 000 arbetslösa arbetssökande i månaden. Antalet varierande från ungefär 150 upp till nästan 5 000.

De kommuner som deltog i verksamheten 2013 hade i snitt 60 000 invånare som hade fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar. Det är ungefär 80 procent av alla som det året fick arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet. I de deltagande kommunerna varierade antalet personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar mellan färre än fem och cirka 6 200. I de kommuner som inte ingick i verksamheten varierade antalet mellan färre än fem och cirka 300.

Det är frivilligt att vara kund på en servicecentral för arbetskraft. De som hänvisas till centralerna är inriktade på att komma ut på arbetsmarknaden, men möjligheterna att få arbete försvåras av att de har en rad olika begränsningar i arbets- och funktionsförmågan. Jämfört med servicen på arbets- och näringsbyråerna, i kommunerna och på Folkpensionsanstalten är servicen på servicecentralerna huvudsakligen avsedd för kunder med särskilda behov och inriktad på att de ska få rehabilitering för att kunna arbeta. Kundrelationen är som regel begränsad till högst tre år.

Hänvisningen till en servicecentral för arbetskraft ska alltid grunda sig på en bedömning av servicebehovet som har gjorts antingen av den hänvisande organisationen el-

ler av servicecentralen. Personer hänvisas till servicecentralen av arbets- och näringsbyrån och kommunen, men också Folkpensionsanstalten kan vara aktiv i frågan. För alla kunder är det ett absolut krav att de har behov av den multidisciplinära servicen (bedömning av servicebehovet) för att återhämta sig så mycket att de kan komma ut på arbetsmarknaden. Ingen hänvisas till servicecentralen på grund av sin bakgrund (ålder, funktionsned-sättning, sjukdom, invandrare, långtidsarbetslöshet) eller ett enskilt servicebehov (exempelvis aktiveringsplan eller pensionsutredning). De som hänvisas till centralen måste ha så god funktionsförmåga att de kan delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller annan sysselsättningsfrämjande service och dra nytta av dem.

Uppgifter i informationssystemet TYPPI visar att ungefär 9000 kundrelationer avslutades årligen på servicecentralerna 2011—2013. De hade pågått från mindre än tre månader till drygt tre år. Ungefär 30 procent av kundrelationerna fortgick längre än tre år.

Service och serviceprocesser på servicecentralerna

Servicecentralerna för arbetskraft erbjuder rehabiliterande tjänster som tar sikte på att kunden ska kunna komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

Centralerna besitter bred expertis inom arbetsinriktad rehabilitering. Arbets- och näringsbyråerna erbjuder offentlig arbetskrafts- och företagsservice och kommunerna tillhandahåller i första hand social- och hälsovård. Folkpensionsanstalten ordnar i förekommande fall bedömningar av rehabiliteringsbehovet, och de blir ofta startskottet för rehabilitering. Servicecentralerna ordnar verksamheten antingen i egen regi eller lägger ut den. Servicen kan vara individuell eller ges i grupp.

I kundernas serviceprocess intar personlig service en framträdande roll. Kunden får en egen kontaktperson på både arbets- och näringsbyrån och i kommunen och kunden får träffa kontaktpersonen i början. Om det behövs under serviceprocessens gång träffar kunden två medarbetare i par. När det krävs för servicebehovet kan personalen träffa

kunden i en större sammansättning. Beslutet att kundrelationen ska avslutas fattas av två anställda gemensamt.

Serviceprocessen kan delas in i tre delar: 1) utrednings- och undersökningsfasen (bland annat bedömning av servicebehovet och utarbetande eller uppdatering av sysselsättnings- eller aktiveringsplanen, rehabiliteringsundersökning), 2) rehabiliterings- och vägledningsfasen (bland annat arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte) och 3) tränings- och sysselsättningsfasen (arbetskraftsutbildning, annan sysselsättningsfrämjande service, lönesubventionerat arbete). Servicen kan innefatta antingen alla tre faser eller bara bedömning av servicebehovet alternativt bedömning av servicebehovet och rehabiliterings- och vägledningsfasen. När ett avsnitt av serviceprocessen har avslutats bedöms det om kunden fortfarande behöver den multidisciplinära servicen på centralen.

Kundrelationerna och kundprocesserna följs upp via ett eget kundinformationssystem (TYPPI) där de samverkande myndigheterna registrerar vilken service kunden har erbjudits och hur kunden har deltagit. År 2013 registrerade servicecentralerna över 140 000 servicehändelser för drygt 26 000 unika kunder. Både enskilda besök (till exempel kontakt, vägledning, hälsoundersökning) och långvarigare service som arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetskraftsutbildning eller lönesubventionerat arbete räknas som servicehändelse.

År 2013 registrerades cirka 53 000 kundbesök i TYPPI. Bland de enskilda tjänsterna deltog flest personer samma år i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (ca 9 000 perioder). Det registrerades ungefär 6 300 händelser inom social- och hälsovård, varav hälsoundersökningar stod för den största delen (ca 4 400). Vidare registrerades cirka 600 händelser inom missbruks- och mentalvård. Inom ekonomi- och skuldrådgivning noterades nästan 180 händelser.

År 2013 registrerades drygt 350 perioder av varierande längd för yrkesinriktad och medicinsk rehabilitering som tillhandahålls av Folkpensionsanstalten. Samma år registrerades cirka 6 300 perioder av varierande längd av prövning, träning och lönesubventionerat arbete inom offentlig arbetskrafts-

service. Ungefär 660 personer deltog i arbetskraftsutbildning och cirka 160 personer i frivilliga studier.

Hur verksamhetsmodellen finansieras och finansieringsansvaret

Enligt statsbudgeten kan arbets- och näringsbyrån använda en del av sina omkostnader till verksamheten på servicecentralerna för arbetskraft, förutsatt att kommunerna förlägger ungefär lika många anställda som arbets- och näringsbyråerna till de gemensamma verksamhetsställena. I budgeten förutsätts det också att arbets- och näringsförvaltningen och kommunerna tillsammans står för kostnaderna på det sätt som arbets- och näringsministeriet närmare bestämmer. Folkpensionsanstalten ska svara för sina egna kostnader för verksamheten på servicecentralerna. Arbets- och näringsministeriet meddelade 2010 en anvisning om kostnadsfördelningen.

Arbets- och näringsförvaltningens finansiering av servicecentralerna för arbetskraft ingår i anslaget för arbets- och näringsbyråernas omkostnader (ca 17 miljoner euro om året). Inga andra involverade parter än arbets- och näringsförvaltningen har fått ett särskilt anslag eller tilläggsanslag i statsbudgeten för att bekosta verksamheten på servicecentralerna. Det totala anslaget till servicecentralerna är cirka 32 miljoner euro om året eftersom modellen utgår från att kommunerna avsätter lika mycket pengar för verksamheten.

Styrning och ledning på riksplanet

Verksamheten på servicecentralerna styrs med anvisningar och skrivelser från arbets- och näringsministeriet (tidigare arbetsministeriet) och med cirkulär från arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Kommunförbundet. Anvisningarna har bland annat gällt fördelningen av omkostnader och servicecentralernas kundinformationssystem (TYPPI). Kundkriterierna och de nuvarande riktlinjerna för servicecentralerna fastställdes i en gemensam skrivelse från arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten och Finlands Kommunförbund i mars 2010.

Åren 2004—2011 fanns det en styrgrupp och en styrsektion för servicecentralerna för arbetskraft. De var tillsatta av arbets- och näringsministeriet och hade hand om styrningen. I styrgruppen var arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund, Folkpensionsanstalten och regional- och lokalförvaltningen representerade.

På det lokala och regionala planet leds modellen i stor utsträckning gemensamt. De samverkande parterna beslutar gemensamt om de lokala och regionala strategierna för verksamheten och bestämmer hur den operativa ledningen ska vara organiserad. Frågor som avgörs gemensamt är åtminstone lokaler, antal anställda, personalstruktur och tillgänglig service. I det avtalsbaserade samarbetet ingår också att man diskuterar och gemensamt kommer överens om lokala eller regionala omställningar i verksamhetsmodellen.

En enkät från 2013 visar att varje servicecentral har en lednings- eller styrgrupp. På 25 centraler är ordföranden en företrädare för kommunen och på 12 servicecentraler en företrädare för arbets- och näringsbyrån. Dessutom har 14 servicecentraler roterande ordförandeskap.

Den vanligaste sammansättningen i lednings- eller styrgruppen är företrädare för kommunen eller kommunerna, arbets- och näringsbyrån, Folkpensionsanstalten och närings-, trafik- och miljöcentralen (ungefär hälften av servicecentralerna). Åtta servicecentraler har lednings- och styrgrupper med trepartsrepresentation (kommunen/kommunerna, arbets- och näringsbyrån, Folkpensionsanstalten), medan två har en lednings- eller styrgrupp med bara företrädare för kommunen och arbets- och näringsbyrån.

Utöver lednings- eller styrgrupperna där de samverkande parterna är representerade har servicecentralerna interna styrgrupper som organiserar själva arbetet.

Finansiering av arbetsmarknadsstödet

Enligt 14 kap. 3 a § (1217/2005) i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) ska arbetsmarknadsstödet och den anknyttande

barnförhöjningen betalas av statens medel till utgången av den betalningsperiod då personen på grundval av arbetslöshet har fått arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 500 dagar. Finansieringen av det arbetsmarknadsstöd och den anknyttande barnförhöjning som efter det har betalats ut för arbetslöshetstid för att trygga försörjningen för en arbetslös arbetsökande delas jämnt mellan statens medel och medlen i hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd.

De 500 utbetalningsdagarna börjar räknas om från början, när personen efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och fått arbetslöshetsdagpenning för den längsta tillåtna tiden och på nytt har rätt att få arbetsmarknadsstöd. Arbetsmarknadsstödet och den anknyttande barnförhöjningen som betalas ut för tiden för sysselsättningsfrämjande service, förhöjningsdelen enligt 7 kap. 4 § och resebidraget enligt 7 kap. 3 § finansieras emellertid alltid med statliga medel, och arbetsmarknadsstöd som betalats ut för den tiden räknas inte in i de 500 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd.

Bestämmelser om den sysselsättningsfrämjande service, under vilken staten betalar ut arbetsmarknadsstöd finns i 1 kap. 5 §. Enligt paragrafen avses med sysselsättningsfrämjande service jobbsökarträning, karriärträning, prövning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga, med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice, frivilliga studier enligt 22—24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Reformen av arbetsmarknadsstödet 2006

De nuvarande bestämmelserna om det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet bygger på en revidering av arbetsmarknadsstödet från 2006. Ett av målen var då att öka sysselsättningen, tillgodose framtida behov av arbetskraft och minska den strukturella arbetslösheten. Ett annat mål var att på sikt sänka de totala offentliga utgifterna för arbetslösheten och att skapa ett effektivare, mer motiverande och balanserat system med

förmåner och sysselsättningsfrämjande service som tryggar människors försörjning.

Reformen bestod av tre riktlinjer som kompletterade varandra. De backades upp med ändringar i systemet med sysselsättningsstöd och i den offentliga arbetskraftsservicen. Den första riktlinjen gällde arbetsmarknadsstödet, utkomststödet och den nya finansieringsmodellen bestående av statsandelar, som med hjälp av ekonomiska incitament var tänkt att utöka åtgärderna och förbättra kvaliteten genom ökat samarbete på det lokala planet. Med ändringar i finansieringssättet och sysselsättningsstödet ville man uppmuntra kommunerna att avsevärt öka aktiveringsgraden inom ramen för arbetsmarknadsstödet. Den andra riktlinjen gällde den nya aktiveringsperioden då tjänster och åtgärder skulle erbjudas kunderna mer intensifierat. Den tredje riktlinjen avsåg att öka kravet på motprestation vid arbetsmarknadsstöd genom att det infördes strängare villkor för stödet när aktiveringsperioden inleds.

Före 2006 betalade staten arbetsmarknadsstödet för alla som fick stödet dels för arbetslöshetstiden, dels för tiden i arbetskraftsservice och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Efter reformen 2006 betalar staten och kommunen hälften var av arbetsmarknadsstödet för arbetslösa under arbetslöshetstiden, om personerna har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar. Staten står helt och hållet för arbetsmarknadsstödet under den tid som de får offentlig arbetskraftsservice och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Reformen innefattade också regler för hur kostnaderna för grundläggande utkomststöd skulle fördelas. Samtidigt som det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet fördes över på kommunerna tog staten på sig att stå för hälften av det grundläggande utkomststödet.

Den finansiella reformen 2006 avsåg inte att rucka på den ekonomiska balansen mellan stat och kommun. Enligt propositionen (RP 164/2005 rd) skulle kommunerna få full kompensation för den reviderade finansiella strukturen på så sätt att ändringen skulle vara så kostnadsneutral som möjligt också för de enskilda kommunerna. I utgångsläget skulle

den genomsnittliga extra utgiften för kompensationen vara 34,75 euro per invånare och i slutändan 28 euro per invånare. Kompensationen föreslogs vara specifik för varje kommun eftersom situationen varierade så mycket från kommun till kommun.

I propositionen framhölls det att finansieringen inte ändras till följd av den kommunspecifika justeringsposten vare sig regionalt eller i kommungrupperna. Kalkylerna hade ställts utifrån antagandet att aktiveringsgraden i varje kommun stiger med femtio procent i överensstämmelse med det genomsnittliga målet. Lösningen premierar de kommuner som arbetar för att aktivera arbetslösa och ge dem sysselsättning. De kommuner där aktiveringsgraden stiger snabbare eller mer drar nytta av systemet. Om aktiveringsgraden inte kommer upp till målet ligger kompensationen på genomsnittsnivån.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

De sysselsättningsfrämjande insatserna, särskilt åtgärderna för personer med svag ställning på arbetsmarknaden är organiserade på lite olika sätt i länderna i Europa. Bland annat varierar det vilken roll offentlig och privat sektor spelar. Även om det är offentlig sektor som är skyldig att ordna tjänsterna spelar privat sektor en stor roll som tjänsteleverantör i en del länder (exempelvis Storbritannien). Under beredningen av propositionen tittade man närmare på hur Norge och Sverige ordnar sina åtgärder för personer med svag ställning på arbetsmarknaden, som inte får hjälp av enbart offentliga insatser.

Danmarks modell har inte studerats närmare eftersom frågan om samarbete mellan stat och kommun på det lokala planet inte är relevant i Danmarks fall. Danmark genomförde en stor kommunreform 2007. Samtidigt fattades ett politiskt beslut att vissa av statens uppgifter förs över på kommunerna. Före reformen svarade staten för arbetsmarknadsåtgärderna till personer som hörde till någon arbetskassa och kommunerna för resten. Det innebar att det i samma kommun kunde finnas två parter som tillhandahöll offentlig arbetsmarknadsservice (jobcenter). I samband

med kommunreformen infördes en modell med jobcenter som till hälften administreras av stat och kommun och har både statlig och kommunal personal. År 2007 startade fjorton kommuner ett försök med att kommunen ensam svarade för åtgärderna. Samtliga jobcenter kommunaliserades den 1 augusti 2009 och i december 2013 fanns det 94 jobcenter. Utöver arbetsmarknadsåtgärder har kommunerna hand om förmåner under arbetslöshets-tiden till personer som inte är medlemmar i någon arbetslöshetskassa. Inom staten hör sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor till arbetsmarknadsstyrelsen och fyra arbetsmarknadsområden som stöder jobcentren.

Norge

De stora frågorna på den norska arbetsmarknaden har inte att göra med hög arbetslöshet och många långtidsarbetslösa (2014 är arbetslösheten under tre procent) utan med att det finns många i arbetskraften som får sociala förmåner på grund av arbetsoförmåga och är sjukskrivna. Den offentliga arbetsmarknadsservicen och socialförsäkringen ingår i statens uppgifter och Norge omorganiserade dem 2006.

På lokal nivå samarbetar stat och kommun kring välfärdstjänster. Norge har 429 kommuner och var och en av dem har minst ett NAV-kontor (Arbets- och velferdsförvaltningen). I januari 2014 fanns det 456 kontor, vilket betyder att de största kommunerna har fler än ett kontor. På NAV tillhandahåller staten arbetsmarknads- och socialförsäkringsåtgärder och kommunen socialtjänst. Statens närvaro grundar sig på lagstiftning och kommunernas närvaro på ett rikstäckande avtal mellan arbets- och socialdepartementet och det rikstäckande förbundet för kommunerna. I avtalet anges det vilka sociala tjänster som ska finnas på varje NAV (så kallade minimitjänster). Utöver det rikstäckande avtalet kan statliga företrädare på NAV och enskilda kommuner ingå avtal om vilka tjänster det ska finnas på NAV vid sidan av de så kallade minimitjänsterna. Ungefär 75 procent av NAV erbjuder också andra tjänster än minimitjänsterna. NAV har cirka 19 000 anställda 2014 och 14 000 av dem har

statlig anställning. Största delen av kontoren har en direktör som kommer antingen från staten eller från kommunen. Omkring 40 kontor har två direktörer, den ena från staten och den andra från kommunen.

Arbetsfördelningen mellan stat och kommun ändrades inte av att NAV inrättades. Verksamheten bygger på ett jämbördigt samarbete mellan stat och kommun. Följaktligen får kunderna offentliga välfärdstjänster samlokaliserat. NAV fokuserar särskilt på personer med nedsatt arbetsförmåga och anknytande problem med att komma in på arbetsmarknaden. Unga människor, invandrare från länder utanför OECD och personer som varit arbetslösa i mer än sex månader är särskilt prioriterade målgrupper. Viktiga insatser är att ha tät uppföljning av personens situation och att främja inträdet på arbetsmarknaden med olika typer av åtgärder. Den socialtjänst som NAV tillhandhåller regleras i en lag om kommunal socialtjänst. Den innehåller ett program (kvalificeringsprogram) för återgång till arbetsmarknaden och syftet är att minska långvarigt beroende av sociala förmåner. Programmet vänder sig till personer i åldrarna 19—67 år som har betydande nedsättning i arbetsförmågan. Deltagarna deltar 37,5 timmar i veckan i programmet och innehållet individanpassas för var och en. Till en början står vägledning och social- och hälsovård för en stor del av programmet, men senare ökar andelen utbildning, arbetspraktik och arbete med stöd. Programmet pågår ett år, men det kan förlängas med ett år efter en bedömning av deltagarens situation. I särskilda fall kan programmet pågå längre än två år. År 2013 avslutade 3 200 personer programmet och 36 procent av dem fick anställning antingen heltid eller deltid.

Sverige

I Sverige är det staten som ska stå för arbetsmarknadsåtgärder och socialförsäkring, landstingen för hälso- och sjukvård och kommunerna för socialtjänst. På 1990-talet lyftes det i ett flertal studier fram att det brast i samarbetet mellan myndigheterna och samordningen av frågorna. Det fanns inte nödvändigtvis någon som tog ansvar för dem

som var i störst behov av insatser. Mellan 1994 och 2003 genomfördes ett försök i åtta städer. Med hjälp av en försökslag inrättades det förbund där Försäkringskassan (hos oss Folkpensionsanstalten), landstingen och kommunerna var med. Det ansågs att offentliga arbetsmarknadsåtgärder spelade en framträdande roll och därför deltog Arbetsförmedlingen (den offentliga arbetskraftsservicen) via lokala överenskommelser. Man ansåg att ett förbund hade bättre förutsättningar än tidsbegränsade projekt att bygga upp en struktur som garanterar större samverkanskontinuitet mellan parterna. När försökslagen trädde i kraft ansågs förbundsmodellen vara unik eftersom den var en juridisk person som bestod av stat och kommun. Avsikten var inte att skapa en ny organisation utan att bygga upp en struktur för myndighetssamverkan.

Efter försöket infördes lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser 2004. Den avser att effektivisera och samordna resursanvändningen på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och i stat och kommun för att personer som anlitar alla samverkande parter och är långt från arbetsmarknaden ska kunna förbättra sin förmåga att utföra förvärvsarbete. För detta ändamål kan de samverkande parterna inrätta samordningsförbund (finansiella samordningsförbund, Finansam). I förbunden kan en eller flera kommuner eller delar av kommuner vara medlemmar. Hösten 2014 har Sverige 84 Finansförbund och i maj 2014 var 230 av Sveriges 290 kommuner medlemmar i förbunden.

Förbunden har ett anslag för verksamheten. En del av medlen avsätts för sysselsättningsfrämjande rehabiliteringsinsatser. Förbundet är finansiär och medlemmarna använder medlen. Medlen får gå till alla de insatser som medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla. Medlen kompletterar anslagen till myndigheternas grundläggande verksamhet för insatser till personer som är i behov av insatser från en eller flera medlemmar i förbundet. Staten ska bidra med hälften av medlen till förbundet, kommunerna med en fjärdedel och landstingen med en fjärdedel. År 2013 hade förbunden cirka 560 miljoner kronor till sitt förfogande. Med medlen fick ungefär 37 000 personer insatser.

Den beslutande makten i ett förbund utövas av styrelsen. Ofta har förbunden bara en förbundschef och anlitar i övrigt de personella resurserna hos de samverkande parterna. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Landsting samt Socialstyrelsen bildar Nationella rådet för finansiell samordning. Rådet ska bland annat utgöra ett forum för gemensamma ställningstaganden i strategiska frågor vad gäller finansiell samordning, vara ett forum för samlade diskussioner om den finansiella samordningen av rehabiliteringsinsatser och för att söka samfälliga lösningar av problem och frågor. Till sin hjälp har Nationella rådet en arbetsgrupp. Den bereder ärenden till Nationella rådet och står för det operativa stödet till samordningsförbunden. Samordningsförbunden arbetar lokalt och de har bildat ett nätverk som är deras språkrör till exempel i dialog med staten.

Samordningsförbunden arbetar lokalt och de har till uppgift att besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen, stödja samverkan mellan samverkansparterna, finansiera rehabiliteringsinsatser för att förbättra individens förmåga att utföra förvärvsarbete och svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna. Förbunden utreder och analyser vilka behov av rehabiliteringsinsatser individerna har och hur samverkan mellan myndigheterna kan förbättras. Vidare upprättar de gemensamma planer för verksamheten och enas om gemensamma rehabiliteringsinsatser för långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och personer med sociala problem. Förbunden kan också ge de samverkande parter medel för att anställa extra personal och ordna eller bekosta utbildning för deras medarbetare. De kan inrätta projekt eller team för gemensamma rehabiliteringsinsatser och då samlokaliseras personalen från de samverkande parterna.

Samordningsförbunden bestämmer hur medlen ska användas men de beslutar inte om insatser och förmåner för enskilda individer. Det är ett uppdrag som hör till de samverkande parterna. För enskilda individer kan verksamheten bestå av att de samverkande parterna gemensamt gör en bedömning av behovet av insatser och lägger upp en plan för insatserna samt avtalar med parterna om de samlade insatserna. Förbundet ger de

samverkande parterna möjligheter att testa och utveckla insatserna för att förbättra resultaten. Förbunden kan exempelvis administrera utvecklingsprojekt som finansieras med bidrag från Europeiska socialfonden. De följer upp sin verksamhet via egna informationssystem.

2.3 Bedömning av nuläget

Arbets- och näringsbyråernas och kommunernas roll och uppgifter för att ordna sysselsättningsfrämjande service för långtidsarbetslösa

En del av kommunerna upplever att arbets- och näringsförvaltningen och kommunerna har tydliga roller och oklar arbetsfördelning inom de sysselsättningsfrämjande insatserna. Kommunerna anser att de fick överta en del uppgifter av arbets- och näringsbyråerna när finansieringsmodellen för arbetsmarknadsstödet reviderades 2006. Revideringen 2012—2015 av servicen på arbets- och näringsbyråerna ledde enligt kommunerna till att de fick ta över ansvaret för servicen till i synnerhet personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Arbets- och näringsbyråerna i sin tur upplever att deras arbete har blivit svårare eftersom kommunerna inte i tillräckligt stor omfattning tillhandahåller den social- och hälsovård som de är skyldiga att ordna och som kan undanröja hindren för sysselsättning och förbättra de arbetslösas möjligheter att delta i offentlig arbetskraftsservice.

Man försöker förbättra samarbetet mellan arbets- och näringsförvaltningen och kommunerna bland annat genom ett kommunförsök som genomförs 2012—2015. Den första halvtidsrapporten (februari 2014 Arnkil – Spangar – Jokinen – Tuusa – Pitkänen) från uppföljningsstudien visar att sysselsättningsmöjligheterna är ett tema som fått större fokus i kommunerna och att kommunförsöket har tillfört nya möjligheter att satsa på sysselsättningsfrämjande partnerskap med lokala förtecken. Samverkan har utvecklats på bred front i kommunförsöket, rapporterar forskarna.

Utvärderingar av verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft

Verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft undersöktes 2008 dels i en utvärderingsstudie (Arnkil – Karjalainen – Saikku – Spangar – Pitkänen: Kohti työelämälahtöisiä integroivia palveluja. Työvoimatoimistojen ja työvoiman palvelukeskusten arviointitutkimus), dels i en undersökning med avseende på socialt arbete för vuxna och hälso- och sjukvård i kommunerna (Karjalainen – Saikku – Pasuri – Seppälä: Mitä on aktiivinen sosiaalipolitiikka kunnassa? Näköalapaikkana työvoiman palvelukeskukset, Stakes raportteja 20/2008).

Verksamhetsmodellen har också utvärderats som ett led i mer omfattande utvärderingar (Valtakari m.fl.: Julkisen työvoimapaivelun palvelurakenteen uudistamisen vaikuttavuus). Statens revisionsverk behandlade verksamheten vid servicecentralerna för arbetskraft i granskningsberättelser 2008 och 2011. Vidare har det skrivits artiklar om modellen och servicen till kunderna (till exempel 2013 Karjalainen ja Keskitalo: Kaikki työuralle! Työttömien aktiivipolitiikkaa Suomessa). Servicecentralerna har regelbundet fått svara på enkäter om olika delområden i verksamheten. Verksamheten vid enskilda servicecentraler, insatserna, organisationen av kundarbetet och ledarskapet har studerats i en rad arbeten för lärdomsprov.

Verksamheten har utvärderats bland annat ur följande perspektiv: hur de multidisciplinära teamen fungerar, hur den multisektoriel-la förvaltningen är uppbyggd, vilka erfarenheter kunderna har av servicen, vilka resultat verksamheten genererar och hur effekterna på sysselsättningen ser ut.

Hur verksamhetsmodellen är organiserad och leds

Den nuvarande modellen bygger på frivillighet och avtal, och den garanterar inte sektorsövergripande samservice i hela landet eftersom det beror på de arbetssökandes bostadsort hur sysselsättningsfrämjande service produceras och vilken service som tillhandahålls. I fasta Finland finns det för närvarande 180 kommuner som inte ingår i verksamhe-

ten. Men arbets- och näringsbyråerna och kommunerna samverkar också på olika sätt kring kunder från dessa kommuner utifrån lagstiftningen och på frivillig väg.

Modellen med avtalsbaserat samarbete har lett till att servicecentralerna skiljer sig från varandra till exempel beträffande antal anställda, personalstruktur, ledarskap och kundgrupper. Tack vare avtalen kan de lokala förhållandena beaktas, men det har i sin tur resulterat i att servicecentralerna inte har kunnat utveckla ett gemensamt verksamhetskoncept. Skillnaderna mellan servicecentralerna ställer stora krav på utvärderingarna av verksamheten. Följaktligen har utvärderingsstudierna inte fokuserats på kvantitativa jämförelser utan man har i stället gått in för att jämföra och beskriva modellerna för organisation, verksamhet och service.

Det har visat sig vara en krävande uppgift att administrera servicecentralerna för arbetskraft. Enligt en utvärderingsstudie var inställningen till strategiskt ledarskap inom centralförvaltningen mycket kritisk 2008. Ett skäl till detta ansågs vara att uppgiftsbeskrivningen för lednings- och styrgrupperna var otydlig. Styningen och stödet upplevdes som problematiska, särskilt beträffande social- och hälsovårdsministeriet och Kommunförbundet. I enkäter och intervjuer har förväntningarna på ministeriet varit stora. Ute på fältet förväntar man sig dessutom styrning och stöd från centralförvaltningens sida.

Servicecentralerna anser att samarbetet i de lokala nätverken kan bli bättre, även om kompetensen i nätverkande har förbättrats avsevärt sedan de första åren, enligt enkäter på centralerna. De vill framför allt säkerställa tillgången till hälso- och sjukvård och ge Folkpensionsanstalten en starkare roll.

Till en början bestod det operativa ledarskapet av två chefer. Senare har en del av servicecentralerna infört en modell med en chef. I dag har ungefär en tredjedel av centralerna bara en chef. Servicecentralerna har varit nöjdare med det operativa ledarskapet än med det strategiska ledarskapet. I samband med reformen av servicen på arbets- och näringsbyråerna minskade antalet mellanchefer från arbets- och näringsbyråerna. En del av servicecentralerna har ansett att detta försäm-

rat möjligheterna att tillämpa en modell med två chefer.

Kunder och kundkriterier

Ända från början har servicecentralerna till största delen haft samma typer av kunder, visar utvärderingsstudier. De är mestadels i åldrarna 25—55 år, det vill säga i den bästa åldern för att förvärvsarbeta. Ungefär en tredjedel av kunderna vid alla servicecentraler är kvinnor och ungefär en femtedel är unga. Andelen unga varierar stort mellan centralerna.

De nationella kundkriterierna har ansetts förtydliga reglerna för att hänvisa kunder till servicecentralerna. Enligt de nuvarande kriterierna får hälften av kunderna vara andra än personer som fått arbetslöshetsförmån i 500 dagar. Det går inte helt utan problem att bli kund på en servicecentral för arbetskraft eftersom det har varit kö till flera av centralerna. Bedömningen är att människor får bli kunder alltför sent, först när de har varit arbetslösa länge.

Kundrelationerna är mycket långvariga. Av de kundrelationer som avslutats på 2010-talet har årligen ungefär en tredjedel pågått under den maximala tiden, det vill säga längre än tre år. I ungefär en femtedel av fallen var sysselsättning på grundval av uppgifterna om försörjning skälet till att kundrelationen avslutades. I mindre än tio procent av fallen avslutades kundrelationen på grund av pensionering. Statistiken visar att en del av kundrelationerna har avslutats utan något betydande inträde på arbetsmarknaden.

En av orsakerna till att kundrelationerna har blivit utdragna har varit att ingen service har varit tillgänglig. Fristen på tre år har inte nödvändigtvis snabbat upp eller effektiviserat sysselsättningsprocessen. Vissa studier visar att fristen kan vara ett problem eftersom människor kan få anställning också efter mycket lång arbetslöshet, om sysselsättningsprocessen stöds tillräckligt länge.

Service och serviceprocessen

Kunderna har tillgång till all den service som de samverkande parterna är skyldiga att tillhandahålla. Däremot har myndigheterna

ingen service att erbjuda som är särskilt avsedd för kunderna på servicecentralerna. Det finns tillgång till många typer av insatser, men de kan inte alltid tillhandahållas vid rätt tidpunkt med avseende på kundernas servicebehov. I utvärderingarna lyfts det fram att kunderna ofta får tillgång till åtgärderna på servicecentralerna alltför sent.

Det speciella med servicecentralerna är att myndigheternas insatser kan individanpassas och utformas till individuella servicekoncept och att all service har samlokaliseras. Kärnan i arbetet med kunderna har med åren blivit att personalen arbetar i par. Den vanligaste konstellationen är att en socialarbetare och en expert från arbets- och näringsbyrån träffar en kund tillsammans. I takt med att kundprocessen fortskrider kan personalen träffa kunderna i andra konstellationer eller den ena av två träffa kunderna ensam.

Att döma av svaren från servicecentralerna varierar resurstilldelningen till arbete i par. På små servicecentraler med färre än tio anställda har kommunen och arbets- och näringscentralen i de flesta fall proportionellt sett avdelat lika många heltidsanställda för arbetet med kunderna. På de större servicecentralerna finns det flera olika kategorier av medarbetare och arbetet med kunderna kan organiseras i flera olika konstellationer. På de regionala servicecentralerna kan personalstyrkan bestå av ett flertal deltidsanställda personer. Också andra än de som arbetar direkt med kunderna kan räknas in i personalresurserna för att kommunens och arbets- och näringsbyråns personella resurser ska vara ungefär lika stora. Det är inte alltid lätt att arbeta med kunder i par när personalresurserna i själva verket inte är lika stora.

Det har visat sig att kunderna utöver offentlig arbetskraftsservice också behöver social- och hälsovård och rehabilitering. I dagsläget kan inte alla servicecentraler tillhandahålla social- och hälsovård i samma omfattning. Så gott som alla servicecentraler kan tillhandahålla hälso- och sjukvård, men trots det visar uppgifter att inte alla stora servicecentraler (fler än 10 anställda) har en hälsovårdare i de gemensamma lokalerna. I ett flertal utvärderingar av verksamheten på servicecentralerna har önskemålet varit att den kommunala pri-

märvården klart och tydligt ska åta sig att ta hand om svårssysselsatta kunder.

I utvärderingsstudier beskrivs det sociala arbetet på servicecentralerna som rehabiliteringsinriktat socialt arbete, där det ingår att utreda kundernas arbets- och funktionsförmåga och ge dem arbetsinriktad rehabilitering. Antalet socialarbetare varierar stort, också mellan lika stora servicecentraler.

Att döma av enkäter bland servicecentralerna är den dåliga tillgången till missbruks- och mentalvård en betydande faktor som ställer hinder i vägen för sysselsättning. Skuldrådgivning har visat sig vara till stöd för sysselsättningen, men för närvarande har ingen av servicecentralerna en skuldrådgivare i sina gemensamma lokaler.

På senare år har Folkpensionsanstalten ökat sina personella resurser för verksamheten på servicecentralerna för arbetskraft. Sedan början av 2014 har varje servicecentral en medarbetare från Folkpensionsanstalten, som är heltids- eller deltidsanställd beroende på behovet bland kunderna.

Offentlig arbetskrafts- och företagservice tillhandahålls i den utsträckning som arbets- och näringsbyråernas anslag tillåter. Arbets- och näringsförvaltningen kan individanpassa insatserna, till exempel träning och arbetskraftsutbildning, utifrån behoven bland kunderna på servicecentralerna. Kunderna deltar inte i någon större omfattning i arbetskraftsutbildning.

Vilken effekt servicen har

Enligt utvärderingarna från 2008 har det vuxit fram en arbetsfördelning mellan servicecentralerna för arbetskraft och arbets- och näringsbyråerna i tillhandahållandet av service: rehabiliteringen och aktiveringen av personer med svag ställning på arbetsmarknaden (svårssysselsatta) har blivit effektivare på servicecentralerna och arbets- och näringsbyråerna har mer kunnat inrikta sig på arbetsförmedling. Centralerna lyckades något så när med att minska den strukturella arbetslösheten, men det var fortfarande en stor uppgift att aktivera de som var svårast att sysselsätta och slussa ut dem i arbetslivet. Resultaten bedöms vara bättre i fråga om de socialpoli-

tiska målen än i fråga om de sysselsättningspolitiska målen.

Statens ekonomiska forskningscentral gjorde 2011 bedömningen att servicecentralerna för arbetskraft hade utvecklats till en kompetenskoncentration med ett tydligt mervärde i serviceutbudet för personer med svag ställning på arbetsmarknaden.

I kundinformationssystemet TYPPI kan man följa upp vilken effekt verksamhetsmodellen med servicecentraler har för de förmåner som betalas ut till kunderna. Av de som avslutade sin kundrelation 2013 hade arbetslöshetsförmånen och/eller utkomststödet i början av relationen ändrats till lön för cirka 1 400 personer (17 procent av de avslutade kundrelationerna). Ungefär 600 personer pensionerade sig (7 procent av de avslutade kundrelationerna). Antalet personer med utkomststöd minskade med ungefär 1 000 och antalet personer med arbetsmarknadsstöd med ungefär 2000. När kundrelationerna avslutades var det 150 fler som fick arbetslöshetsdagpenning och nästan 800 fler som fick andra förmåner än de som nämns här.

Till största delen har kunderna varit nöjda med den individuella servicen på servicecentralerna. De har dock framförts kritik mot att en bra serviceprocess många gånger trots allt inte resulterar i ett fast arbete. Exempelvis 2013 fick ungefär 900 kunder arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Vidare framhålls det i utvärderingarna att de sysselsättningspolitiska målen för aktiveringstjänsterna bör kompletteras med tydligt uppföljbara social- och välfärdspolitiska mål. Vilka effekter servicen har för kundernas möjligheter att få arbete bör följas upp på längre sikt än läget tre månader efter arbetskraftsservicen. Servicecentralerna bör få en större roll och bättre möjligheter att finna lämpliga anställningar och till exempel utveckla kundernas kvalifikationer.

Finansiering

Den frivilliga och avtalsbaserade verksamheten har krävt att de lokala parterna långsiktigt är villiga att avsätta resurser för den gemensamma verksamheten. Det faktum att verksamheten inte har permanentats har kunnat inverka på hur de deltagande myndighe-

terna avsätter resurser för verksamheten eller exempelvis är inställda på att satsa på gemensam utveckling. Utan säkerställd finansiering har verksamheten också kunnat förefalla osäker, bland annat vid omorganiseringar.

Kundinformationssystem

Ett kundinformationssystem, TYPPI, byggdes upp 2006 för verksamheten vid servicecentralerna. Alla samverkande myndigheter har tillgång till systemet, som upprätthålls av arbets- och näringsministeriet. Det infördes vid servicecentralerna 2007. Kundinformationssystemet används inte av alla servicecentraler.

TYPPI ska vara ett stöd i arbetet med kunderna. I systemet kan man bevaka och ta fram information om serviceprocesserna. Med TYPPI kan kundprocesserna följas upp bättre än exempelvis med arbets- och näringsbyråernas informationssystem URA. En brist är det att systemet inte kan föra statistik och att rapporteringsfunktionen bara ger begränsad information om effekterna.

Det är frivilligt att vara kund på en servicecentral för arbetskraft och därför måste kunderna ge sitt samtycke till utbyte av uppgifter på servicecentralen och till registrering av uppgifter i det gemensamma kundinformationssystemet. Om kunden inte ger sitt samtycke inträder ingen kundrelation, även om personen skulle ha nytta av servicen för sitt servicebehov. När kundrelationen inleds förs uppgifter om tidigare anställningar och utbildning och om sysselsättningsplanen elektroniskt över från TYPPI till kundinformationssystemet URA. När kundrelationen avslutas registreras servicecentralens slutbedömning i URA, om kunden ger sitt samtycke till det. Däremot kan uppgifter inte föras över elektroniskt till TYPPI från de övriga samverkande myndigheternas informationssystem.

De samverkande myndigheterna har också sina egna informationssystem där de registrerar respektive myndigheters service och förmåner, bland annat beslut och yttranden om offentlig arbetskraftsservice, socialvård och sociala förmåner, uppgifter från hälso- och sjukvård och beslut om service och förmåner

från Folkpensionsanstalten. Uppgifterna finns hos respektive myndigheter och de har inte åtkomst till varandras informationssystem.

Servicecentralerna har uppgett att det är en stor utmaning att avkräva kunderna samtycke som villkor för en kundrelation. När det finns parallella informationssystem måste de anställda skriva in överlappande uppgifter i flera system. Det stjäl tid från själva arbetet med kunderna, anses det.

Tillgänglig statistik och information ger ingen samlad bild av verksamheten på servicecentralerna för arbetskraft. Det är svårt att

framför allt bedöma hur de socialpolitiska målen uppfylls och det finns inga indikatorer för de kvalitativa målen. Som informationssystemet TYPPI är utformat i dag räcket det inte till för att tillgodose myndigheternas behov. Följaktligen har det föreslagits att systemet ska skrotas och ett helt nytt system införas. Om TYPPI ska kunna förbättras, krävs det satsningar (medel) från alla som medverkar i verksamheten på servicecentralerna. Men parterna har inte ansett det ändamålsenligt att åta sig detta, delvis eftersom det är osäkert hur länge verksamhetsmodellen kommer att finnas kvar.

Antalet personer med arbetsmarknadsstöd 2005—2014

Personer med arbetsmarknadsstöd 2005—2014										
	Alla som fått arbetsmarknadsstöd		Alla som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet							
		Förändring %	Totalt	Förändring %	300–499 dagar	Förändring %	500–999 dagar	Förändring %	Minst 1 000	Förändring %
2005	156 445		113 985		13 545		20 384		47 356	
2006	132 674	-15,2	99 623	-12,6	10 076	-25,6	16 882	-17,2	44 118	-6,8
2007	111 934	-15,6	82 872	-16,8	8 716	-13,5	13 412	-20,6	36 361	-17,6
2008	101 358	-9,4	74 509	-10,1	7 963	-8,6	11 889	-11,4	31 708	-12,8
2009	111 670	10,2	83 936	12,7	9 224	15,8	13 180	10,9	30 570	-3,6
2010	119 250	6,8	85 650	2,0	10 282	11,5	13 837	5,0	29 431	-3,7
2011	125 896	5,6	87 475	2,1	10 434	1,5	14 152	2,3	28 066	-4,6
2012	135 752	7,8	94 452	8,0	12 454	19,4	15 738	11,2	28 102	0,1
2013	156 768	15,5	114 944	21,7	16 796	34,9	20 640	31,2	30 336	8,0
2014 (januari–april)	173 041	10,4	123 147	7,1	18 767		24 284		31 619	4,2

Redan innan finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet infördes 2006 gick antalet personer med arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet ner och antalet fortsatte att sjunka fram till 2009, när sysselsättningen försämrades till följd av den ekonomiska krisen. Antalet personer som arbets-

marknadsstöd i minst 1 000 dagar började stiga först 2013 och antalet förväntas också 2015 vara mindre än det var före reformen av arbetsmarknadsstödet 2006. Mest har arbetsmarknadsstödet på grundval av arbetslöshet stigit i den grupp som fått stödet 300—499 dagar. Antalet beräknas 2015 vara

dubbelt så stort som 2006 och ligger nära antalet personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i 500—999 dagar.

Aktivering av personer med arbetsmarknadsstöd 2003—2014

Aktiva åtgärder för personer med arbetsmarknadsstöd 2003—2014						
	Alla med arbetsmarknadsstöd	Förändring %	Aktiveringsgrad %	Minst 500 dagar	Förändring %	Aktiveringsgrad %
2003	39 712		24,9	18 614		19,2
2004	39 782	0,2	25,4	19 364	4,0	19,7
2005	38 242	-3,9	25,6	18 472	-4,6	19,7
2006	41 362	8,2	29,8	23 059	24,8	27,4
2007	42 661	3,1	34,5	26 523	15,0	34,8
2008	38 740	-9,2	35	24 268	-8,5	35,8
2009	36 063	-6,9	30,7	20 922	-13,8	32,4
2010	39 996	10,9	32,3	20 592	-1,6	32,2
2011	44 987	12,5	34,7	21900	6,4	34,1
2012	47 478	5,5	34,2	22 207	1,4	33,6
2013	48 331	1,8	30,3	22 617	1,8	30,7
2014 (januari-april)	55 476	14,8		24 841	9,8	30,8

Aktiveringsgraden vid arbetsmarknadsstöd räknas ut genom att antalet arbetslösa i aktiva åtgärder ställs i relation till det totala antalet arbetslösa och personer i aktiva åtgärder (i medeltal i månaden). Till aktiva åtgärder räknas sysselsättningsfrämjande insatser (jobbsökarträning, karriärträning, prövning, arbetskraftsutbildning, frivilliga studier med arbetslöshetsförmån, frivilliga studier enligt lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte) och lönesubventionerat arbete. Av tekniska skäl ingår också personer med lönesubventionerat arbete som fått arbetslöshetsdagpenning i fler än 500 dagar i statistiken över aktiveringsgraden för personer som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i fler än 500 dagar.

Före reformen av arbetsmarknadsstödet 2006 var ungefär en fjärdedel av alla som

fick arbetsmarknadsstöd i aktiva åtgärder. Bland personer som hade fått arbetsmarknadsstöd i fler än 500 dagar på grundval av arbetslöshet var något mindre än 20 procent i aktiva åtgärder.

Inför reformen av arbetsmarknadsstödet sattes det som mål att aktiveringsgraden i kommunerna på tre år skulle stiga med femtio procent jämfört med utgångsläget 2003 bland de som fick arbetsmarknadsstöd och hade fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet.

Efter reformen av arbetsmarknadsstödet har aktiveringsgraden stigit bland de som fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet och den ligger i snitt på samma nivå som för alla som har fått arbetsmarknadsstöd.

Kommunernas deltagande i aktiveringen av personer med arbetsmarknadsstöd

Kommunerna deltar i aktiveringen av personer som får arbetsmarknadsstöd och ordnar

därför arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, erbjuder lönesubventionerat arbete och tillhandahåller platser för arbetsprövning (före 2013 arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbetsprövning).

Kommunernas deltagande i aktivering av personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet				
	Personer med arbetsmarknadsstöd i aktiva åtgärder ordnade av kommunen	Kommunens andel av alla aktiva åtgärder %	Personer med arbetsmarknadsstöd i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte	Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, andel av aktiva åtgärder ordnade av kommunen %
2005	15 798	59,3	713	4,5
2012	12 930	53,9	8 649	66,9

År 2012 var kommunernas andel av de aktiva åtgärderna för personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 500 dagar på grundval av arbetslöshet ungefär 6 procent längre än

före den finansiella reformen av stödet 2006. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte står för en betydande andel av kommunernas aktiva åtgärder.

Utgifter för arbetsmarknadsstöd 2006—2013

Utgifter för arbetsmarknadsstöd 2006—2013, miljoner euro										
	Totalt (inkl. grunddel till lönesubvention och startpeng)		Arbetslöshetstid	Aktiveringstid	Statens andel av utgifterna för arbetsmarknadsstödet			Kommunens andel		
		Förändring jämfört med året innan %			Arbetslöshetstid	Aktiveringstid	Totalt	%	%	
2006	937,0		611,4	394,8	419,4	325,6	745,0	79,5	192,0	20,5
2007	829,3	-11,5	513,7	424,7	356,7	315,6	672,3	81,1	157,0	18,9
2008	785,8	-5,2	468,7	421,6	328,5	317,1	645,6	82,2	140,2	17,8
2009	852,2	8,4	540,1	402,6	395,2	312,1	707,3	83,0	144,9	17,0
2010	934,6	9,7	568,7	450,6	424,5	365,9	790,4	84,6	144,2	15,4
2011	1 035,7	10,8	584,2	539,9	442,3	451,5	893,8	86,3	141,9	13,7
2012	1 297,0	25,2	751,5	642,2	575,0	545,5	1 120,5	86,4	176,5	13,6
2013	1 551,8	19,6	963,9	695,7	748,8	587,9	1 336,7	86,1	215,1	13,9

RP 183/2014 rd

Utgifterna för arbetsmarknadsstöd minskade 2006—2008, men de började sedan stiga. De ökade utgifterna berodde framför allt på att grunddagpenningen och samtidigt också arbetsmarknadsstödet höjdes 2012. Därmed steg stödet med 5,62 euro om dagen och cir-

ka 120 euro i månaden. Efter 2008 har utgifterna för arbetsmarknadsstödet stigit, inte minst för staten. Perioden 2011—2013 stod staten för ungefär 86 procent av alla utgifter för arbetsmarknadsstödet och kommunerna för cirka 14 procent.

Utgifter för person som fått arbetsmarknadsstöd i 500 dagar under arbetslöshetstid, miljoner euro										
	Totalt (inkl. grunddel till lönesubvention och startpeng)		Arbetslöshetstid	Aktiveringstid	Statens andel av utgifterna för arbetsmarknadsstödet			Kommunens andel		
		Jämfört med året innan %			Arbetslöshetstid	Aktiveringstid	Totalt			
2006	544,0		384,0	160,0	192,0	160,0	352,0	64,7	192,0	35,3
2007	495,4	-8,9	314,1	181,3	157,1	181,3	338,4	68,3	157,0	31,7
2008	451,5	-8,9	280,4	171,1	140,2	171,1	311,3	68,9	140,2	31,1
2009	439,5	-2,7	289,9	149,6	145,0	149,6	294,6	67,0	145,0	33,0
2010	438,4	-0,3	288,4	150,0	144,2	150,0	294,2	67,1	144,2	32,9
2011	445,2	1,6	283,7	161,5	141,9	161,5	303,4	68,1	141,9	31,9
2012	549,7	23,5	353,0	196,7	176,5	196,7	373,2	67,9	176,5	32,1
2013	638,4	16,1	430,2	208,2	215,1	208,2	423,3	66,3	215,1	33,7

Staten och kommunerna betalar hälften var av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden för personer som fått arbetsmarknadsstöd i 500 dagar på grundval av arbetslöshet. När arbetslösa ingår i det gemensamma finansiella ansvaret betalas arbetsmarknadsstödet helt och hållet av statliga medel under den tid som de får sysselsättningsfrämjande tjänster. Dessutom stöds deras möjligheter att få arbete med lönesubvention och startpeng, som bekostas med anslag för arbetsmarknadsstöd. År 2013 stod staten för cirka 66 procent och kommunerna för ungefär 34 procent av alla utgifter för arbetsmarknadsstöd till arbetslösa som ingick i det gemensamma finansiella ansvaret.

Utvärdering av den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet 2006

Arbets- och näringsministeriet har beställt en undersökning av effekterna av de finansiella ändringar av arbetsmarknadsstödet som genomfördes 2006. Den visar att reformen framför allt resulterade i en omfördelning av det finansiella ansvaret. Syftet var emellertid inte att rucka på arbetsfördelningen mellan stat och kommun när det gäller att ordna service. Den allmänna uppfattningen bland de intervjuade kommunala företrädarna var trots det att reformen innebar att en del av statens ansvar lyftes över på kommunerna utan att de gavs fullgoda möjligheter att ta sitt ansvar. Kommunerna anser att det i dagsläget finns rum för en hel del förbättringar i samarbetet

mellan kommunerna och arbets- och näringsförvaltningen eftersom rollerna är diffusa och inte stöder varandra.

Det finns ganska stora skillnader mellan kommunerna i hur och var de tar sig an sysselsättningsfrågorna, visar undersökningen. Skillnaderna i omvärld, strategi och angreppssätt har lett till att sysselsättningsfrågorna har olika prioritet i olika regioner, trots att serviceutbudet bygger på samma lagstiftning. Kommunerna styrs inte exakt för att ordna sysselsättningen på ett visst sätt. Detta innebär att reformen har kunnat resultera i stora förändringar i arbetssätten i enskilda kommuner. Att döma av kommunsamplet har reformen fått kommunerna att mer systematiskt ta fram åtgärder och tjänster för att förbättra sysselsättningen. Rent konkret har förändringarna ofta gått ut på att stötta processen för att producera service eller inneburet att den befintliga servicen har fått större volym. Extra tydligt framkommer detta i att andelen arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har ökat kraftigt. Som ekonomiskt styrmedel var reformen sannolikt till nytta för verkställigheten av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, som trädde i kraft i september 2001.

De 22 kommuner i samplet som intervjuades för undersökningen företrädde uppfattningen att lönesubventionerat arbete och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (och arbetsprövning) spelar en betydande roll för förutsättningarna att få arbete. Om detta i verkligheten genererar sysselsättningseffekter, kan man enligt studien anta att reformen i själva verket har haft betydande effekter på sysselsättningen.

Studien tog fram en statistisk kalkyl för vilken effekt reformen av arbetsmarknadsstödet har på antalet personer som fått arbetsmarknadsstöd i fler än 500 dagar. Utan reformen hade antalet varit ungefär 25 procent större än i statistiken. Däremot lyckades forskarna inte ta reda på hur stor del av de som representerade minskningen hade fått arbete och var.

Reformen innefattade en kompensation till kommunerna och den genomfördes genom tekniska ändringar i utjämningsgränsen för statsandelarna och i statsandelarna till social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom fick

kommunerna ett extra anpassningsbidrag utbetalt ett antal år efter reformen. Rent generellt är kompensationsmodellen enligt studien inte det bästa möjliga alternativet eftersom den inte tillåter insyn och delvis bygger på diffusa beräkningskriterier. Men kommunerna förefaller att ha fått kompensation. Till sammans med anpassningsbidraget har värdet i pengar av de ändringar som gjordes i statsandelssystemet varit större än ökningen i kommunernas andel av arbetsmarknadsstödet. Den så kallade kostnadsneutraliteten är en annan fråga som var uppe i samband med reformen. Sett ut kommunernas perspektiv är det en viss skillnad mellan kostnadsneutralitet och kostnadskompensation, inte minst för att kommunerna har kostnader för att tillhandahålla aktiveringstjänster och de bör beaktas när kostnadsneutraliteten räknas ut. Kostnadsneutraliteten kunde dock inte bedömas utifrån de tillgängliga uppgifterna. De intervjuade kommunerna uppgav att sysselsättningsbudgeten hade blivit större, men utan statistik gick det inte att verifiera effekten eller att hänföra den till vissa faktorer, bland annat den reviderade finansieringen av arbetsmarknadsstödet.

Utän verkliga sysselsättningseffekter är reformen enligt studien i mycket stor utsträckning ett nollsummespel för de offentliga finanserna (stat och kommun). Den finansiella reformen har fungerat på önskat sätt som styrmedel och den har styrt aktiveringen av arbetslösa, men de offentliga finanserna får verkliga kostnadsbesparingar först när reformen ger effekter för sysselsättningen. Detta får starkare utslag inom staten eftersom merparten av de positiva nettoeffekterna av sysselsättningen kommer staten till godo. Det finns inga skäl att anta att en ändrad fördelning av kostnaderna för sociala trygghetsförmåner inom delområden av de offentliga finanserna skulle generera några större nettoförändringar i de offentliga finanserna i sin helhet utan att ändringarna riktas in på storleken eller beteendet i själva målgruppen för förmånen eller bådadera; i detta fall alltså på sysselsättningseffekterna.

Om man bortser från kostnaderna för aktiveringsåtgärder, har kommunerna enligt studien sannolikt dragit nytta av reformen. Detta hänger framför allt samman med den ändrade

relationen mellan kompensation och kommunandel. Om reformen har ökat kommunernas utgifter för sysselsättningsåtgärder med ungefär 50 miljoner euro eller ännu mer, är kommunerna förlorare i reformen utan faktiska sysselsättningseffekter.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

I denna proposition föreslås en lag om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Lagen föreskriver om en samverkansmodell där arbets- och näringsbyrå, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans gör en bedömning av arbetslösas behov av service, planerar servicen till arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice så att den i sin helhet är ändamålsenlig med avseende på sysselsättningen och svarar gemensamt för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa framskrider och följs upp.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås 14 kap. 3 a § om ansvaret för att finansiera arbetsmarknadsstödet bli ändrat så att kommunerna ska stå för hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden för personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och för 70 procent av arbetsmarknadsstödet till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar.

Ett av de viktigaste målen är att minska långtidsarbetslösheten. Andra mål med ändringarna är att höja sysselsättningen, förlänga arbetslivet och tillgodose framtida behov av arbetskraft.

Vidare syftar propositionen till att göra det nuvarande servicesystemet effektivare, förtydliga arbetsfördelningen mellan stat och kommun, utveckla samarbetet mellan dem och ge kommunerna större möjligheter att påverka hur servicen till långvarigt arbetslösa ordnas och sysselsättningsprocessen fortskrider. Dessutom avser propositionen att åtminstone på sikt sänka de totala offentliga utgifterna för arbetslösheten.

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

Enligt propositionen ska arbets- och näringsbyrå, kommunen och Folkpensionsanstalten bedöma kundens behov av sektorsövergripande samservice, när personen har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar eller har varit arbetslös utan avbrott ett visst antal dagar. Personer under 25 år ska ha varit arbetslösa utan avbrott i minst sex månader och personer som fyllt 25 år i minst tolv månader utan avbrott. Med behov av sektorsövergripande samservice ska det avses att det för att främja sysselsättningen för den arbetslöse behövs samordning av de tjänster som arbets- och näringsbyrå, kommunen och Folkpensionsanstalten erbjuder. Om den arbetslöse behöver sektorsövergripande samservice hänvisas han eller hon till den.

Den sektorsövergripande samservicen inleds med en intensiv utredningsperiod som får pågå högst tre månader. Under utredningsperioden bedöms servicebehovet sektorsövergripande och samverkansparterna utarbetar en sysselsättningsplan tillsammans med den arbetslöse. Planen ska innehålla den arbetskraftsservice, social- och hälsovård och rehabilitering som personens servicebehov förutsätter.

Målet med den sektorsövergripande bedömningen av servicebehovet och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen är att säkerställa att den arbetslöse snabbt och på ett ändamålsenligt sätt får den myndighetservice som han eller hon behöver för att kunna få arbete. Med sektorsövergripande samservice kan man exempelvis bättre nå och hänvisa långtidsarbetslösa till hälso- och sjukvård och rehabilitering. Med hjälp av samservicen vill man förhindra att arbetslösa blir utslagna på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Sektorsövergripande samservice utgår geografiskt från arbets- och näringsbyråernas verksamhetsområden. Varje verksamhetsområde ska ha så många ledningsgrupper för att ordna multidisciplinär samservice som arbets- och näringsbyrå, kommunerna i dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten kommer överens om. Kommunerna ska

dessutom utse personer som leder organisationen av den sektorsövergripande samservicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer.

Under beredningen gång undersöktes också andra alternativ till att ordna den sektorsövergripande samservicen (kommun – landskap – Folkpensionsanstaltens försäkringskrets – social- och hälsovårdsområde), men en modell baserad på arbets- och näringsbyråernas verksamhetsområden var mest ändamålsenlig. Det går inte att bedöma vilka effekter social- och hälsovårdsområdena kommer att ha samservicen eftersom de har beretts i annan takt än samservicen. När social- och hälsovårdsområdena inrättas kommer man att undersöka om den sektorsövergripande samservicen påverkas.

Målet med att lagstadga om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är att säkerställa tillgången i hela landet till de tjänster som långtidsarbetslösa behöver och att skapa större jämlikhet bland arbetslösa oberoende av var de är bosatta. Samservicen ska bygga på nätverkssamarbete mellan de samverkande parterna och det ska inrättas gemensamma verksamhetsställen. Ledningsgruppen bestämmer hur många verksamhetsställen det är ändamålsenligt att inrätta. De samverkande parterna ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe för den sektorsövergripande samservicen i verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå. Om det inom ett verksamhetsområde finns flera nätverk för samservicen kan var och ett av dem ha sin egen ledningsgrupp. Antalet gemensamma verksamhetsställen ska vara kopplat till antalet ledningsgrupper på det sättet att varje område som består av de kommuner som ingår i en ledningsgrupp ska ha minst ett verksamhetsställe. Under beredningens gång kom också ett alternativ upp som hade tillåtit att antalet verksamhetsställen kopplas till antalet ledningsgrupper, men inte tvingat verksamhetsområdena att införa modellen. Kommunförbundet fann dock den föreslagna modellen mest lämpligt.

Det inrättas ingen ny organisation för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen, utan varje samverkande myndighet ska arbeta inom ramen för sina

egna befogenheter. Alla arbets- och näringsbyråer, alla kommuner och Folkpensionsanstalten ska enligt den föreslagna lagen tillhandahålla sektorsövergripande samservice. Folkpensionsanstalten ska bidra till kostnaderna för det gemensamma verksamhetsstället på grundval av ett avtal med arbets- och näringsbyrån och kommunerna.

Beträffande Folkpensionsanstalten var också det alternativet uppe till diskussion att dess medverkan skulle vara direkt baserad på den föreslagna lagen. Grundlagen ger Folkpensionsanstalten en självständig rättslig ställning, vilket innebär att varken statsrådet eller ministerierna kan utfärda bindande bestämmelser om styrning av Folkpensionsanstalten. Även om Folkpensionsanstaltens konstitutionella ställning i sig inte hade varit något hinder för att skriva in bestämmelser om Folkpensionsanstaltens deltagande, är det förenligt med lösningarna i annan lagstiftning att dess medverkan i den sektorsövergripande samservicen regleras genom avtal.

Alternativ för att ändra finansieringen av arbetsmarknadsstödet

Enligt propositionen ska kommunerna stå för hälften av kostnader för arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och för 70 procent av kostnaderna till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Syftet med den ändrade finansieringen är att motivera kommunerna att antingen enskilt eller tillsammans med staten samt företag, föreningar och andra inom den privata sektorn erbjuda långtidsarbetslösa arbete och sysselsättningsfrämjande service.

Den föreslagna ändringen hänför sig till regeringens rambeslut från mars 2013, som lyfter fram kommunernas roll och ansvar för att ta ett aktivt grepp om långtidsarbetslösheten. Den mer framträdande rollen kommer fram i att det finansiella ansvaret för en del av de långtidsarbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd i fler än 300 dagar förs över på kommunerna. Därmed minskar statens utgifter för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden med 150 miljoner euro.

Enligt en prognos från Folkpensionsanstalten kommer i snitt omkring 196 000 personer att få arbetsmarknadsstöd 2015. Om aktiveringsgraden förblir på samma nivå som 2013 uppskattas av dem cirka 21 000 ha fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i 300—499 dagar, ungefär 26 000 i 500—999 dagar och omkring 38 000 personer i minst 1 000 dagar.

Enligt 14 kap. 3 a § i den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska kommunen betala hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar (nedan kallad nuvarande målgrupp). Om kommunen också betalar hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till de som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i 300—499 dagar (nedan kallad ny målgrupp), minskar statens utgifter för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden inte med 150 miljoner euro.

Under beredningens gång var följande ändringar av finansieringsmodellen aktuella med utgångspunkt i en nettoanpassning på 150 miljoner euro:

- kommunen betalar 90 procent av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till den nya målgruppen och hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till den nuvarande målgruppen,

- kommunen betalar 60 procent av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till båda målgrupperna,

- kommunen betalar hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till de som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar och 70 procent av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till de som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar.

Samtliga alternativ uppfyller målet för nettoanpassningen av statsfinanserna i beslutet om ramen för statsfinanserna.

Alternativet att kommunen står för kostnaderna för den nya målgruppen till 90 procent och behåller sitt finansiella ansvar för den nuvarande målgruppen är minst ändamålsenligt eftersom den nya målgruppen har mindre behov av den service som kommunen är

skyldig att ordna än den nuvarande målgruppen.

Alternativet att kommunen betalar hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till den nya målgruppen och till de som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 500 dagar och 70 procent av arbetsmarknadsstödet till de som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar är mest ändamålsenligt, eftersom målgruppens servicebehov innefattar i synnerhet den service som kommunerna är skyldiga att ordna.

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ger kommunerna större möjligheter att påverka hur servicen till arbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar ordnas tillsammans med arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten. Om det med sektorsövergripande samservice går att förhindra att arbetslösheten blir utdragen, kommer kommunerna att ha det finansiella ansvaret för 70 procent färre arbetslösa.

Om arbetslösheten trots den sektorsövergripande samservicen ger upphov till arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i fler än 1 000 dagar, fokuseras de arbetslösas servicebehov på den sociala service som kommunerna är skyldiga att ordna. Syftet med att kommunerna ska ha större finansiellt ansvar än staten för arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden är att uppmuntra dem att ordna service för målgruppen.

Hur de föreslagna ändringarna verkställs

Arbets- och näringsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att förbereda lagbestämmelser om och en utvidgning av verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft. Mandattiden går ut den 31 december 2014. Hösten 2014 fokuserar arbetsgruppen på att planera och säkerställa verkställigheten av den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Verkställigheten kommer att planeras med hänsyn till att det behövs anvisningar och utbildning för de samverkande myndigheterna, intern kommunikation mellan myndigheterna

och extern information till kunder och intressenter, att informationssystemen påverkas och att det krävs åtgärder för att följa upp hur modellen fungerar och vilka resultat den ger.

Kommunförsöket med sysselsättningsåtgärder fortsätter fram till slutet av 2015 och det ska ta fram tjänster och samverkansmodeller för att främja sysselsättningen av personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Samarbetsstrukturerna, de eventuella nya tjänsterna och översynen av hänvisningen till service kommer att utnyttjas i den sektorsövergripande samservicen.

Genomförandet av den sektorsövergripande samservicen stöds dels genom den nya ESF-programperioden, dels genom rikstäckande projekt inom arbets- och näringsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Projektet erbjuder de som arbetar med sektorsövergripande samservice utbildning forum för vidareutveckling och stöd bland annat med att ta fram nya arbetsmetoder för samservicen. Dessutom bekostar närings-, trafik- och miljöcentralerna regionala ESF-projekt som stöder genomförandet.

För att den sektorsövergripande samservicen ska kunna genomföras fullt ut i början av 2016 bör det undersökas hur många personer som uppfyller kundkriterierna i 2 § så snart som möjligt sedan lagen har trätt i kraft. För verkställigheten av lagen krävs det att de servicecentraler för arbetskraft som varit verksamma innan lagen träder i kraft och som kommer att fortsätta med sin verksamhet efter att lagen har trätt i kraft våren 2015 gör en bedömning av hur många av deras arbetslösa kunder uppfyller kriterierna i 2 §.

Samtidigt ska arbets- och näringsbyråerna våren 2015 bedöma om de som är arbetsökande på byråerna när lagen träder i kraft uppfyller kriterierna i 2 §.

När det redan i förväg utreds hur många potentiella kunder det kommer att finnas för den sektorsövergripande samservicen kan kommunerna i arbets- och näringsbyråernas verksamhetsområden i god tid ta hänsyn till deltagandet i sektorsövergripande samservice i sin budget och verksamhetsplanering för 2016.

Syftet är att Folkpensionsanstalten för bedömningen av arbetslösa personernas behov av sektorsövergripande samservice från och

med 2015 ska registrera uppgifter om när en arbetslös har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar i realtid i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem. Vidare är det tänkt att den myndighet som står för den kommunala socialvården ska kunna få information om hur många dagar en arbetslös har fått arbetsmarknadsstöd, när behovet att samservicen har bedömts. Uppgifterna ska komma via Folkpensionsanstaltens informationssystem Kelmu. Nödvändiga omställningar i informationssystemet är planerade för våren 2015.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska Folkpensionsanstalten till kommunerna lämna personuppgifter och andra identifieringsuppgifter om personer som får arbetsmarknadsstöd som finansieras med kommunala medel och uppgifter om hur stort arbetsmarknadsstöd de har fått månaden innan. Dessa uppgifter om arbetslösa finns med på den så kallade utbetalningslistan som levereras till kommunen ungefär en och en halv månad efter att det finansiella ansvaret för en arbetslös har lyfts över på både staten och kommunen. Tanken är att Folkpensionsanstalten från och med februari 2015 ska leverera listor till kommunerna med specificeringar och uppgifter om de personer med arbetsmarknadsstöd som ingår i kommunernas varierande finansiella ansvar (50 procent/70 procent). Den lista som levereras i februari 2015 ska innehålla uppgifter om de arbetslösa som i januari 2015 ingår i kommunernas finansiella ansvar enligt vad som föreslås här. Dessutom ska Folkpensionsanstalten statistikdatabas Kelasto ändras så att kommunerna utifrån uppgifterna där bättre kan förutse utvecklingen i antalet arbetslösa som de ansvarar finansiellt för.

I fortsättningen ska kommunerna med hjälp av listorna över utbetalningen av arbetsmarknadsstöd kunna bedöma hur stor del av de arbetslösa som de svarar för finansiellt som hänvisas till sektorsövergripande samservice. Alla arbetslösa i denna grupp är dock inte i behov av samservice, och å andra sidan innefattar målgruppen för samservice också andra arbetslösa än de som kommunerna svarar finansiellt för. Det vore viktigt att kommunerna och arbets- och näringsbyråerna tillsammans gör en bedömning av hur arbets-

lösa hänvisas till sektorsövergripande samservice och av servicebehoven bland de som kommunerna svarar för finansiellt men som inte hänvisas till samservicen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser av förslagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen bedöms på sikt sänka de totala offentliga kostnaderna för arbetslösheten.

Den föreslagna lagen förpliktar de samverkande parterna att gemensamt bedöma arbetslösas behov av service, planera service som i sin helhet är relevant för att förbättra sysselsättningen för arbetslösa och svara för att sysselsättningsprocessen för de arbetslösa fortskrider och följs upp. Lagen föreslås ha bestämmelser om hänvisning av arbetslösa till sektorsövergripande samservice, en tre månader lång utredningsperiod i början av samservicen och en sektorsövergripande sysselsättningsplan som ska utarbetas tillsammans med den arbetslöse. Det är inte fråga om några nya myndighetsuppdrag. Redan nu bedömer de samverkande parterna gemensamt kundernas behov av service sektorsövergripande på servicecentralerna för arbetskraft, men också i annat nätverksarbete, och planerar gemensamma servicekoncept. Vidare innehåller den gällande lagstiftningen bestämmelser om samarbete mellan arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten. De preciseras och ersätts delvis genom den föreslagna lagen.

I sitt program avsatte statsminister Jyrki Katainens regering 20 miljoner euro för service till långtidsarbetslösa. I beslutet den 5 oktober 2011 om justerade ramar för statsfinanserna 2012—2015 höjdes arbets- och näringsbyråernas omkostnader med 5 miljoner euro om året inför beslutet att reglera servicecentralerna för arbetskraft genom lag och utsträcka verksamheten till hela landet.

Av arbets- och näringsbyråernas omkostnader kommer sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen att stå för ungefär 22 miljoner euro 2015. Beloppet innefattar de 17 miljoner euro av arbets- och näringsbyråernas omkostnader som för närvarande går till verksamheten vid servicecentralerna för arbetskraft plus höjningen med 5 miljoner euro. Tack vare tilläggsanslaget på 5 miljoner euro kan ungefär 70 personer till anställas på arbets- och näringsbyråerna för att arbeta med sektorsövergripande samservice.

Den lagstadgade skyldigheten för flera parter att samarbeta närmare i fråga om fler personer kan innebära att åtminstone en del kommuner måste avsätta en aning mer personal för att ordna service till arbetslösa. Om det inte går att avsätta personal genom personella omorganiseringar, kan det hända att kommunerna måste göra nyanställningar. Det går inte att uppskatta hur mycket kommunernas utgifter i så fall kommer att öka.

Enligt förslaget behöver arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inte avsätta lika många årsverken var för samservicen så som fallet är i modellen med servicecentraler för arbetskraft. A och O är att bådadera avsätter tillräckligt stora personella resurser för verksamheten med hänsyn till antalet kunder och deras servicebehov. De uppgifter som arbets- och näringsbyråerna och kommunerna ska stå för tillsammans, det vill säga att bedöma behovet av sektorsövergripande service, utarbeta en sysselsättningsplan och följa upp sysselsättningsprocessen, kräver dock praktiskt taget lika många anställda från byråerna och kommunerna.

Om arbets- och näringsbyråerna och kommunerna avsätter ungefär lika många anställda för den sektorsövergripande samservicen och Folkpensionsanstalten minst en medarbetare på varje gemensamt verksamhetsställe, används cirka 45 miljoner euro av offentliga medel årligen till sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Den ledningsgruppen för samservicen ska besluta om resurstilldelningen och om vilka serviceställen som inrättas i ett område. Antalet gemensamma verksamhetsställen ska vara kopplat till antalet ledningsgrupper på det sättet att alla de områden som bildas av

de kommuner som ingår en ledningsgrupp ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe var för den sektorsövergripande samservicen. Men varje verksamhetsområde för arbets- och näringsbyråerna ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe. Den sektorsövergripande samservicen bedöms inte medföra några merkostnader för kommunerna eftersom samverkansmodellen inte nödvändigtvis kräver att de skaffar nya lokaler eller koncentrerar personalen till ett visst verksamhetsställe. I förekommande fall kan experter från arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstalten besöka de kommuner som inte har något gemensamt verksamhetsställe för att göra en gemensam bedömning av servicebehovet och utarbeta sektorsövergripande sysselsättningsplaner.

Den föreslagna lagen innefattar ingen ny service för målgruppen i lagen och den ökar därför inte direkt kostnaderna för att ordna samservicen. Det är emellertid sannolikt att bedömningen av servicebehovet lyfter fram tidigare okända servicebehov och därmed ökar efterfrågan på tjänster. Däremot går det inte att säga hur mycket efterfrågan stiger. Offentlig arbetskraftsservice kommer att ordnas inom ramen för tillgängliga anslag. Största delen av de tjänster och förmåner som erbjuds av Folkpensionsanstalten är lagstadgade, det vill säga kunderna har rätt att få dem om de uppfyller kriterierna. Folkpensionsanstalten följer upp vilka servicebehov de arbetslösa har och ser i mån av möjlighet till att det finns medel för rehabilitering enligt prövning när det behövs.

Utredningsperioden i början av samservicen avser att säkerställa att arbetslösa snabbt och på bästa sätt får den myndighetsservice som de behöver för att hitta ett jobb. I bästa fall kan utredningsperioden förkorta arbetslöshetstiden och därmed minska statens och kommunernas kostnader för arbetslösheten. Om den genomsnittliga arbetslöshetstiden förkortas med en dag beräknas statens utgifter för arbetslöshetsförmåner sjunka med cirka 20 miljoner euro om året (Alatalo – Räsänen, Työttömyysturvan uudistuslinjausten ex ante -arviointia, TEM-analyysejä 10/2009).

Hur de offentliga finanserna påverkas av den ändrade finansieringen av arbetsmarknadsstödet

I beslutet om ramarna för statsfinanserna från den 21 mars 2013 framhåller regeringen att en del av det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet till långtidsarbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd i fler än 300 dagar förs över på kommunerna från och med 2015.

Enligt rambeslutet står den ändrade finansieringen av arbetsmarknadsstödet för 150 miljoner euro av nettoanpassningen av statsfinanserna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. I denna proposition föreslås detta bli genomfört så att kommunen betalar hälften av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet. Dessutom ska kommunerna betala 70 procent av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden till personer som har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Om aktiveringsgraden förblir på samma nivå som 2013, innebär den finansiella ändringen att statens utgifter för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden minskar med ungefär 160 miljoner euro 2015. Kommunernas utgifter ökar med ett lika stort belopp.

Det finansiella ansvaret fördelas så att kommunerna betalar cirka 93 miljoner euro för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden till personer som fått arbetsmarknadsstöd i 300–499 dagar på grundval av arbetslöshet. Därutöver ska kommunerna betala omkring 67 miljoner euro mer än de skulle betala enligt de gällande bestämmelserna för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden till personer som har fått arbetslöshetsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 1 000 dagar. Sammanlagt uppgår kommunernas andel för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden till cirka 441 miljoner euro. Staten ska stå för ungefär 306 miljoner euro för arbetsmarknadsstöd under arbetslöshetstiden till personer som ingår i kommunernas finansiella ansvar. Hur stor andel av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden som kommunerna ska stå för beror i sista hand på hur arbets-

lösheten utvecklas och på hur många av de arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för kan aktiveras med samservicen.

Hur de offentliga finanserna påverkas av att arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för aktiveras

Den föreslagna finansiella omstrukturen av arbetsmarknadsstödet syftar till att, i överensstämmelse med regeringens beslut om ramarna för statsfinanserna, den typen av sysselsättningsfrämjande service som staten betalar ut arbetsmarknadsstöd för under den tid servicen pågår, ska kunna erbjudas allt fler personer som kommunerna har finansiellt ansvar. I och med att fördelningen av det finansiella ansvaret mellan stat och kommun inte föreslås bli ändrad kommer det också i fortsättningen att vara staten som står för största delen av den sysselsättningsfrämjande servicen.

År 2013 använde staten uppskattningsvis omkring 165 miljoner euro för att ordna arbetskraftsservice (lönesubvention, arbetskraftsutbildning, träning) för arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för. Ungefär 97 miljoner euro bestod av arbetsmarknadsstöd som användes till lönesubventionens grunddel. Staten kommer att omdirigera sysselsättningsanslagen så att allt fler personer som kommunerna har finansiellt ansvar för får arbetskraftsutbildning, träning, prövning och lönesubventionerat arbete. Eftersom det handlar om en omdirigering av medlen kommer statens utgifter för arbetskraftsservice inte att stiga. Inga sysselsättningsanslag kommer dock att användas till arbetsprövning eller till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, som ingår i kommunernas ansvarsområde.

Den finansiella reformen kommer sannolikt att resultera i att kommunerna i större omfattning ordnar arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Dessutom kommer kommunerna sannolikt att i större omfattning erbjuda personer som de har finansiellt ansvar för arbetsprövning och lönesubventionerat arbete. Om kommunerna bygger ut arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte kommer staten att ha större utgifter för ersättningarna för verk-

samheten. Det går inte att uppskatta hur mycket kommunernas utgifter ökar om de satsar mer på arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, arbetsprövning och lönesubventionerat arbete. Eftersom staten helt och hållet står för arbetsmarknadsstöd och kostnadsersättningar under den tid som en arbetslös får sysselsättningsfrämjande service, ökar statens utgifter för arbetsmarknadsstöd och minskar den kalkylerade besparingen på 150 miljoner euro i beslutet om ramarna för statsfinanserna, om den sysselsättningsfrämjande servicen gäller arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för.

I den föreslagna finansiella modellen för arbetsmarknadsstödet har alla parter nytta av att minska långtidsarbetslösheten aktivt. Modellen belönar nämligen de kommuner som antingen själva eller tillsammans med andra parter lyckas förebygga långtidsarbetslöshet och förbättra möjligheterna för långvarigt arbetslösa att få arbete. Med avseende på den kommunala ekonomin vore det lämpligt att försöka minska det arbetsmarknadsstöd som ska återbetalas till staten genom att kommunerna använder de medel som budgeterats för arbetsmarknadsstöd till att i stället främja sysselsättningen för arbetslösa som ingår i deras finansiella ansvar.

Andra faktorer som påverkar kommunernas finansiella ansvar

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ger kommunerna bättre möjligheter att påverka hur servicen till långvarigt arbetslösa ordnas och sysselsättningen för dem ska främjas. I det hänseendet är lagförslaget nära förknippat med den föreslagna ändringen av finansieringen av arbetsmarknadsstödet. En del av de arbetslösa som kommer att få samservice hör till den grupp som kommunen betalar en del av arbetsmarknadsstödet för under arbetslöshetstiden. Tack vare den sektorsövergripande samservicen får kommunerna bättre möjligheter att påverka hur åtgärderna för långtidsarbetslösa organiseras. Utredningsperioden i början av samservicen beräknas snabba upp hänvisningen av arbetslösa till samservice och därmed minska

kommunernas finansiella ansvar för arbetsmarknadsstödet.

Antalet långtidsarbetslösa som fått arbetsmarknadsstöd samt kommunernas nuvarande och föreslagna finansieringsansvar minskar av en ändring i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som trädde i kraft den 1 januari 2014. Den innebar att arbetsvillkoret, som är en förutsättning för att få arbetslöshetsdagpenning sjönk från 34 till 26 veckor. Kommunernas finansieringsansvar minskar också av att arbete som personer med den högsta lönesubventionen med höjning utför från och med 2014 räknas in i arbetsvillkor i sin helhet. Till och med 2013 kunde bara hälften av arbetet räknas in. Vidare träder en ändring i kraft 2017 som betyder att personer som fyllt 60 år får räkna in sysselsättningsfrämjande tjänster i arbetsvillkoret. Till följd av dessa ändringar kommer antalet långtidsarbetslösa med arbetsmarknadsstöd att minska eftersom arbetslösa numera har bättre möjligheter att

få arbetslöshetsdagpenning i stället för arbetsmarknadsstöd.

I samband med överenskommelsen om budgetpropositionen för 2015 beslutade regeringen att kommunerna ska få 75 miljoner euro i kompensation för den uppskattade kostnadsökningen genom att utdelningen av samfundsskatten ändras till kommunernas fördel.

Konsekvenser för kommuner, kommungrupper och regioner

Nettoeffekterna av att finansieringen av arbetsmarknadsstödet ändras har uppskattats för kommuner, kommungrupper och regioner. Effekterna är uträknade utifrån antagandet att aktiveringsgraden 2015 ligger på samma nivå som 2013. I nettoeffekten har kompensationen på 75 miljoner euro för utdelningen av samfundsskatten beaktats.

Beräknade nettoeffekter för kommunerna	
Nettoförändring, euro	Antal kommuner
Under 20 000	37
20 000—49 999	86
50 000—99 999	69
100 000—199 999	46
200 000—499 999	35
500 000—999 999	14
Minst 1 000 000	17
Totalt	304

I cirka 60 procent (190 kommuner) av kommunerna uppgår den beräknade nettoförändringen av den ändrade finansieringen av arbetsmarknadsstödet till mindre än 100 000

euro. I ungefär 30 procent (83 kommuner) av kommunerna är nettoförändringen 100 000–499 999 euro och i 10 procent (31 kommuner) av dem drygt 500 000 euro.

Beräknade nettoeffekter utifrån kommunstorleken		
	Förändring, mn euro	Förändring, euro/invånare
Kommunstorlek:		
Under 6000	5,5	12
6000—10 000	4,6	11
10 000—20 000	7,7	12
20 000—40 000	11,4	13
40 000—100 000	16,1	17
Över 100 000	39,5	20
Hela landet totalt	85,0	16

Ser man till kommunernas storlek är det framför allt de största kommunerna med fler än 100 000 invånare som får högre kostnader. De står för nästan hälften av det ändrade beloppet.

Beräknade nettoeffekter utifrån kommunstorleken		
	Förändring, mn euro	Förändring, euro/invånare
Nyland	21,9	14
Egentliga Finland	7,6	16
Satakunta	3,0	13
Egentliga Tavastland	2,7	15
Birkaland	9,6	19
Päijänne-Tavastland	4,4	22
Kymmenedalen	3,5	19
Södra Karelen	2,3	17
Södra Savolax	2,2	15
Norra Savolax	4,1	16
Norra Karelen	3,5	21
Mellersta Finland	5,5	20
Södra Österbotten	1,9	10
Österbotten	1,5	8
Mellersta Österbotten	0,7	10
Norra Österbotten	6,6	16
Kajanaland	1,1	13
Lappland	3,1	17
Hela landet totalt	85,0	16

Kostnadsökningen är störst i Nyland och minst i Mellersta Österbotten. Beräknat i relation till invånarantalet är ökningen störst i Päijänne-Tavastland och minst i Österbotten.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Bedömning av antalet arbetslösa som uppfyller kundkriterierna för sektorsövergripande samservice

När arbetslösheten blir utdragen ökar behovet av andra åtgärder än offentlig arbetskraftsservice. Därför bör behovet av sektorsövergripande samservice alltid bedömas när arbetslösheten blir långvarig. Enligt lagförslaget ska arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionen bedöma en arbetslös persons behov av sektorsövergripande samservice när personen har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar eller om personen har varit arbetslös utan avbrott minst en viss tid. Personer under 25 ska ha varit arbetslösa utan avbrott i minst sex månader och personer som har fyllt 25 år i minst tolv månader utan avbrott. Personen hänvisas till sektorsövergripande samservice om servicebehovet är av den karaktären att

arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten måste samordna sina tjänster.

Antalet utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetstiden säger ingenting om behovet av service. Följaktligen kan det bara göras en vägledande bedömning av hur många som kommer att uppfylla kundkriterierna för sektorsövergripande samservice. Det maximala antalet som behöver samservice uppskattas till något mellan ungefär 40 000 och 50 000, när lagen träder i kraft. Modellen kommer att införas stegvis och alla som behöver servicen kommer därför inte att hänvisas till den 2015.

Bedömningen av antalet kunder bygger dels på uppgifter om utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstödet som finns i Folkpensionsanstaltens kundregister, dels på uppgifter om personer som varit arbetslösa minst sex respektive tolv månader utan avbrott som finns i arbets- och näringsbyråns kunddatasystem.

Vid urvalstidpunkten (31.10.2013) fanns det 112 000 personer som uppfyllde kriterierna för arbetslöshetstid eller antal utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd enligt den föreslagna lagen.

		Uppfyller arbetslöshetstid och utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd	Uppfyller bara arbetslöshetstid	Uppfyller bara utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd
Under 25 år	6 000	1 150	2 600	2 250
25 –	106 000	25 000	41 000	40 000
Totalt	112 000	26 150	43 600	42 250

Av personerna vid tidpunkten för urvalet uppskattas cirka 67 000 inte vara i behov av sektorsövergripande samservice. Det är personer som går på arbetskraftsutbildning, personer som avlägger frivilliga studier med arbetsmarknadsstöd och personer som bedöms ha behov av kompetenshöjande åtgärder eller

arbetsförmedling och företagservice. Vidare var cirka 25 000 personer från urvalstidpunkten kunder på servicecentralerna för arbetskraft. Uppskattningsvis 10 000 av dem kommer inte att ingå i målgruppen för den föreslagna lagen.

Uppskattning av antalet personer som inte har behov av sektorsövergripande samservice:

Totalt	Arbetskraftsutbildning eller frivilliga studier	Behov av kompetenshöjande tjänster	Behov av arbetsförmedling och företagservice	Del av kunder på servicecentraler
67 000	5 000	17 000	35 000	10 000

Av de 112 000 personerna vid tidpunkten för urvalet bodde 82 procent, cirka 92 000 personer, i kommuner som deltog i verksamheten med servicecentraler för arbetskraft och ungefär 20 000 personer i kommuner som inte var engagerade i verksamheten. Om personerna med behov av sektorsövergripande samservice enligt den föreslagna lagen fördelas efter kommun i samma relation som alla personer vid tidpunkten för urvalet, kommer de att variera mellan färre än 10 och cirka 5 000 i kommunerna.

Hur myndigheterna påverkas av förslagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

I verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå ska det finnas så många ledningsgrupper för den sektorsövergripande samservicen som arbets- och näringsbyrå, kommunerna i dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten bestämmer. Ledningsgrupperna ska svara för att ordna sektorsövergripande samservice. Kommunerna ska utse personer som leder organisationen av samservicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer. Ledningsgruppen ska också bestämma vad som är ett lämpligt antal gemensamma verksamhetsställen. Antalet gemensamma verksamhetsställen ska vara kopplat till antalet ledningsgrupper så att det i varje område som bildas av kommunerna i ledningsgruppen finns åtminstone ett gemensamt verksamhetsställe för samservicen. Varje arbets- och näringsbyrå ska dock ha minst ett gemensamt verksamhetsställe i sitt verksamhetsområde. Det inrättas ingen ny organisation för den sektorsövergripande samservicen, utan varje samverkande myndighet arbetar inom ramen för sina egna befogenheter.

Lagstadgad sektorsövergripande samservice stärker den nuvarande modellen med servicecentraler för arbetskraft, som uteslutande bygger på avtalsbaserat nätverkssamarbete, och utvidgar verksamheten geografiskt. Tack vare gemensamma verksamhetsställen kan det säkerställas att de samverkande parterna samarbetar och utvecklar ett gemensamt arbetssätt.

Kommunerna undanröjer hindren för sysselsättning bland annat genom att ge långvarigt arbetslösa möjligheter att förbättra sin arbets- och funktionsförmåga med hjälp av social- och hälsovård, medan arbets- och näringsbyråerna erbjuder möjligheter att få anställning och arbetskraftsservice. Propositionen förslår inga ändringar i denna grundläggande arbetsfördelning mellan myndigheterna i arbetet för att främja sysselsättningsmöjligheterna. Ett av de viktigaste målen med den föreslagna lagen är att förtydliga arbetsfördelningen mellan stat och kommun och att förbättra samarbetet mellan staten, kommunerna och Folkpensionsanstalten.

Med den sektorsövergripande samservicen får arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten en tydligare bild av sin egen och de övriga parternas roll och uppgifter för att främja arbetslösas sysselsättningsmöjligheter. Samarbetet erbjuder nya möjligheter att effektivisera de egna och de gemensamma serviceprocesserna och att sätta in tjänsterna och åtgärderna på rätt sätt och vid rätt tidpunkt.

Ett flertal kommuner använder en del av sina anslag till att upphandla sysselsättningsfrämjande tjänster, kommundillägg till arbetsgivarna och utkomststöd enligt prövning. Med den sektorsövergripande samservicen kan kommunerna och arbets- och näringsbyråerna samordna sina resurser bättre, när de

tillsammans planerar den samlade servicen för långtidsarbetslösa.

Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen har bestämmelser om hänvisning av arbetslösa till sektorsövergripande samservice (2 §), en högst tre månader lång utredningsperiod i början av samservicen (3 §) och en sektorsövergripande sysselsättningsplan som ska utarbetas tillsammans med den arbetslöse (4 §). Det är inte fråga om några nya myndighetsuppdrag. Redan nu bedömer arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten gemensamt kundernas behov av service sektorsövergripande på servicecentralerna för arbetskraft, men också i annat nätverksarbete, och planerar gemensamma servicekoncept. Vidare innehåller den gällande lagstiftningen bestämmelser om samarbete mellan arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten. De preciseras eller ersätts delvis genom den föreslagna lagen.

I 1 kap. 4 § 4 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice åläggs arbets- och näringsbyråerna skyldighet att ge kunderna information och i förekommande fall hänvisa dem till tjänster som tillhandahålls av andra myndigheter eller tjänsteleverantörer i samråd med dessa, om det för kundernas servicebehov krävs annan service än offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller om någon annan myndighet eller part är skyldig att ordna tjänsten.

Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte förpliktar kommunerna och arbets- och näringsbyråerna att gemensamt bedöma servicebehovet hos de kunder som avses i lagen och att tillsammans med kunden utarbeta en aktiveringsplan. En del av de som kommer att hänvisas till sektorsövergripande samservice kan redan ha uppfyllt kraven i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller uppfyller dem efter att samservicen har inletts. I deras fall ersätter den sektorsövergripande sysselsättningsplanen aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003) förpliktar social- och hälsovårdsmyndigheterna, arbets- och näringsbyråerna, utbildningsmyndigheterna och Folkpensionsanstalten att samarbeta sins-

emellan lokalt, regionalt och på rikspanet. De ska också samverka med andra som ordnar rehabilitering. Lagen avser att förbättra samarbetet mellan de som ordnar och de som producerar rehabilitering och effektivisera hänvisningen av klienter till rehabilitering. Den ska också förbättra villkoren för rehabiliteringsklienterna.

För klientsamarbetet på lokal nivå ska kommunerna för en fyraårsperiod utse lokala rehabiliteringssamarbetsgrupper, som också ska handlägga ärenden som gäller samarbetet med enskilda klienter. Enligt lagen ska gruppen att ta fram lösningar som motsvarar rehabiliteringsbehoven bedöma servicealternativen för rehabiliteringsklienten, planera tjänsterna och utbyta information som hänför sig till detta. Samarbetsgruppen bistår vid behov när rehabiliteringsplaner som avses i andra bestämmelser om rehabilitering utarbetas.

För arbetslösa med behov av sektorsövergripande samservice är rehabiliteringssamarbetsgrupperna överlappande verksamhet. Våren 2014 gjorde social- och hälsovårdsministeriet en bedömning av ett förslag till ändringar och vidareutveckling av lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen. Förslaget ingick i regeringens strukturpolitiska program. En proposition med förslag till lag om ändring av lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen kommer att lämnas till riksdagen under höstsessionen. Förslaget går ut på att slopa den skyldighet för kommunerna att samarbeta lokalt som ingår i 2 kap. och bland annat innebär att de ska tillsätta rehabiliteringssamarbetsgrupper.

I början av 2013 sågs servicemodellen för arbets- och näringsbyråerna över och den består av tre servicelinjer för att hänvisa klienterna utifrån deras uppskattade behov av service. Systemet med servicelinjer gör att de arbetslösa snabbare kan få arbete, säkerställer att de får service i överensstämmelse med sina behov och att olika servicemekanismer utnyttjas effektivt och ändamålsenligt. Arbetssökande som behöver mer individuellt stöd eller multidisciplinära tjänster eller bådadera än genomsnittet för att få arbete på den öppna arbetsmarknaden hänvisas till servicelinjen för stödd sysselsättning.

I framtiden kan servicemodellerna och den interna organisationen på arbets- och näringsbyråerna påverkas av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Effekterna kan bedömas närmare tidigast i slutet av 2015 när det finns exaktare uppgifter som hur många arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice.

Den föreslagna lagen kommer att påverka verksamheten och arbetssättet på servicecentralerna för arbetskraft, om de fortsätter med sin verksamhet och blir gemensamma verksamhetsställen för sektorsövergripande samservice när lagen har trätt i kraft. Kundantalet för medarbetarna på servicecentralerna har legat på en nivå som tillåtit att långvariga och intensiva kundprocesser. Centralerna har haft extra goda resultat när det gäller de socialpolitiska målen, visar studier. När kunderna blir fler bör arbetssättet målmedvetet fokuseras på att slussa ut kunderna på arbetsmarknaden. Kundprocesserna måste effektiviseras för att fler arbetslösa ska få den sektorsövergripande samservice som de behöver.

Lagen kommer att inverka på myndigheternas lokaler och anordningar. Det ingår i uppgifterna för den ledningsgrupp för sektorsövergripande samservice som avses i 7 § att avtala om hur många och vilken typ av verksamhetsställen det ska finnas för samservice i området. De kan skilja sig från varande exempelvis genom att några ställen har öppet varje dag och en del bara några dagar i veckan. Man kommer också att utnyttja fjärranslutningar och lokaler på samserviceställena inom den offentliga förvaltningen. I förekommande fall kan experter från arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstalten besöka de kommuner som inte har något gemensamt verksamhetsställe för att göra en gemensam bedömning av servicebehovet och utarbeta sektorsövergripande sysselsättningsplaner.

Ett av målen med lagen är att underlätta utbytet av uppgifter om gemensamma kunder mellan myndigheterna och att minska arbetsinsatserna för att registrera uppgifterna. I det första steget av reformen görs de mest nödvändiga omställningarna i informationssystemet TYPPI, som används av servicecentralerna för arbetskraft. Längre fram kommer man att ta ställning till om det behövs ett nytt

gemensamt informationssystem eller om det kan införas gränssnitt för den sektorsövergripande samservicen.

Den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet

Den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet ändrar inte arbetsfördelningen mellan stat och kommun i organiseringen av tjänster. Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ger kommunerna större möjligheter att påverka hur servicen ordnas för de arbetslösa som de betalar en del av arbetsmarknadsstödet för under arbetslöshetstiden.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen sammanför service och tjänster hos flera myndigheter. Målet med den sektorsövergripande bedömningen av arbetslösas service behov och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen är att säkerställa att arbetslösa får den samlade myndighetsservice som de behöver snabbt och på bästa möjliga sätt.

Den sektorsövergripande samservicen förbättrar arbets- och funktionsförmågan och andra arbetsmarknadsfärdigheter och främjar den vägen sysselsättningsmöjligheterna för arbetslösa. Därmed förebygger samservicen marginalisering på arbetsmarknaden och i ett vidare perspektiv social utslagning i samhället samt minskar fattigdomen.

Studier visar att arbetslösa i snitt är sjukare än yrkesverksamma. I synnerhet utdragen arbetslöshet har negativa effekter på hälsan, arbetsförmågan och välbefinnandet. Trots det är framför allt långtidsarbetslösa fortfarande en marginell grupp inom rehabiliteringen. Den sektorsövergripande samservicen kan således medverka till att minska skillnaderna i hälsa när de arbetslösas behov av hälsoundersökningar kommer att bedömas regelbundet under utredningsperioden och personerna i förekommande fall får genomgå hälsoundersökningar och hänvisas till nödvändig vård och rehabilitering.

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsätt-

ningen förbättrar likabehandlingen av långvarigt arbetslösa. Den garanterar bättre än verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft att sektorsövergripande samservice tillhandahålls i hela landet. Därmed har lagen positiva effekter för i synnerhet den regionala tillgängligheten till arbetskraftsservice och basservice som tillhandahålls personligen av personalen. Tack vare de lagstadgade kundkriterierna kan det säkerställas att kunderna hänvisas till samservicen på lika villkor.

Enligt förslaget ska de arbetslösa som uppfyller kriterierna för utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd eller arbetslöshetstid och som är i behov av sektorsövergripande samservice hänvisas till samservicen. Samservicen avslutas när myndigheterna bedömer att kunden inte längre behöver servicen. Om servicebehovet då kan tillgodoses med offentlig arbetskraftsservice förs kunden över till arbets- och näringsbyrån.

Om man ser till kundstrukturen och serviceprocessen bland dem som behöver sektorsövergripande samservice, kommer största delen av de arbetslösa inte att direkt kunna slussas ut på den öppna arbetsmarknaden. Följaktligen är det mer lämpligt att mäta resultaten av den sektorsövergripande samservicen i hur mycket behovet av samservicen har minskat och arbetslöshetstiden samtidigt förkortats och hur effekten av arbetskraftsservicen har förbättrats.

Propositionen gör ingen skillnad på kön. Vilka konsekvenser propositionen har för könen visar sig först när lagen verkställs. Den sektorsövergripande samservicen kan ha positiva effekter för i synnerhet villkoren för män som varit arbetslösa länge eftersom den målgrupp som uppfyller kundkriterierna består av fler män än kvinnor.

När lagen verkställs ska de samverkande parterna utreda hur många arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice och vilken kundprofil de har samt bedöma om de tillgängliga tjänsterna tillgodoser identifierade behov. Det kan hända att det uppstår vissa servicebehov hos det kön som är i minoritet enligt könsfördelningen som inte kan tillgodoses med den tillgängliga servicen. Kön och könsrelaterade kulturella bakgrundsfaktorer kan då beaktas bättre i planeringen av servi-

cekoncepten, innehållet i tjänsterna, genomförandet och arbetsmetoderna på de samverkande myndigheterna. Det kan dessutom ha positiva effekter på jämställdheten om de arbetslösa själva aktivt deltar i sysselsättningsprocessen.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen bygger på ett förslag som en arbetsgrupp tillsatt av arbets- och näringsministeriet lämnade i februari 2014 om att lagstifta om verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft och utvidga verksamheten.

Arbetsgruppen hade två olika sammansättningar, varav den ena bestod av företrädare för arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund, Folkpensionsanstalten centralförvaltning och Institutet för hälsa och välfärd. I en större sammansättning ingick utöver dessa också företrädare för närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstaltens försäkringskretsar.

Förslagen från arbetsgruppen presenterades i februari 2014 för kommunerna, närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstaltens försäkringskretsar på fyra regionala träffar. Sammanlagt 120 företrädare för kommunerna var inbjudna på förslag av Finlands Kommunförbund. Förslagen var också utlagda på arbets- och näringsministeriets webbsida och de kunde kommenteras på nätet. Det kom in 86 skriftliga svar med kommentarer. De kom från kommuner (35), arbets- och näringsbyråerna (26), företag eller stiftelser (6), privatpersoner (5) och övriga (10). Kommentarererna på de regionala träffarna och i svaren beaktades i beredningen.

Den finansiella reformen av arbetsmarknadsstödet behandlades i en grupp under ledning av arbets- och näringsministeriet. I gruppen var dessutom social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet enhet för

kommunal ekonomi, Folkpensionsanstalten och Kommunförbundet företrädde. Bakgrunden och finansieringsalternativen presenterades för kommunerna på de fyra regionala träffarna.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttrande om utkastet till proposition begärdes av justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, dataombudsmannens byrå, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund, Akava ry, Finlands näringsliv, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Tjänstemannacentralorganisationen STTK ry, Företagarna i Finland, FOSU rf, JHL ry och Pardia ry som företräder personalen inom arbets- och näringsförvaltningen och Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation TVY rf. Dessutom begärdes yttranden från närings-, trafik- och miljöcentralerna (15), som i sin tur ombads höra arbets- och näringsbyråerna och servicecentralerna för arbetskraft. Finlands Kommunförbund ombads höra kommunerna så som de ansåg vara bäst. Det kom in sammanlagt 30 yttranden och 24 av dem hade beaktats.

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

Alla som lämnade yttranden var för att bestämmelser om verksamhetsmodellen med sektorsövergripande samservice ta sin i lagstiftningen och införs i hela landet. I ett flertal yttranden framhölls det att de samverkande parternas samarbete, uppgifter och ansvar förtydligas och gör det nuvarande servicesystemet effektivare när modellen blir lagstadgad.

Kommunförbundet ställde sig bakom förslaget om en lagstadgad modell, men ansåg samtidigt att den sektorsövergripande samservicen är en ny uppgift för kommunerna och att propositionen inte kan lämnas utan att kommunerna får extra anslag för de nya skyldigheterna och de breddade uppgifterna.

I yttrandena ansågs det vara bra att utkastet innehöll ett förslag till samverkansmodell. Man föreslog inga alternativ med en själv-

ständig organisation. Den samverkansmodell som fanns i utkastet gick under namnet multidisciplinär samservice. I propositionen används i stället benämningen sektorsövergripande samservice, som bättre motsvarar de begrepp som på senare tid använts i lagstiftningen. Samma begrepp föreslogs också i en del yttranden.

I ett flertal yttranden lyftes det fram att innehållet i den sektorsövergripande samservicen behöver preciseras. Följaktligen kompletterades den föreslagna lagen med en definition på sektorsövergripande samservice. Med sektorsövergripande samservice avses en samverkansmodell, där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer arbetslösas behov av service, planerar service som i sin helhet är relevant för sysselsättningen för arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice och svarar tillsammans för att sysselsättningsprocessen för de arbetslösa fortskrider och följs upp.

I så gott som samtliga yttranden underströks det att Folkpensionsanstaltens roll i samservicen måste lyftas fram mer än det görs i utkastet, där deltagandet bygger på avtal. Propositionen avser att förtydliga Folkpensionsanstaltens deltagande i den sektorsövergripande samservicen. Folkpensionsanstalten ska således delta i samverkansmodellen på det sätt som den föreslagna lagen föreskriver, men så att den bidrar till kostnaderna för lokaler och annat för de gemensamma verksamhetsställena enligt ett avtal med arbets- och näringsbyrån och kommunerna i byråns verksamhetsområde.

Folkpensionsanstalten, Kommunförbundet och fyra närings-, trafik- och miljöbyråer påpekade att lagen bör ta sikte på arbetslivsamverkan och tydligt vara inriktad på arbetsmarknaden i stället för att framhäva socialpolitiska mål. Ingen föreslog pensionsutredningar som en uppgift för den sektorsövergripande samservicen. Några närings-, trafik- och miljöcentraler påpekade att utkastet till lag är generellt hållen och att riktlinjerna bör preciseras i förordning för att de ska vara lika i hela landet. Lagen kommer att verkställas med hänsyn till att samverkansmodellen ska vara tillräckligt enhetlig.

I ett flertal yttranden ansågs det att kundkriterierna inte bör vara kopplade till arbetslöshetstiden utan till kundernas behov av service. Vissa ansåg också att kravet på arbetslöshet i sex månader för unga personer var för lång tid. Vidare påpekades det att behovet av sektorsövergripande samservice inte definieras.

Med anledning av yttrandena preciserades kundkriterierna genom en definition på behov av sektorsövergripande samservice. Med behov av sektorsövergripande samservice avses en situation när det för att främja sysselsättningen för en arbetslös krävs att kommunen, arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten samordnar den service som de är skyldiga att ordna.

Däremot ändrades inte de kundkriterier som var kopplade till utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd och arbetslöshetstiden. Kriterierna förpliktar myndigheterna att bedöma behovet av sektorsövergripande samservice samordnat för personer som varit arbetslösa länge och uppfyller kriterierna. Om servicebehovet kräver att samverka mellan flera myndigheter redan när den arbetslöse börjar söka arbete, inleder arbets- och näringsbyrån samarbete och samordnar den fortsatta serviceprocessen. Inom ramen för ungdomsgarantin har det startats försök och modeller, som kan motverka att arbetslösheten blir utdragen och de unga blir marginaliserade. Det vore svårt att organisera och tilldela resurser om servicebehovet är det enda kriteriet för sektorsövergripande samservice. Verkställigheten av lagen kommer att följas upp och utvärderas, och kundkriterierna kan ses över senare.

Kommentarerna om den tre månader långa utredningsperioden i början av samservicen var positiva. Starttidpunkten preciserades utifrån yttrandena. I tre yttranden ansågs det att utredningsperioden skulle jämföras med en ny sysselsättningsfrämjande tjänst, men den föreslås inte vara en sysselsättningsfrämjande tjänst. Arbets- och näringsbyråns sysselsättningsfrämjande service kan ingå som ett led i utredningsperioden.

Detaljmotiveringen i det utkast till proposition som gick på remiss innehöll en beskrivning av hur den sektorsövergripande sysselsättningsplan som ska utarbetas, följas upp

och revideras och av hur förpliktande den är. I många yttranden såg man positivt på att kundrelationen är förknippad med vissa förpliktelser. Social- och hälsovårdsutskottet påpekade att varken socialvården eller hälso- och sjukvården kan förplikta någon att gå med i en sektorsövergripande samservicen eller delta i de tjänster som ingår där. Ett undantag är arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Efter remissen har lagförslaget kompletterats med bestämmelser om att en sektorsövergripande sysselsättningsplan ska utarbetas, följas upp och revideras och att den är förknippad med vissa skyldigheter. Vidare har detaljmotiveringen preciserats så att det klart och tydligt framgår att den föreslagna lagen inte utvidgar skyldigheterna för de arbetslösa.

Det ansågs vara viktigt att behovet av sektorsövergripande samservice bedöms regelbundet. En del ansåg att det bör finnas bestämmelser om hur länge samservicen får pågå. Propositionen ändrades dock inte på den punkten, utan det ansågs bättre att det regelbundet utvärderas om samservicen bör fortsätta eller avslutas. Motiveringen preciserades beträffande bedömning av servicebehovet och hänvisningen till åtgärder efter avslutad samservice.

I utkastet föreslogs det att verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå skulle ha minst en servicecentral för arbetskraft som har hand om den sektorsövergripande samservicen. Servicecentralerna föreslogs ha ett eller flera gemensamma verksamhetsställen för kundservicen. Varje servicecentral skulle ha en ledningsgrupp och en chef för ledningsgruppen.

Vidare lyfte yttrandena fram organisationen av nätverkssamarbetet och vissa stora frågor kring ledarskapet.

Till följd av yttrandena ändrades bestämmelserna om organisationen av den sektorsövergripande samservicen. I verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå ska det finnas så många ledningsgrupper för den sektorsövergripande samservicen som arbets- och näringsbyrån, kommunerna i dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten kommer överens om. Ledningsgrupperna ska svara för att ordna sektorsövergripande sam-

service. Kommunerna ska utse personer som leder organisationen av samservicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer. Ledningsgruppen ska också bestämma vad som är ett lämpligt antal gemensamma verksamhetsställen. Antalet gemensamma verksamhetsställen ska vara kopplat till antalet ledningsgrupper så att det i varje område som bildas av kommunerna i ledningsgruppen finns åtminstone ett gemensamt verksamhetsställe för samservicen. Varje arbets- och näringsbyrå ska dock ha minst ett gemensamt verksamhetsställe i sitt verksamhetsområde. Bestämmelsen tillåter olika regionala lösningar för att erbjuda arbetslösa sektorsövergripande samservice.

I utkastet talades det om servicecentraler för arbetskraft som har hand om den sektorsövergripande samservicen, men i den slutliga propositionen talas det inte längre om servicecentraler. Propositionen gäller en samverkansmodell, inte en organisation. Därför hade begreppet servicecentral för arbetskraft kunnat ge upphov till en missvisande bild av hur den sektorsövergripande samservicen ska organiseras. Nätverket kan tillföras en samordnad profil genom att det ges ett namn när lagen verkställs.

Remissutkastet utgick från att kommunen och arbets- och näringsbyrån skjuter till lika stora resurser. I ett flertal yttranden uttrycktes det oro för hur personella och andra resurser för samservicen ska räcka till. Enligt social- och hälsovårdsministeriets uppfattning hade det varit lämpligast att tilläggsanslaget på fem miljoner euro till arbets- och näringsbyråerna fördelas mellan de samverkande parterna och används för de områden som tidigare inte har haft verksamhet. Kommunförbundet ansåg att man också i fortsättningen bör eftersträva balans i personalresurserna. I propositionen ingår ingen bestämmelse om att arbets- och näringsbyråerna och kommunerna ska ställa upp med lika stora resurser. Den föreslagna samverkansmodellen är tänkt att säkerställa tillräckligt stora resurser och möjliggöra flexibelt genomförande av samservicen på lokal nivå.

I ett flertal yttranden lyftes det fram att det behövs ett gemensamt kundregister för den sektorsövergripande samservicen. Samtidigt ansåg man att reglerna för registrering av

kunduppgifter och sekretessbestämmelserna är komplicerade och svårlästa. Bestämmelserna om kunduppgifter diskuterades med justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet och de preciserades i lagförslaget.

Ändrat finansiellt ansvar för arbetsmarknadsstödet

Social- och hälsovårdsministeriet, Akava ry, Finlands näringsliv och närings-, trafik- och miljöcentralen i Österbotten ansåg den föreslagna modellen vara bästa bland de presenterade alternativen. I ett flertal yttranden bedömande man att det ändrade finansiella ansvaret kan bli ett incitament för kommunerna att ordna med tjänster, men samtidigt menade man att det kan resultera i deloptimering och oönskade verksamhetsmodeller.

Kommunförbundet anser att reformen ska slopas helt och hållet eller alternativt genomföras kostnadsneutralt för kommunerna. Folkpensionsanstalten påpekade att en betydande ökning av kommunernas medfinansiering innebär att likviditeten för arbetsmarknadsstödet det sista kvartalet 2015 inte kan säkerställas utan extra medel från statens sida. Det behövs uppskattningsvis 15 miljoner euro till.

Alternativen för en finansiell reform av arbetsmarknadsstödet diskuterades med finansministeriet. Ändringen behandlades också vid budgetförhandlingarna och regeringen gick in för att genomföra reformen enligt det som ingår i propositionen. Staten kommer att kompensera kommunerna för kostnadsökningen på uppskattningsvis 75 miljoner euro genom att ändra utdelningen av samfundsskatten till kommunernas fördel.

En sammanfattning av yttrandena har publicerats på arbets- och näringsministeriets webbsida tillsammans med yttrandena.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2015 och avses bli behandlad i samband med den.

I samband med statsbudgeten för 2015 lämnar regeringen en proposition med förslag till lagar om ändring av 12 och 12 d § i

lagen om skatteredovisning och 124 och 124 a § i inkomstskattelagen och en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice till riksdagen.

I proposition med förslag till lagar om ändring av 12 och 12 d § i lagen om skatteredovisning och 124 och 124 a § i inkomstskattelagen föreslås det att utdelningen av samfundsskatten till kommungrupper höjs med 1,81 procentenheter och att statens andel sänks med lika mycket för att ge kommunerna en kompensation på 75 miljoner euro för det ändrade finansiella ansvaret för arbets-

marknadsstödet enligt denna proposition. I proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice föreslås det att de ökade kostnaderna till följd av det överförda finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet kompenseras inom statsandelssystemet så att nettoeffekten av reformen är lika stor för den kommunala ekonomin. Eftersom ändringsförslagen är kopplade till ändringarna i det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet enligt denna proposition, bör alla ändringar träda i kraft samtidigt.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

1 §. *Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.* Paragrafen beskriver om service till arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice. I 1 mom. definieras sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen som en samverkansmodell där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten (nedan kallade samverkande parter) tillsammans bedömer arbetslösas behov av service, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen för arbetslösa och svarar för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa fortskrider och följs upp.

Det kommer inte att inrättas någon ny organisation för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. I stället ska varje samverkande part arbeta inom ramen för sina befogenheter. Den sektorsövergripande samservicen som främjar sysselsättningen är tänkt att stärka den nuvarande modellen med servicecentraler för arbetskraft, som uteslutande bygger på avtalsbaserat nätverkssamarbete, och utsträcka modellen geografiskt till alla kommuner i landet.

Enligt 2 mom. är målet med sektorsövergripande samservice att främja sysselsättningen för arbetslösa genom att de erbjuds offentlig arbetskraftservice samt socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster i enlighet med sitt servicebehov. Propositionen innefattar inga nya tjänster för arbetslösa. I stället förpliktas samverkande parterna att samordna existerande tjänster för att de i sin helhet ska utgöra relevant service med avseende på sysselsättningen för arbetslösa personer. De tjänster som tillhandahålls arbetslösa enligt deras servicebehov är dels offentlig arbetskraftsservice enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, dels socialvårds-, hälso- och sjukvårds- och rehabiliteringstjänster enligt de enskilda lagarna om respektive tjänster.

Kommunala tjänster med relevans för målet med den sektorsövergripande samservicen är lagstadgad social- och hälsovård, till exempel socialt arbete, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och hälso- och sjukvård för arbetslösa, likaså mentalvård och missbruksvård.

Många kommuner tillhandahåller olika typer av sysselsättningsfrämjande tjänster för arbetslösa, bland annat individuell träning, arbetslivsträning och arbetsträning. Kommunerna har ingen lagfäst skyldighet att ordna den typen av tjänster, men om kommunen tillhandahåller den kan den lämpligen också ingå i den sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Med avseende på de arbetslösas behov av service vore det lämpligt att kommunen inom den sektorsövergripande samservicen därutöver tillhandahåller andra tjänster i syfte att undanröja hindren för sysselsättning, exempelvis skuldrådgivning och social kreditgivning.

Med sin expertis ska Folkpensionsanstalten komplettera det gemensamma klientarbetet och tillhandahålla rehabilitering som syftar till att förbättra de arbetslösas arbets- och funktionsförmåga. I förekommande fall ska experter från Folkpensionsanstalten tillhandahålla rådgivning om förmåner som Folkpensionsanstalten ger ut.

Ett av målen med sektorsövergripande samservice är att hjälpa arbetslösa att så småningom komma in på den öppna arbetsmarknaden via etappmål. Deras arbets- och funktionsförmåga kan utredas som ett led i sysselsättningsprocessen inom den sektorsövergripande samservicen. I vissa fall kan utredningen resultera i att sjukpension anses vara det lämpligaste alternativet för en arbetslös. I det läget kan arbets- och näringsbyrån och kommunen som ett led i den sektorsövergripande samservicen lämna information om vilka sysselsättningsfrämjade tjänster personen har fått och hur de har utfallit för att personen ska kunna ansöka om sjukpension. Informationen kan också innehålla en sektorsövergripande bedömning från arbets- och näringsbyrån och kommunen av varför

sjukpension är det lämpligaste alternativet för att lösa den arbetslösa personens situation. Samtidigt kan den sektorsövergripande samservice också innefatta hjälp med att ansöka om sjukpension.

Det är dock inte meningen att arbetslösa ska hänvisas till sektorsövergripande samservice explicit för att få en pensionsutredning. I förekommande fall kan en rad andra myndigheter ge personen hjälp med att ansöka om sjukpension. Det ingår i Folkpensionsanstaltens uppgifter att ge råd och vägledning i pensionsfrågor, medan det ingår i hälso- och sjukvårdens uppgifter att göra en bedömning av personens återstående arbetsförmåga och vid behov utfärda ett B-utlåtande. Den kommunala socialmyndigheten kan i sin tur ge vägledning i frågor om tryggad försörjning.

2 §. Hänvisning till sektorsövergripande samservice. Paragrafen lägger fast kriterierna för att vara klient inom sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

I 1 mom. anges det när en arbetslös person har behov av sektorsövergripande samservice. Behovet föreligger om det för att främja sysselsättningen för honom eller henne krävs samordning av den service och de tjänster som arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten är skyldiga att ordna.

Service och tjänsterna måste samordnas när svårigheter att sysselsätta en arbetslös inte uteslutande beror på att det inte finns lediga platser eller på att det brister i yrkeskompetensen. I stället kan den arbetslösa ha den typen av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan eller problem med livskompetensen som inte kan avhjälpas bara genom konsultationer mellan myndigheterna, utan också kräver sektorsövergripande samservice.

Att en arbetslös samtidigt har behov av tjänster eller förmåner som tillhandahålls av flera olika myndigheter betyder inte per automatik att personen behöver sektorsövergripande samservice.

En arbetslös är inte i behov av sektorsövergripande samservice exempelvis i följande fall:

- En sjukdom eller en skada som påverkar hälsotillståndet har upptäckts, men den påverkar inte möjligheterna att söka jobb (ar-

bets- och näringsbyrån svarar för sysselsättningsprocessen).

- En person får yrkesinriktad rehabilitering och omskolar sig eftersom han eller hon inte längre kan arbeta i sitt tidigare yrke (Folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten svarar för processen med yrkesinriktad rehabilitering).

- En person får samtidigt flera olika förmåner på grundval av arbetslöshet (exempelvis arbetslöshetsförmån, utkomststöd och bostadsbidrag), men servicebehovet kan tillgodoses med offentlig arbetskraftsservice (arbets- och näringsbyrån svarar för sysselsättningsprocessen).

- Arbetslösheten är utdragen eftersom det på grund av läget på arbetsmarknaden inte finns lämpliga jobb för den arbetslösa. Där emot har den arbetslösa uppdaterad kompetens och relevanta arbetsmarknadsfärdigheter, och han eller hon har inget behov av socialvård, hälso- och sjukvård eller rehabilitering (arbets- och näringsbyrån svarar för sysselsättningsprocessen).

- Personen har fått arbetsmarknadsstöd på grund av arbetslöshet i minst 300 dagar. Då betalar kommunen en del av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden, men servicebehovet kan tillgodoses med offentlig arbetsmarknadsservice (arbets- och näringsbyrån svarar för sysselsättningsprocessen).

- Personen har ett missbruksproblem eller psykisk ohälsa som kräver behandling och gör att han eller hon inte är kapabel delta i sysselsättningsfrämjande service (den kommunala social- och hälsovården svarar för vård- och rehabiliteringsprocessen).

Enligt 2 mom. ska arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten bedöma om en arbetslös har behov av sektorsövergripande samservice, om han eller hon har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar eller har varit arbetslös utan avbrott under minst en viss tid. Personer under 25 år måste ha varit arbetslösa i minst sex månader utan avbrott och personer som fyllt 25 år i minst tolv månader utan avbrott.

I de flesta fall kommer det att vara arbets- och näringsbyrån eller kommunen som bedömer behovet av sektorsövergripande samservice för de som uppfyller villkoren i

2 mom. En bedömning av Folkpensionsanstalten skulle i första hand vara aktuell om en arbetslös uppfyller arbetslöshetskriterierna, får någon annan förmån än arbetslöshetsförmån från Folkpensionsanstalten eller utkomststöd som primärt stöd för att trygga försörjningen.

De som enligt *1 punkten* har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar kan jämföras med långtidsarbetslösa om man ser till antalet utbetalningsdagar för förmånerna. De har dock inte uppfyllt arbetskriteriet för arbetslöshetsdagpenning och har därför inte alls eller i mycket liten omfattning varit ute på arbetsmarknaden. Dessutom har kommunerna ett särskilt intresse av att främja sysselsättningen för dessa personer eftersom kommunen enligt den föreslagna ändringen i 14 kap. 3 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska stå för en del av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden.

Arbetslösa som har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet kommer alla att betraktas som arbetssökande på arbets- och näringsbyrån. Följaktligen är det arbets- och näringsbyrån som har det primära ansvaret för att bedöma deras behov av sektorsövergripande samservice. Kommunen ska bedöma behovet främst när det gäller personer som får arbetsmarknadsstöd och får kommunal socialvård. Bestämmelser om Folkpensionsanstaltens rätt att lämna ut uppgifter till arbets- och näringsbyrån och kommunen om antalet dagar som personer enligt 2 mom. har fått arbetsmarknadsstöd finns i *4 mom.* Om arbets- och näringsbyrån eller kommunen kommer fram till att samservice behövs ska personen hänvisas till sektorsövergripande samservice.

Enligt *2 och 3 punkten* avses med arbetslöshet utan avbrott att en person som avses i 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice utan avbrott har varit arbetslös den angivna tiden. Enligt den punkten avses med en arbetslös en person som inte står i ett anställningsförhållande eller inte är sysselsatt på heltid i företagsverksamhet eller i eget arbete på det sätt som avses i 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller inte är studerande på heltid enligt 2 kap. i den lagen. Som arbetslös

betraktas också den som står i ett anställningsförhållande och som är permitterad på heltid eller vars ordinarie arbetstid per vecka är under fyra timmar.

De flesta av de arbetslösa som avses i 2 och 3 punkten är arbetssökande på arbets- och näringsbyrån, som då ska bedöma deras behov av sektorsövergripande samservice. Det spelar dock ingen roll för kriteriet att arbetslösheten ska pågå utan avbrott om personen är arbetssökande på arbets- och näringsbyrån eller vilka förmåner han eller hon eventuellt får. Behovet av sektorsövergripande samservice ska således bedömas exempelvis om personen är under 25 år och har varit arbetslös utan avbrott i minst sex månader, även om han eller hon inte skulle ha varit arbetssökande på arbets- och näringsbyrån och försörjt sig på utkomststöd eller någon annan social förmån. Kommunen ska i första hand svara för att bedöma behovet av sektorsövergripande samservice i fråga andra än de som är arbetssökande.

I *3 mom.* föreskrivs det hur en arbetslös ska hänvisas till sektorsövergripande samservice. Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ska hänvisa de arbetslösa som uppfyller villkoren i 2 mom. och som har behov av sektorsövergripande samservice till sektorsövergripande samservice. Den hänvisande samverkande parten, det vill säga arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten, ska utarbeta en kortfattad skriftlig motivering som visar på vilka omständigheter den bygger sin bedömning att personen behöver sektorsövergripande samservice. Ansvaret för den arbetslöses serviceprocess återgår till den hänvisande samverkande parten om arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten i sin bedömning kommer fram till att den arbetslöse inte behöver sektorsövergripande samservice. Den hänvisande parten ska ges feedback som visar varför personen inte anses behöva sektorsövergripande samservice.

Initiativet till sektorsövergripande samservice kan också komma från den arbetslöse själv eller någon annan, exempelvis tjänstleverantören. Exempelvis vid förestående frigivning kan brottspåföljdsmyndigheten kalla företrädare för den kommunala socialförvaltningen och arbets- och näringsbyrån

till en gemensam bedömning av servicebehovet för att försäkra sig om att processen för att söka jobb startar och personen vid behov får tillgång till social service efter frigivningen. Samtidigt kan behovet av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen lyftas fram. Innan samservicen kan inledas bör arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten också i dessa fall utreda om personen uppfyller klientkriterierna.

Också när en arbetslös inte har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar eller har varit arbetslös minst den tid som föreskrivs i 2 § 2 mom. 2 och 3 punkten kan det hända att servicebehovet kräver sektorsövergripande samarbete mellan arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten. Beroende på servicebehovet är det i dessa fall primärt arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som har ansvar för serviceprocessen. Den som har det primära processansvaret ska precis som nu se till att de parter som är relevanta för den arbetslöses situation samarbetar.

Enligt 4 mom. ska Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information ha rätt att till arbets- och näringsbyrån och den myndighet som står för kommunens socialvård lämna ut uppgifter om antalet dagar med arbetsmarknadsstöd för en arbetslös som har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet. Uppgifterna får ges för att arbets- och näringsbyrån och kommunen ska kunna bedöma om den arbetslöse har behov av sektorsövergripande samservice. Trots att den arbetslöse måste vara arbets sökande på arbets- och näringsbyrån för att få arbetsmarknadsstöd har byrån utan informationen från Folkpensionsanstalten inga uppgifter om antalet utbetalningsdagar för stödet. Folkpensionsanstalten får lämna ut uppgifterna i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

En arbetslös som får arbetsmarknadsstöd kan också vara klient inom kommunen, till exempel inom social- och hälsovården. Kommunerna har organiserat servicen till arbetslösa på olika sätt. Därför kan en kommun ha förlagt en del tjänster inom socialvården

till exempelvis utkomststöd till vissa klientgrupper till ungdomsförvaltningen eller en byrå för sysselsättningsfrågor. Följaktligen är det ändamålsenligt att den myndighet som står för den kommunala socialvården har rätt att få information om utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd för att kunna bedöma behovet av sektorsövergripande samservice.

3 §. Utredningsperiod. Paragrafen föreskriver om en utredningsperiod i början av den sektorsövergripande samservicen. Den kan pågå i högst tre månader och börjar när personen har registrerats som klient inom sektorsövergripande samservice. Målet med en så intensiv utredningsperiod är att den arbetslöses situation och servicebehov ska kunna utredas grundligt redan i början av den sektorsövergripande samservicen. Tanken är att samservicen därmed ska ge större effekt och den arbetslöse bli mer delaktig i sysselsättningsprocessen. I bästa fall kan en lyckad utredningsperiod minska behovet av sektorsövergripande samservice och förkorta arbetslöshetstiden.

Under utredningsperioden bedöms den arbetslöses behov av service sektorsövergripande. Samtliga samverkande parter deltar i bedömningen och de ska gemensamt komma överens om vilka åtgärder som ska ingå i utredningsperioden och senare utvärdera resultaten.

I 2 mom. föreskrivs det närmare vad som ska utredas, bland annat yrkeskompetens samt personens sociala situation, hälsotillstånd och arbets- och funktionsförmåga, som inverkar på sysselsättningsmöjligheterna. Experterna inom den sektorsövergripande samservicen kan intervjua den arbetslöse, utnyttja tillgänglig information om personen via service som tillhandahållits av olika myndigheter och göra undersökningar och andra utredningar för att få fram fakta.

För att utreda de omständigheter som påverkar servicebehovet kan utredningsperioden innefatta exempelvis kartläggning av kompetensen och yrkesskickligheten, bedömning av arbetsförmågan, arbetsprövning och karriärträning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Under utredningsperioden bedömer man om den arbetslöse behöver genomgå hälsokontroll. Om det är nödvändigt hänvisas personen till häl-

sokontroll och till vård och rehabilitering, om det behövs. För att målen med utredningsperioden ska uppfyllas vore det till fördel om hälsokontrollen görs under själva utredningsperioden.

Utredningsperioden kan också innefatta en bedömning av rehabiliteringsbehovet. I utredningsperioden ska det dock alltid ingå vägledning i syfte att motivera och göra den arbetslöse delaktig i den service som är relevant för sysselsättningen.

Under utredningsperioden får den arbetslöse den förmån för att trygga sin försörjning som han eller hon skulle få i övrigt. Om en person som får arbetslöshetsförmån under utredningsperioden deltar i sysselsättningsfrämjande service enligt 1 kap. 5 § 15 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, har han eller hon rätt att få den förmån som ges ut för den tid servicen pågår enligt vad som föreskrivs i den lagen samt till kostnadsersättning.

4 §. Hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas, följs upp och revideras. Paragrafen föreskriver om en sektorsövergripande sysselsättningsplan som ska utarbetas under utredningsperioden enligt 3 §. I sysselsättningsplanen avtalar parterna om arbetskraftsservice samt socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som tillgodoser den arbetslöses behov av service och kommer överens om hur servicen och tjänsterna ska följas upp.

Den arbetslöse, kommunen och arbets- och näringsbyrån ska tillsammans utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan. Den ersätter aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för de som uppfyller kriterierna för en aktiveringsplan. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Om en arbetslös som behöver sektorsövergripande samservice är en invandrare som avses i lagen om främjande av integration (1386/2010) och som har rätt att få en integrationsplan enligt 12 § i den lagen, ska en integrationsplan utarbetas tillsammans med honom eller henne.

Enligt 2 mom. ska arbets- och näringsbyrån och kommunen följa upp hur sysselsättningsplanen uppfylls. Planen ska också revideras på det sätt som den arbetslöses behov

av service kräver. Revideringsintervallet får vara högst sex månader, förutsatt att det inte med hänsyn till den arbetslöses situation är uppenbart onödigt att revidera planen. Situationer när en revidering vore uppenbart onödig är exempelvis under pågående service, när servicen är långvarig och den arbetslöses situation inte kräver någon revidering. Planen måste revideras också när den arbetslöse begär det.

I 3 mom. föreskrivs det att Folkpensionsanstalten ska vara med och utarbeta, följa upp och revidera sysselsättningsplanen. Om kommunens, arbets- och näringsbyråns och Folkpensionsanstaltens gemensamma bedömning av den arbetslöses servicebehov visar att personen behöver rehabilitering som tillhandahålls av Folkpensionsanstalten, ska Folkpensionsanstalten vara med och utarbeta, följa upp och revidera den sektorsövergripande sysselsättningsplanen. I annat fall utarbetas sysselsättningsplanen i trepartssamarbete av kommunen, arbets- och näringsbyrån och den arbetslöse.

Enligt 4 mom. utfärdas det genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan ska utarbetas, följas upp och revideras.

5 §. Skyldigheter i samband med en sektorsövergripande sysselsättningsplan. Ett av målen med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är att hjälpa arbetslösa att komma in på den öppna arbetsmarknaden via etappmål. Därför ska samverkande parterna samordna sina tjänster för att de ska resultera i relevant service för de arbetslösa. För att sektorsövergripande samservice ska utfalla väl måste de arbetslösa vara aktivt med och planera servicen och delta i sysselsättningsprocessen.

I 1 mom. understryks betydelsen av den arbetslöses eget engagemang genom att det generellt föreskrivs om den arbetslöses skyldighet att vara med och planera och revidera den sektorsövergripande sysselsättningsplanen, skyldighet att tillsammans med myndigheterna utarbeta planen och skyldighet att ansöka om och delta i den service och de tjänster som ingår i planen. Dessutom är den arbetslöse skyldig att underrätta de utarbetande myndigheterna hur han eller hon har genomfört planen.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska det ingå bestämmelser om hur den arbetslöses rätt att få arbetslöshetsförmåner påverkas vid försummelse av de skyldigheter som avses i 1 mom., och i lagen om utkomststöd ska det ingå bestämmelser om hur rätten att få utkomststöd påverkas i sådana fall. En informativ hänvisning om detta finns i 2 mom. Däremot föreslås det inga ändringar i dessa två lagar för att utvidga de arbetslösas skyldighet att i större utsträckning än nu delta i service och tjänster.

Den tidsperiod utan ersättning som ingår i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kommer således inte heller i fortsättningen att föreläggas om en arbetslös låter bli att genomföra sin sektorsövergripande sysselsättningsplan, när det exempelvis gäller att delta i utredning och bedömning av arbetsförmågan eller någon tjänst som ordnas av någon annan myndighet eller leverantör än arbets- och näringsbyrån, bland annat kommunal mentalvård eller missbruksvård. Precis som nu kan tidsperioden utan ersättning föreläggas om en arbetslös inte vill delta i arbetskraftsutbildning, jobbsökarträning, karriärträning, arbetsprövning eller utbildningsprövning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice eller i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Precis som i dag ska det för att förelägga en tidsperiod utan ersättning krävas att deltagande i service eller en tjänst har avtalats i den plan som har utarbetats tillsammans med den arbetslöse. Arbetskraftsutbildning är ett undantag eftersom en tidsperiod utan ersättning kan föreläggas också när den arbetslöse har ansökt om arbetskraftsutbildning frivilligt men inte vill delta i den.

I 3 mom. förpliktas arbets- och näringsbyrån och kommunen att upplysa den arbetslöse om de skyldigheter som den sektorsövergripande sysselsättningsplanen för med sig.

6 §. När sektorsövergripande samservice avslutas. Paragrafen anger när sektorsövergripande samservice ska avslutas. Det ska inte finnas någon förutbestämd tid utan paragrafen föreskriver att samservicen avslutas när arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten gemensamt bedömer

att den arbetslöse inte längre behöver sektorsövergripande samservice.

Behovet av sektorsövergripande samservice bedöms regelbundet. Behovet ska alltid bedömas i samband med att sysselsättningsplanen revideras eller någon enskild tjänst har avslutats. Att den arbetslöse deltar i en enskild tjänst innebär inte per automatik att den sektorsövergripande samservicen avslutas utan att samverkande parterna bedömer att deltagandet visar att den arbetslöse inte längre är i behov av sektorsövergripande samservice.

Behovet av sektorsövergripande samservice kan anses ha upphört när sysselsättningen för den arbetslöse inte längre kräver att samverkande parterna samordnar sina tjänster. Ansvaret för sysselsättningsprocessen övergår till arbets- och näringsbyrån när den arbetslöses behov av service kan tillgodoses med offentlig arbetskraftsservice.

Behovet av sektorsövergripande samservice kan också anses ha upphört när en bedömning visar att den arbetslöse behöver långvarig hjälp och långvarigt stöd för att undanröja sociala och hälsomässiga hinder innan han eller hon kan erbjudas offentlig arbetskraftsservice. Då övergår ansvaret för den arbetslöses serviceprocess på kommunen. Om situationen förändras ska den arbetslöse kunna återgå till sektorsövergripande samservice. Även om kommunen ansvarar för serviceprocessen ska den arbetslöses ansökan om arbete fortfarande gälla på arbets- och näringsbyrån och personen ska kunna få arbetslöshetsförmån, om han eller hon uppfyller kriterierna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

7 §. Hur sektorsövergripande samservice ordnas samt styrs nationellt. Paragrafen föreskriver hur sektorsövergripande samservice ska ordnas.

Den sektorsövergripande samservicen bygger på nätverkssamarbete mellan samverkande parterna, som inrättar verksamhetsställen för kundservicen.

Verksamhetsområdena för arbets- och näringsbyråerna skiljer sig från varandra bland annat i storlek och antalet kommuner. Därför kan det hända att nätverken måste se olika ut i olika delar av landet. I en del områden kan det räcka med ett nätverk där alla kommuner

medverkar, medan andra områden kan behöva till exempel två separata nätverk.

Verksamhetsområdena för samtliga arbets- och näringsbyråer ska ha ett behövligt antal ledningsgrupper för den sektorsövergripande samservicen och de ska svara för att ordna samservicen. Bestämmelser om detta finns i *1 mom.* Om det finns fler än ett nätverk i ett område ska alla ha en ledningsgrupp. Kommunerna i verksamhetsområdet för arbets- och näringsbyrån ska utse personer som leder organisationen av den sektorsövergripande samservicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer. Varje verksamhetsområde ska ha minst en sådan person, men kommunerna kan också utse fler personer, om det finns fler än ett nätverk, en ledningsgrupp och ett verksamhetsställe.

Nätverken ska kunna ha ett varierande antal verksamhetsställen för sin kundservice. Antalet gemensamma verksamhetsställen ska vara kopplat till antalet ledningsgrupper på det sättet att alla de områden som bildas av de kommuner som ingår en ledningsgrupp ska ha minst ett gemensamt verksamhetsställe var för den sektorsövergripande samservicen. Bestämmelser om detta ingår i *2 mom.* Om ett verksamhetsområde för arbets- och näringsbyrån har en ledningsgrupp ska det finnas minst ett gemensamt verksamhetsställe.

Sett ur de arbetslösas perspektiv är den sektorsövergripande samservicen personlig expertservice som kräver intensiv växelverkan mellan den arbetslöse och de samverkande parterna. Det gemensamma verksamhetsstället blir en plats där personer som behöver sektorsövergripande samservice utifrån sitt servicebehov kan få de tjänster och den service som samverkande parterna tillhandhåller. Tack vare det gemensamma verksamhetsstället kan det säkerställas att samverkande parterna samarbetar samt att de tar fram och vidareutvecklar ett gemensamt servicekoncept.

Bestämmelser om ledningsgrupperna för samservicen ska alltså ingå i förordning. Till deras uppgifter hör att bestämma hur många gemensamma verksamhetsställen för sektorsövergripande samservice det ska finnas i ett område. De ska besluta om ett lagom stort antal med hänsyn till klientel, lokala nätverk

och samarbetspartner. I och med att den sektorsövergripande samservicen har karaktären av personlig expertservice måste ledningsgruppen avgöra antalet gemensamma verksamhetsställen och deras placering med särskild hänsyn till att resorna inte får vara så långa och resekostnaderna så höga att de utgör ett verkligt hinder för de arbetslösa att delta i sektorsövergripande samservice.

Den föreslagna bestämmelsen tillåter att den sektorsövergripande samservicen genomförs på olika sätt ute i regionerna. Utgångspunkten ska dock alltid vara att servicen ska finnas så nära de arbetslösa som möjligt. Om det finns flera gemensamma verksamhetsställen i ett område, kan de skilja sig från varandra genom att ett ställe har öppet varje dag och andra till exempel några dagar i veckan. Experterna på arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstalten kan besöka de kommuner där det inte finns något gemensamt verksamhetsställe för att göra bedömningar av behovet av sektorsövergripande samservice och för att utarbeta och uppdatera sektorsövergripande sysselsättningsplaner. Ett annat alternativ är att utnyttja fjärranslutningar. Samverkande parterna kunde också utnyttja de gemensamma kundserviceställen som den offentliga förvaltningen har och fjärranslutningarna där. När de nödvändiga tjänsterna har skrivits in i den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ska den arbetslöse kunna få tjänsterna på verksamhetsstället för sektorsövergripande samservice eller på arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten eller på ett verksamhetsställe som deras tjänsteleverantörer har.

Enligt *3 mom.* utfärdas det närmare bestämmelser om hur ledningsgruppen för sektorsövergripande samservice ska tillsättas och hur de personer som leder organisationen av sektorsövergripande samservice utses och om deras uppgifter genom förordning av statsrådet.

Genom förordning kommer det att föreskrivas att arbets- och näringsbyrån ska tillsätta en eller flera ledningsgrupper för sektorsövergripande samservice efter att ha förhandlat med de berörda kommunerna och Folkpensionsanstalten. I ledningsgruppen ska det ingå företrädare som utses av samverkan-

de parterna. De kommuner som är företrädade i ledningsgruppen ska inom sig utse en ordförande och en vice ordförande för ledningsgruppen. I förordning kommer det att föreskrivas att ledningsgruppen är skyldig att godkänna de personer som kommunerna utser för att leda organisationen av den sektorsövergripande samservicen och deras ersättare. Kommunernas framträdande roll inom sektorsövergripande samservice framhävs av att ordföranden och vice ordföranden för ledningsgrupperna och de personer som leder organisationen av samservicen utses av kommunerna.

I 2 mom. föreskrivs det dessutom en nationell styrgrupp för den sektorsövergripande samservicen som ska tillsättas av arbets- och näringsministeriet. Genom förordning utfärdas det närmare bestämmelser om hur styrgruppen ska tillsättas, vara sammansatt och vilka uppgifter den ska ha. I uppgifterna ingår det att lägga fast nationella mål för den sektorsövergripande samservicen, följa och utvärdera verksamheten, styra utvecklingen av verksamheten i hela landet och stödja genomförandet av samservicen. I styrgruppen ska det ingå företrädare för åtminstone arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund och regional- och lokalförvaltningen.

Bestämmelser om ledningsgruppens uppgifter ska också ingå i förordning. I dess uppgifter ska det ingå att lägga fast regionala mål för den sektorsövergripande samservicen utifrån de nationella målen. Vidare ska ledningsgruppen följa upp och utvärdera hur samservicen verkställs och hur målen uppfylls. De personer som leder organisationen av samservicen ska svara för att samverkande parterna ordnar samservicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer.

I 2 mom. ingår det också bestämmelser om personella resurser för sektorsövergripande samservice. Varje samverkande part ska utifrån antalet personer med behov av sektorsövergripande samservice avsätta tillräckligt många anställda för samservicen.

Anslaget för samservicen ska bestå av de anslag som de samverkande parterna avsätter för verksamheten.

Den offentliga arbetskraftsservicen till arbetslösa finansieras med ett anslag för arbetskraftsservice i statsbudgeten och arbets- och näringsministeriet avsätter en del av pengarna för sektorsövergripande service.

Största delen av de tjänster och förmåner som tillhandahålls av Folkpensionsanstalten är lagstadgade, det vill säga klienterna har rätt att få dem, om de uppfyller de lagstadgade kriterierna. Beträffande rehabilitering enligt prövning följer Folkpensionsanstalten upp servicebehoven bland dem som har behov av sektorsövergripande samservice och ser i mån av möjlighet till att det finns medel för rehabilitering enligt prövning.

Kommunerna ska bekosta kommunal socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering för arbetslösa med behov av sektorsövergripande samservice. Anslagen går inte bara till lagstadgad service utan också till olika typer av sysselsättningsfrämjande service enligt prövning, kommundillägg till arbetsgivarna och utkomststöd enligt prövning. För att den sektorsövergripande samservicen ska ha tillgång till medel för varierande servicebehov är det lämpligt att kommunerna omdisponerar sina anslag för den icke lagstadgade servicen och avsätter dem för sektorsövergripande samservice.

Genom förordning utfärdas det närmare bestämmelser om att det ingår i ledningsgruppens uppgifter att avtala om hur de personella resurserna ska användas för sektorsövergripande samservice, vilka tjänster klienterna ska erbjudas och att en dispositionsplan för anslagen ska läggas upp. Det innebär samtidigt att anslagen till sektorsövergripande samservice utgör en separat budget och att ledningsgruppen får bestämma hur anslagen ska användas. Ledningsgruppen ska bevaka förändringarna i antalet klienter och servicebehoven och utvärdera vilka konsekvenser förändringarna har för de personella resurserna och anslagen. Den ska också kunna lägga fram förslag om tilläggsresurser för sektorsövergripande service.

Arbets- och näringsbyråernas beslutande rätt beträffande personella resurser för sektorsövergripande samservice inskränks av hur stora anslag det avsätts i statsbudgeten för arbets- och näringsförvaltningen och av hur arbets- och näringsministeriet fördelar

anslagen. Ministeriet har rätt att besluta hur stor del av anslaget till arbets- och näringsbyråernas omkostnader och av sysselsättningsanslagen som får användas för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Innan ministeriet beslutar hur stor del av anslagen till omkostnader och sysselsättning som får användas till sektorsövergripande samservice ska frågan behandlas i den nationella styrgruppen. Arbets- och näringsbyråerna avsätter så många anställda för samservicen som anslaget från arbets- och näringsministeriet tillåter.

Samverkansmodellen avviker från modellen med servicecentraler för arbetskraft i och med att arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inte behöver avsätta lika många årsverken för verksamheten. Den springande punkten är att båda utifrån hur många som behöver sektorsövergripande samservice avsätter tillräckligt stora personella resurser för sektorsövergripande samservice. De uppgifter som arbets- och näringsbyråerna och kommunerna ska ha hand om gemensamt, det vill säga att göra en sektorsövergripande bedömning av servicebehovet, utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan och följa upp sysselsättningsprocessen kräver emellertid praktiskt taget lika många medarbetare från arbets- och näringsbyrån som från kommunen. Däremot kräver inte de tjänster som ingår i utredningsperioden och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen att de avsätter lika många årsverken för samservicen, eftersom den som enligt lag är skyldig att ordna en sådan tjänst ansvarar för att ordna den. Även Folkpensionsanstalten ska avsätta tillräckligt många medarbetare för sektorsövergripande samservice inom verksamhetsområdena för alla arbets- och näringsbyråer.

Regeringen har åtagit sig att reducera kommunernas lagstadgade uppgifter och skyldigheter och lagen föreskriver därför inte om tjänstebeteckningar eller kompetenskrav för de anställda. Kommunerna och de övriga samverkande parterna får själva bestämma vilka tjänstebeteckningar och kvalifikationer medarbetarna ska ha, om ingenting annat föreskrivs i annan lagstiftning.

De experter från arbets- och näringsbyråerna som deltar i samservicen bör ha ett starkt

vägledningsinriktat arbetssätt och erfarenhet av serviceprocesser för i synnerhet långtidsarbetslösa och av offentlig arbetskraftsservice för denna grupp. Psykologservicen inom yrkesval och karriärplanering för arbetslösa med behov av sektorsövergripande samservice är tänkt att genomföras antingen så att en psykolog arbetar på det gemensamma verksamhetsstället eller så att arbets- och näringsbyrån anger vilken psykolog på byrån som ska svara för servicen till de arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice.

Kommunerna kan med fördel engagera i synnerhet socialvårdspersonal i samservicen, men också en hälsovårdare som beroende på de arbetslösas servicebehov kan arbeta heltid eller deltid på det gemensamma verksamhetsstället.

Folkpensionsanstalten ska avsätta heltids- eller deltidsanställd personal med kunskaper om framför allt rehabilitering och andra förmåner avseende arbetsförmågan, till exempel sjukdagpenning och förmåner vid funktionsnedsättning.

8 §. *Hur kostnaderna för sektorsövergripande samservice fördelas.* Paragrafen föreskriver hur personalkostnader och andra kostnader för sektorsövergripande samservice fördelas mellan arbets- och näringsbyrån, kommunerna i dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten.

De som är med och tillhandahåller sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska vara anställda vid sina respektive organisationer. Enligt *1 mom.* ska arbets- och näringsbyrån, kommunerna i dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten svara för lönekostnader och andra personalkostnader för de av sina egna anställda som deltar i sektorsövergripande samservice.

Enligt *2 mom.* ska kostnaderna för lokaler, anordningar och telekommunikation för det gemensamma verksamhetsstället för sektorsövergripande samservice och övriga kostnader för den sektorsövergripande samservicen och utvecklingen av den fördelas mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna i dess verksamhetsområde. Folkpensionsanstalten bidrar till kostnaderna enligt det som ingår i avtalet mellan Folkpensionsanstalten,

arbets- och näringsbyrån och kommunerna i dess verksamhetsområde.

Enligt 3 mom. utfärdas det genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om fördelningen av kostnaderna mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna i dess verksamhetsområde och om betalningsförfarandet.

9 §. Registrering av uppgifter om arbetslösa för gemensam användning samt behandling av uppgifterna. Paragrafen föreskriver om ett kundregister över sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och uppgifter som får registreras. Det krävs bestämmelser i lag eftersom en del av de uppgifter som behandlas är känsliga personuppgifter.

Enligt 1 mom. ska arbets- och näringsbyrån föra ett register över sektorsövergripande samservice. Registret ska vara ett delregister till det register över enskilda kunder inom arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem som avses i 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Eftersom det ska vara ett delregister till det register arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem tillämpas 13 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, om inte något annat föreskrivs i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

De bestämmelser i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som ska tillämpas är 13 kap. 2 §, som föreskriver att arbets- och näringsministeriet som registeransvarig svarar för att arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem är allmänt funktionsdugligt och registerfunktionerna enhetliga. Arbets- och näringsbyråerna fullgör övriga uppgifter som ålagts den registeransvarige, om inte arbets- och näringsministeriet bestämmer något annat. Dessutom ska 13 kap. 4 § (Registrering, gallring och arkivering av uppgifter) och 5 § (Beviljande av användarrättigheter och utlämnande av sekretessbelagda personuppgifter i vissa fall) tillämpas. I vanliga fall är det närings-, trafik- och miljöcentralen som beviljar kommunen och Folkpensionsanstalten användarbehörighet till registret över klienter i sektorsövergripande samservice som ska finnas i informationssystemet TYPPI.

I 2 mom. anges det vilka uppgifter som får föras in i kundregistret över sektorsövergripande samservice. Identifikationsuppgifter och kontaktinformation (1 punkten) får registreras. Med identifikationsuppgifter avses namn och personbeteckning och med kontaktinformation adress och andra kontaktuppgifter.

Enligt 2 punkten får uppgifter som har samband med kundrelationen vid sektorsövergripande samservice, kundbesöken inom samservicen och eventuella specialarrangemang som besöken kräver registreras. Bland uppgifter som har samband med kundrelationen och besöken får bland annat modersmål och kontaktspråk registreras. Med uppgifter om eventuella specialarrangemang som besöken kräver avses till exempel att besöket kräver tolkning eller andra specialarrangemang som färdtjänst vid sjukdom eller skada.

Specialarrangemang kan också krävas om den arbetslöse är våldsbenägen eller uppträder hotfullt. I det syftet är det tillåtet att ange i registret att den arbetslöse kan vara våldsbenägen eller i övrigt har uppträtt hotfullt. Uppgiften inverkar på hur ett besök av en sådan person ordnas. För att uppgiften ska få registreras krävs det alltid en motivering och ett tungt vägande skäl.

Vidare får uppgifter om den arbetslöses yrkeskompetens (3 punkten) och sådana uppgifter om en social situationsom inverkar på sysselsättningen för den arbetslöse (4 punkten) föras in i registret.

Enligt 5 punkten får uppgifter om dels hälsotillståndet, dels arbets- och funktionsförmågan föras in i kundregistret över sektorsövergripande samservice. Uppgifterna måste inverka på sysselsättningen för den arbetslöse och vara nödvändiga för att tillhandahålla offentlig arbetskraftsservice samt socialvård, hälso- och sjukvård och rehabilitering för honom eller henne för att få registreras. Tanken är att uppgifterna om hälsotillståndet och arbetsförmågan ska grunda sig på en bedömning av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. Information om arbetsförmågan kan också grunda sig på exempelvis feedback från den som tillhandahåller rehabilitering.

Enligt 6 och 7 punkten får registret innehålla uppgifter om servicebehov och uppgifter

om den sektorsövergripande sysselsättningsplanen och hur den uppfylls, följs upp och revideras. Planen ska innehålla uppgifter om den service som de samverkande parterna har kommit överens om med den arbetslöse. Uppgifterna om genomförande och uppföljning avser hur den överenskomna servicen har genomförts och vilka resultat den har gett.

I 2 mom. anges det hur kundregistret får användas. För att handha sina uppgifter enligt den föreslagna lagen och tillhandahålla service för arbetslösa har en anställd på arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten rätt att trots sekretessbestämmelserna få och använda uppgifter i kundregistret över sektorsövergripande samservice samt att skriva in uppgifter i registret. Den som registrerar uppgifter i registret svarar för att uppgifterna är felfria.

10 §. Registrering av uppgifter om arbetslösa i register på myndigheter som deltar i sektorsövergripande samservice. Utöver att det enligt 9 § ska finnas ett kundregister över sektorsövergripande samservice ska arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten i sina respektive register föra in uppgifter om personer som behöver sektorsövergripande samservice. Bestämmelser om detta ingår i 1 mom. De samverkande parterna ska i sina register skriva in uppgifter om den service, de tjänster och förmåner som de är skyldiga att ordna på det sätt som det föreskrivs särskilt i lagarna om servicen, tjänsterna och förmånerna. Uppgifterna ska innehas av respektive myndigheter. De övriga deltagande myndigheterna ska inte heller i fortsättningen ha åtkomst till varandras register eller informationssystem.

Enligt 2 mom. får de samverkande parterna registrera gemensamma klientuppgifter i sina egna register, när uppgifterna behövs för att myndigheterna ska kunna erbjuda arbetslösa de tjänster som de har ansvar för att ordna.

11 §. Rätt att få sekretessbelagda uppgifter för sektorsövergripande samservice. Uppgifter om arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice är i stor utsträckning sekretessbelagda på grundval av 24 § 1 mom. 25 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen). Enligt denna punkt är handlingar

sekretessbelagda om de innehåller uppgifter om en klient hos socialvården eller en enskild kund hos arbetsförvaltningen samt de förmåner eller stödåtgärder eller den socialvårdsservice eller den service för arbetsförvaltningens enskilda kunder denne erhållit eller uppgifter om en persons hälsotillstånd eller handikapp, den hälsovård eller rehabilitering som denne har erhållit eller uppgifter om någons sexuella beteende eller inriktning.

Vid utlämnande av sekretessbelagda uppgifter om arbetslösa tillämpas som regel 7 kap. i offentlighetslagen, som tillåter att en myndighet gör undantag från sekretessen.

Sektorsgripande samservice som främjar sysselsättningen har karaktären av personlig expertservice. En viktig förutsättning för att den ska lyckas och ge resultat är att de samverkande myndigheterna och den arbetslöse har förtroende för varandra. Med avseende på förtroliga klientrelationer är det av vikt att den arbetslöse själv är involverad i de beslut som gäller honom eller henne och att hans eller hennes synpunkter beaktas. Behovet av service bedöms tillsammans med den arbetslöse. Följaktligen spelar personens egen uppfattning om sin situation och exempelvis om vilka faktorer som medverkar till utdragen arbetslöshet en framträdande roll. Detta lyfts fram i 1 mom., som föreskriver att sekretessbelagda uppgifter om den arbetslöse som behövs för sektorsövergripande samservice i första hand ska inhämtas med samtycke från den arbetslöse, om inte något annat föreskrivs särskilt i denna eller någon annan lag.

Vid sektorsövergripande samservice kräver den arbetslöses behov av service att kommunen, arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten samordnar sina tjänster. För att samservicen ska utfalla väl måste samverkansmyndigheterna kunna utbyta information om arbetslösa som behöver sektorsövergripande samservice också oberoende av den arbetslöses samtycke och trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar i rätten att få information. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. Ett villkor är att uppgifterna är nödvändiga för att de samverkande parterna ska kunna ordna sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen för den arbetslöse. Exempelvis information om tidigare tjänster och service som

den arbetslöse fått och resultaten av dem är nödvändig när sektorsövergripande samservice planeras. Uppgifterna får enligt förslaget lämnas ut via en teknisk anslutning.

I annan lagstiftning finns det bestämmelser som ger myndigheter rätt att av arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten få eller till dessa lämna ut sekretessbelagda uppgifter om personer som är klienter inom den sektorsövergripande samservicen. De tillåter att arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ger ut uppgifter ur sina personregister, där de enligt den föreslagna 10 § får registrera uppgifter om klienter med behov av sektorsövergripande samservice. Ur registret över sektorsövergripande samservice får uppgifter ges ut direkt bara om det föreskrivs särskilt i lag.

12 §. Ikraftträdande. Paragrafen föreskriver när lagen ska träda i kraft. Den föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

I början av 2014 fanns det 304 kommuner på det finländska fastlandet och 124 av dem var med i verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft. Meningen är att de kommuner, i dagsläget 180 kommuner, som inte ingår i modellen med servicecentraler stegvis ska gå med i den sektorsövergripande samservicen 2015 när den föreslagna lagen har trätt i kraft. Också de regioner som ingår i modellen med servicecentraler kan behöva omorganisera den sektorsövergripande samservicen.

Följaktligen föreslås lagbestämmelserna bli införda vid olika tidpunkter. Lagens 2 § 3 mom., som gäller hänvisning av arbetslösa till sektorsövergripande samservice, och 7 § 2 mom. beträffande bestämmelsen om sektorsövergripande samservice vid gemensamma verksamhetsställen ska tillämpas först från och med den 1 januari 2016.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft vid olika tidpunkter för att de samverkande parterna ska ha tid på sig att förbereda sig inför lagen. Trots de olika tidpunkterna kan de samverkande parterna inrätta gemensamma verksamhetsställen för sektorsövergripande samservice eller hänvisar arbetslösa till samservice redan 2015.

1.2 Lagen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 kap. Allmänna bestämmelser

5 §. Definitioner. Definitionen av sysselsättningsplan kompletteras i 10 punkten så att sysselsättningsplan inte bara ska avse en plan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice utan också en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

2 a kap. Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

9 §. Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas. 10 §. Vägran att utarbete sysselsättningsplan. Paragraferna föreskriver om en tidsperiod utan ersättning i samband med att en sysselsättningsplan utarbetas. Rätten att få en förmån återfås dock tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på arbets- och näringsbyrån. I och med att också en företrädare för kommunen är med och utarbetar eller reviderar en sektorsövergripande sysselsättnings-, aktiverings- eller integrationsplan och från fall till fall också en företrädare för Folkpensionsanstalten är med och utarbetar eller reviderar en sektorsövergripande sysselsättningsplan föreslås arbets- och näringsbyrån i bestämmelsen bli ersatt med en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen.

10 kap. Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

6 §. Kostnadsersättning. I och med att en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen kommer att ersätta en aktiveringsplan enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte kunna ingå i en sektorsövergri-

pande sysselsättningsplan. Därför föreslås paragrafen bli ändrad så att kostnadsersättning också ska kunna betalas ut för de dagar som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt sysselsättningsplanen under den tid som arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte pågår.

14 kap. Särskilda bestämmelser

3 a §. Finansieringen av arbetsmarknadsstödet. I 1 mom. föreskrivs det hur det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet fördelas mellan staten och stödtagarens hemkommun.

Enligt 1 punkten ska arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen betalas av statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar.

I 2 punkten föreskrivs det hur arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen ska betalas när stödtagaren har fått arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet i minst 300 dagar till utgången av den utbetalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats ut arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 1 000 dagar. För den tiden ska staten och hemkommunen finansiera arbetsmarknadsstödet på grundval av arbetslöshet till hälften var. Därefter (minst 1 000 utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet) ska stödtagarens hemkommun stå för finansieringen till 70 procent och staten till 30 procent.

Arbetsmarknadsstödet betalas ut i efterskott för utbetalningsperioden så att den första utbetalningsperioden är två veckor och varje senare utbetalningsperiod fyra veckor. De dagar för vilka förmånen ersätts med en utbetalning bildar utbetalningsperioden. Om summan av arbetslöshetsdagarna under utbetalningsperioden och utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd på grundval av tidigare arbetslöshet är minst 300 dagar alternativt minst 1 000 dagar, ändras finansieringsansvaret från och med nästa utbetalningsperiod på det sätt som det föreslås i 2 och 3 punkten.

I 2 mom. föreskrivs det hur de 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd börjar

räknas från början och när arbetsmarknadsstödet alltid ska finansieras av staten. Bestämmelsen är i övrigt identisk med det gällande 14 kap. 3 a § 2 mom. utom vad beträffar antalet utbetalningsdagar.

Finansieringsprinciperna börjar tillämpas på nytt om den som får arbetsmarknadsstöd uppfyller arbetsvillkoret och på nytt har rätt att få stödet efter att ha fått arbetslöshetsdagpenning i det maximala antalet dagar. Staten finansierar arbetsmarknadsstödet för de första 300 arbetslöshetsdagarna. Därefter börjar det delade finansieringsansvaret för kommunen och staten enligt 1 mom. 2 och 3 punkten gälla på nytt.

När utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstödet räknas ut, beaktas alla dagar då arbetsmarknadsstöd har betalats ut på grundval av arbetslöshet. De dagar då sänkt eller jämkat arbetsmarknadsstöd har betalats ut räknas som hela utbetalningsdagar.

Precis som nu ska staten alltid för den tid som sysselsättningsfrämjande service pågår stå för arbetsmarknadsstöd och anknytande barnförhöjning, förhöjningsdelen enligt 7 kap. 4 § och resebidraget enligt 7 kap. 3 §. Statens finansieringsansvar till fullt belopp i dessa fall påverkas inte av antalet dagar som arbetsmarknadsstöd betalas ut på grundval av arbetslöshet. I sådana fall ska arbetsmarknadsstödet inte räknas in i de 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd.

Ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2015. Till de dagar som arbetsmarknadsstöd har betalats ut för och som inverkar på det finansieringsansvar som staten och hemkommunen för mottagaren av arbetsmarknadsstödet har hänförs de dagar för vilka det före lagens ikraftträdande på grundval av arbetslöshet har betalats ut arbetsmarknadsstöd till stödmottagaren.

Syftet är att också de utbetalningsdagar för arbetsmarknadsstöd som funnits före reformen av arbetsmarknadsstödet i början av 2006 ska räknas in i antalet utbetalningsdagar enligt den föreslagna lagen. Följaktligen föreskriver ikraftträdandebestämmelsen om detta på samma sätt som ikraftträdandebestämmelsen i den lagen (1217/2005).

Enligt 3 mom. tillämpas bestämmelsernas om statens och kommunens finansieringsansvar på de utbetalningsperioder som Folk-

pensionsanstalten betalar ut arbetsmarknadsstöd för till stödtagaren efter att lagen har trätt i kraft. För den föreslagna fördelningen av finansieringsansvaret spelar det således ingen roll när sökanden har lämnat in sin ansökan om arbetsmarknadsstöd eller vid vilken tidpunkt arbetsmarknadsstödet för utbetalningsperioden infaller.

1.3 Lagen om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

1 kap. Allmänna bestämmelser

3 §. Definitioner. Definitionen av sysselsättningsplan kompletteras i 5 punkten så att sysselsättningsplan inte bara ska avse en plan som en arbets- och näringsmyndighet utarbetat tillsammans med den arbetssökande utan också en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

2 kap. Arbetssökande

6 §. Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan. Till 1 mom. fogas en hänvisning till den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. I 4 § föreskrivs den hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan ska utarbetas, följas upp och revideras.

1.4 Lag om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

3 §. Tillämpningsområde. Paragrafen föreslås få ett nytt 5 mom. som föreskriver att lagen ska tillämpas på personer som avses i 1 och 2 mom. och som har hänvisats till sektorsövergripande samservice och tillsammans med vilka man utarbetar en sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter i dessa fall aktivitetsplanen. Lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ska tillämpas när arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ordnas för dessa personer.

6 §. Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Inte bara aktivitetsplanen utan också den sektorsövergripande sysselsättningsplanen kan innehålla arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. I paragrafen ändras 3 mom. i överensstämmelse med detta.

8 §. Planens innehåll. Paragrafen föreslås bli ändrad så att innehållet i aktiveringsplanen anges tydligare utifrån klientens servicebehov. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna om sektorsövergripande sysselsättningsplan. På så sätt riskerar klienterna inte att blir särbehandlade vid arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, beroende på om de får sektorsövergripande samservice eller inte.

9 §. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i aktiveringsplanen och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen. 10 §. Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. 15 §. Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall. 16 §. Anmälan om att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inleds. Inte bara aktivitetsplanen utan också den sektorsövergripande sysselsättningsplanen kan innehålla arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Bestämmelserna ändras i överensstämmelse med detta.

10 §. Sänkt grunddel. En sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska ersätta aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för de personer som avses i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och som har hänvisats till sektorsövergripande samservice. Därför ändras 1 mom. 3 punkten så att grunddelen kan sänkas om personerna vägrar delta när en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas. Ändringen utökar inte skyldigheterna för de personer som avses i 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

1.5 Lagen om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd

10 §. Sänkt grunddel.

En sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska ersätta aktiveringsplanen enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för de personer som avses i 3 § 1 och 2 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och som har hänvisats till sektorsövergripande samservice. Därför ändras 1 mom. 3 punkten så att grunddelen kan sänkas om personerna vägrar delta när en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas. Ändringen utökar inte skyldigheterna för de personer som avses i 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen innehåller bemyndiganden att utfärda förordningar. Med stöd av dem kommer en förordning om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen att utfärdas.

Förordningen ska innehålla närmare bestämmelser om hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan ska utarbetas, följas upp och revideras enligt vad som avses i 4 §. En sektorsövergripande sysselsättningsplan ska vara utarbetad när alla deltagande parter har godkänt den. Planen ska kunna godkännas antingen genom underskrifter eller genom elektroniskt godkännande.

På grundval av 7 § 3 mom. ska det genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om hur ledningsgruppen och den nationella styrgruppen för sektorsövergripande samservice ska tillsättas, vara sammansatta och vilka uppgifter de ska ha samt hur personerna som leder organisationen av sektorsövergripande samservice och deras ersättare utses och vilka uppgifter de ska ha. Arbets- och näringsbyrån tillsätter en eller flera ledningsgrupper efter att ha förhandlat med de berörda kommunerna och Folkpensionsanstalten. Ledningsgruppen ska bestå av företrädare som utses av de samverkande parterna. De kommuner som är företrädare i ledningsgruppen ska inom sig utse en ordförande och en vice ordförande för ledningsgruppen.

Till de uppgifter för den ledningsgruppen som ska ingå i förordning hör att lägga upp regionala mål för den sektorsövergripande samservicen utifrån de nationella målen. Dessutom ska den bevaka och utvärdera hur samservicen har verkställts och hur målen har uppfyllts. Vidare ska ledningsgruppen avtala med de samverkande parterna om hur de ska avsätta personella resurser för samservicen, vilka tjänster som ska tillhandahållas och att en dispositionsplan ska läggas upp för anslagen för servicen. Det innebär att anslagen till sektorsövergripande samservice bildar en separat budget och att ledningsgruppen bestämmer hur anslagen ska användas. Ledningsgruppen bevakar dessutom föränd-

ringar i antalet klienter och servicebehoven och avtalar i förekommande fall om ändringar i de personella resurserna och dispositionsplanen för anslagen. Den bestämmer också hur många gemensamma verksamhetsställen det ska finnas i ett område.

Genom förordning kommer det att föreskrivas att ledningsgruppen är skyldig att godkänna de personer som kommunerna utser för att leda organisationen av den sektorsövergripande samservicen och deras ersättare. Personerna och deras ersättare ska svara för att de samverkande parterna genomför den sektorsövergripande servicen inom den ram som ledningsgruppen bestämmer.

Den nationella styrgruppen ska lägga upp nationella mål för den sektorsövergripande samservicen, följa upp och utvärdera verksamheten, styra verksamhetsutvecklingen i hela landet och stödja verkställigheten av samservicen. Styrgruppen ska bestå av företrädare för åtminstone arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund och regional- och lokalförvaltningen.

På grundval av 8 § 3 mom. ska det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av kostnaderna mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna i dess verksamhetsområde och om betalningsförfarandet.

3 Ikraftträdande

Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen hänför sig särskilt till 18, 19 och 10 § i grundlagen, som gäller rätt till arbete och social trygghet samt skydd för privatlivet. På grund av syftet att främja den regionala likabehandlingen är den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen av betydelse också med avseende på 6 § grundlagen. Med avseende på lagstiftningsordningen är dess-

utom 121 § om kommunal och annan regional självstyrelse av betydelse.

Det allmännas skyldighet att främja sysselsättningen och verka för att tillförsäkra rätten till arbete

Enligt 18 § i grundlagen har var och en rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Enligt 2 mom. ska det allmänna främja sysselsättningen och verka för att alla tillförsäkras rätt till arbete. Bestämmelsen om att främja sysselsättningen är ett konstitutionellt uppdrag för det allmänna. Skyldigheten innebär att det allmänna ska arbeta för att förhindra att det bildas en grupp människor som bestående är utan arbete.

Skrivelsen i 18 § är en förpliktelse för det allmänna att i sin helhet, det vill säga för stat och kommun. Vid behandlingen av regeringens proposition om lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (184/2000) lyfte grundlagsutskottet fram kommunernas skyldighet att främja sysselsättningen på det sätt som 18 § i grundlagen förutsätter. Det har nästan alltid hört till kommunernas uppgifter att sörja för sysselsättningen, också som en på olika sätt obligatorisk uppgift, till exempel åtgärder för att förhindra arbetslöshet och bistå arbetslösa (GrUU 44/2000 rd).

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och den föreslagna ändringen i det finansiella ansvaret för arbetsmarknadsstödet fullföljer den skyldighet som det allmänna i sin helhet har enligt 18 § i grundlagen att främja sysselsättningen och de tar särskilt sikte på att förbättra villkoren för dem som minst har kommit i åtnjutande av rätten till arbete.

Tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster och åtgärder för att främja befolkningens hälsa

Enligt 19 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa.

Studier visar att arbetslösa i snitt är sjukare än yrkesverksamma. I synnerhet utdragen arbetslöshet har negativa effekter på hälsan, arbetsförmågan och välbefinnandet. Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen uppfyller det allmännas skyldighet att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa, eftersom de arbetslösas behov av hälsokontroller kommer att bedömas regelbundet under utredningsperioden och personerna i förekommande fall får genomgå hälsoundersökningar och hänvisas till nödvändig vård och rehabilitering.

Regional jämlikhet

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen förbättrar likabehandlingen av långvarigt arbetslösa. Den garanterar bättre den nuvarande avtalsbaserade verksamhetsmodellen med servicecentraler för arbetskraft att sektorsövergripande samservice kan tillhandahållas i hela landet och har positiva effekter i synnerhet på den regionala tillgängligheten till arbetskrafts- och basservice där klienten får träffa en anställd personligen. De lagstadgade klientkriterierna ska garantera att klienterna hänvisas till sektorsövergripande samservice på lika grunder.

Skydd för personuppgifter

Grundlagens 10 § har bestämmelser om skydd för privatlivet. Vars och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggade. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Det har varit en vedertagen inställning i grundlagsutskottet att det är viktigt för skyddet av personuppgifter att det finns bestämmelser om åtminstone målet med registrering, innehållet i de personuppgifter som registreras, användningssyftet för uppgifterna, inbegripet uppgifternas tillförlitlighet, bevaringstiden i ett personregister och den registrerades rättsäkerhet.

I 9 § i den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ingår det bestämmelser om ett kundregister över sektorsövergripande sam-

service som ska föras inom ramen för den sektorsövergripande samservicen. Paragrafen har ingående bestämmelser om vilka uppgifter de samverkande parterna får registrera för gemensam användning. Uppgifter om den arbetslöses sociala situation, hälsotillstånd och arbets- och funktionsförmåga får bara registreras om de påverkar sysselsättningen för personen och är nödvändiga för att tillhandahålla tjänster.

De samverkande parterna får använda uppgifterna i det gemensamma registret för att handa sina arbetsuppgifter och för att tillhandahålla service till arbetslösa. Dessutom ska alla samverkande parter i sina egna register kunna skriva in vilka tjänster och förmåner en arbetslös har fått inom ramen för den sektorsövergripande samservicen på det sätt som lagarna om tjänsterna och förmånerna föreskriver.

I första hand ska de som tillhandahåller sektorsövergripande samservice inhämta sekretessbelagda uppgifter om en arbetslös av personen själv. De samverkande parterna ska dock ha rätt att av varandra få, till varandra lämna ut och använda de uppgifter om arbetslösa som får finnas i det gemensamma registret och som är nödvändiga för att de ska kunna ordna sektorsövergripande samservice för arbetslösa.

Kundregistret över sektorsövergripande samservice ska vara ett delregister i registret över enskilda kunder i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Detta innebär samtidigt att bestämmelserna om gallring av uppgifter i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice tillämpas på bevaringstiden för uppgifter i kundregistret över sektorsövergripande samservice.

Kommunernas självstyrelse och finansieringsprincipen

Den kommunala självstyrelsen är skälet till att 121 § 2 mom. i grundlagen föreskriver att bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna ska utfärdas genom lag. Grundlagen har ingen explicit bestämmelse om finansieringsprincipen. I sin praxis har grundlagsutskottet emellertid understrukit att man

måste se till att kommunerna har faktiska möjligheter att klara av skyldigheterna när det införs skyldigheter för dem. Finansieringsprincipen ingår också i artikel 9.2 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, som föreskriver att de lokala myndigheternas ekonomiska resurser ska motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag.

Finansieringsprincipen är i första hand kopplad till kommunernas rätt att själva bestämma över sin ekonomi. En av de viktigaste principerna i den kommunala självstyrelsen är att kommunerna har beskattningsrätt enligt 121 § 3 mom. i grundlagen. I grundlagsutskottets praxis har den viktigaste innebörden i beskattningsrätten blivit att rätten måste ha en reell betydelse för kommunernas möjligheter att självständigt besluta om sin ekonomi. Finansieringsprincipen måste gälla både rikstäckande och för enskilda kommuner.

Grundlagens 121 § 2 mom. begränsar dock inte möjligheterna att utfärda bestämmelser om uppgiftsfördelningen genom en vanlig lag. Ett finansieringssystem som existerar vid en viss tidpunkt är i sig inte skyddat till exempel via kommunernas beskattningsrätt eller självstyrelse. Bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna varken föreskriver eller anger i sig gränser för hur kostnaderna ska fördelas mellan stat och kommun.

I samband med reformen av arbetsmarknadsstödet 2006 bedömde grundlagsutskottet (GrUU 50/2005 rd) fördelningen av det finansiella ansvaret för stödet mellan stat och kommun. Finansieringsuppdrag för kommunerna får på grund av grundlagsskyddet för självstyrelsen inte vara så stora att kommunernas verksamhetsbetingelser försämras på ett sätt som äventyrar kommunernas möjligheter att självständigt besluta om sin ekonomi och därigenom också om sin förvaltning, ansåg utskottet.

Vidare ansåg grundlagsutskottet att det ändrade finansieringsansvaret innebär att kommunernas anvisas en ny finansieringsuppgift. Enligt propositionen var den ändrade finansieringen kostnadsneutral för varje enskild kommun. Följaktligen ansåg grundlagsutskottet att översynen av finansierings-

systemet inte äventyrade kommunernas möjlighet att självständigt besluta om sin ekonomi. Detta trots att kommunernas finansieringsansvar kunde komma att öka om inte kommunerna lägger ner mer arbete på att sysselsätta långtidsarbetslösa eller har ovanligt höga kostnader för att främja sysselsättningen.

Av tolkningspraxis för grundlagen går det inte att utläsa hur stor inkomstminskningen eller utgiftsökningen ska vara för att anses vara så stor att den inte står i samklang med den kommunala självstyrelsen. Tidigare har grundlagsutskottet i samband med tilläggsdelarna till folkpensionen beträffande finansieringen framhållit att kommunernas självstyrelse är hotad om ungefär tio procent (grund enligt antalet skatteören) av intäkterna från kommunalskatten förs över till Folkpensionsanstalten (GrUU 29/1992 rd, GrUU 13/1993 rd). En viss del av skatteörena fördes över till Folkpensionsanstalten oberoende av hur många invånare det fanns i kommunen som fick folkpension. Också det ursprungliga kriteriet för att förplikta kommunerna att bidra till kostnaderna för folkpensionerna hade försvunnit.

Grundlagsutskottet har explicit sagt ut (GrUU 41/2002 rd) att det i konstitutionellt hänseende inte räcker med att kostnadsneutralitet uteslutande ses i ett statligt och kommunalt perspektiv eftersom invånarnas självstyrelse är skyddad i varje kommun. Vid ändringar i statsandelarna har grundlagsutskottet dock inte sett någon konflikt mellan 121 § i grundlagen och finansieringsprincipen, även om en sänkt statsandel kan ge enskilda kommuner sämre möjligheter att under en anpassningsperiod uppfylla sina skyldigheter att tillhandahålla service, inskränka deras rätt att självständigt bestämma om sin ekonomi och minska kommunens allmänna befogenheter (GrUU 16/2014 rd, GrUU 34/2013 rd). Utskottet har ansett att lagstiftaren har relativt stor prövningsrätt när den beslutar om nedskärningar i statsandelssystemet, också när nedskärningarna har stor effekt på statsandelen till enskilda kommuner. Det är enligt grundlagsutskottet dock viktigt att den ekonomiska anpassningen i kommuner som förlorar statsandelar lindras genom en tillräckligt lång övergångsperiod fasställd på objek-

tiva grunder eller genom andra mekanismer (GrUU 16/2014 rd).

Det föreslagna kommunala ansvaret för att finansiera arbetsmarknadsstödet och konsekvenserna av förslaget kommer i hög grad att vara beroende av hur många personer det finns i kommunen som långvarigt (minst 300 dagar) får arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet. En ny finansieringsuppgift är att kommunerna ska stå för hälften av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet till personer som fått arbetsmarknadsstöd i 300—499 dagar på grundval av arbetslöshet. Staten står för den andra hälften. Dessutom ska kommunerna betala 70 procent av arbetsmarknadsstödet under arbetslöshetstiden för personer som fått arbetsmarknadsstöd i minst 1 000 dagar på grundval av arbetslöshet.

Den föreslagna ändringen av finansieringsansvaret äventyrar inte kommunernas möjligheter att självständigt besluta om sin ekonomi, om man beaktar att den nya målgruppen är relativt liten i relation till antalet arbetslösa som kommunerna har finansiellt ansvar för. I två tredjedelar av kommunerna utgör de som fått arbetsmarknadsstöd i färre än 1 000 dagar på grundval av arbetslöshet minst hälften av alla arbetslösa i målgruppen.

Den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ger kommunerna bättre möjligheter att påverka hur servicen till långvarigt arbetslösa ordnas och att på så sätt minska sin andel av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet. Finansieringsmodellen belönar de kommuner som kan förebygga långtidsarbetslöshet och främja sysselsättningen för personer med långvarig arbetslöshet genom att de erbjuds arbete och tjänster. På sikt har ansträngningarna för att främja sysselsättningen positiva effekter för den kommunala ekonomin eftersom skatteinkomsterna och människors köpkraft ökar och behovet av social- och hälsovård minskar.

Tanken är att finansieringsmodellen ska genomföras utan att de kommuner som satsar på att erbjuda arbetslösa service får större utgifter. Staten avser att avsätta tillräckligt stora anslag för att ordna med service och lönesubventionerat arbete till de arbetslösa i målgruppen.

Den föreslagna ändringen av det finansiella systemet skiljer sig från ändringen i finansieringen av arbetsmarknadsstödet från 2006 i det hänseendet att det inte går att säkerställa att ändringen är kostnadsneutral för varje enskild kommun. Staten kompenserar 75 miljoner euro av den uppskattade kostnadsökningen för kommunerna genom att ändra utdelningen av samfundsskatten till kommunernas fördel. Dessutom kommer staten att använda sysselsättningsanslagen så att det för allt fler personer som ingår i kommunernas finansiella ansvar ordnas arbetskraftsutbildning, träning, prövning och lönesubventionerat arbete. Möjligheterna att ordna med den arbetskraftsservice som staten ska stå för är dock beroende av om det går att få lämpliga serviceleverantörer. Följaktligen går det inte att fördela arbetskraftsservicen mellan kommunerna så att ändringen i finansieringssystemet garanterat är kostnadsneutral för varje enskild kommun.

Lagen om sektorsövergripande service som främjar sysselsättningen innehåller inga nya tjänster för arbetslösa. I stället förpliktas de samverkande parterna att samordna sina nuvarande tjänster på bästa sätt med avseende på sysselsättningen för de arbetslösa.

Lagen innehåller bestämmelser om hänvisning av arbetslösa till sektorsövergripande samservice, en tre månader lång utrednings-

period i början av samservicen och en sektorsövergripande sysselsättningsplan som ska utarbetas i samråd med den arbetslöse. Trots det innebär lagen inga nya uppgifter för kommunerna. Redan nu gör kommunerna tillsammans med arbets- och näringsbyråerna och Folkpensionsanstalten sektorsövergripande bedömningar av klienternas servicebehov och planerar den samlade servicen på servicecentralerna för arbetskraft och i annat nätverksamarbete. Den gällande lagstiftningen innehåller bestämmelser om samarbete mellan arbets- och näringsbyråerna, kommunerna och Folkpensionsanstalten. De preciseras och ersätts till viss del av den föreslagna lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Den föreslagna lagen påverkar således inte möjligheterna att uppfylla finansieringsprincipen.

Regeringen anser att propositionen inte innehåller några ändringar som hindrar att lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning. På grund av de konstitutionella frågorna anser regeringen det dock lämpligt att utlåtande om propositionen inhämtas av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag**om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

Med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avses en modell för samverkan där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer arbetslösas behov av service, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen av arbetslösa och svarar för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa fortskrider och följs upp på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Målet för den sektorsövergripande samservicen är att främja sysselsättningen av arbetslösa genom att de erbjuds offentlig arbetskraftsservice, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster samt rehabiliteringstjänster i enlighet med sitt servicebehov. Bestämmelser om hur servicen och tjänsterna ska tillhandahållas utfärdas särskilt.

2 §

Hänvisning till sektorsövergripande samservice

En arbetslös person har behov av sektorsövergripande samservice om det för att främja sysselsättningen av honom eller henne krävs samordning av den service och de tjänster som avses i 1 § 2 mom. och som ar-

bets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten är skyldiga att ordna.

Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ska bedöma om en arbetslös har behov av sektorsövergripande samservice, om han eller hon

1) har fått arbetsmarknadsstöd i minst 300 dagar på grundval av arbetslöshet,

2) har fyllt 25 år, är arbetslös enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) och arbetslösheten har pågått i tolv månader utan avbrott, eller

3) är under 25 år, är arbetslös enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice och arbetslösheten har pågått i sex månader utan avbrott.

Arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten ska hänvisa en arbetslös som uppfyller förutsättningarna i 2 mom. och som har behov av sektorsövergripande samservice till sektorsövergripande samservice.

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har Folkpensionsanstalten rätt att till arbets- och näringsbyrån och den myndighet som står för kommunens socialvård lämna ut uppgifter om de dagar som en arbetslös som avses i 2 mom. 1 punkten har fått arbetsmarknadsstöd, när uppgifterna behövs för att bedöma behovet av sektorsövergripande samservice. Folkpensionsanstalten får lämna ut uppgif-

terna i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning.

3 §

Utredningsperiod

Arbets- och näringsbyrån, kommunen, Folkpensionsanstalten och den arbetslöse ska tillsammans bedöma den arbetslöses behov av service inom tre månader efter att sektorsövergripande samservice har inletts (*utredningsperiod*).

Under utredningsperioden ska arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans med den arbetslöse utreda hans eller hennes yrkeskompetens samt hans eller hennes sociala situation, hälsotillstånd och arbets- och funktionsförmåga som inverkar på sysselsättningen. I utredningsperioden ska det ingå vägledning i syfte att motivera den arbetslöse och göra honom eller henne delaktig i service som är relevant för sysselsättningen.

4 §

Hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas, följs upp och revideras

Under utredningsperioden enligt 3 § ska arbets- och näringsbyrån, kommunen och den arbetslöse tillsammans utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan, där de avtalar om arbetskraftsservice, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster samt rehabiliteringstjänster som tillgodoser den arbetslöses behov av service och kommer överens om hur servicen och tjänsterna ska följas upp.

Arbets- och näringsbyrån och kommunen ska följa upp hur sysselsättningsplanen genomförs. Planen ska revideras på det sätt som den arbetslöses behov av service kräver, dock minst var sjätte månad, och när den arbetslöse särskilt begär det, förutsatt att det inte med hänsyn till den arbetslöses situation är uppenbart onödigt att revidera planen.

Folkpensionsanstalten ska vara med och utarbeta, följa upp och revidera sysselsättningsplanen om rehabilitering som tillhandahålls av Folkpensionsanstalten behövs till följd av den arbetslöses behov av service.

Närmare bestämmelser om hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan ska utarbetas, följas upp och revideras utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 §

Skyldigheter i samband med en sektorsövergripande sysselsättningsplan

En arbetslös är skyldig att vara med och utarbeta och revidera en sektorsövergripande sysselsättningsplan, genomföra den plan som har utarbetats tillsammans med honom eller henne och ansöka om och delta i den service och de tjänster som ingår i planen. Den arbetslöse är också skyldig att inom den i planen utsatta tiden och på det överenskomna sättet underrätta de myndigheter som var med och utarbetade sysselsättningsplanen hur han eller hon har genomfört planen.

Bestämmelser om hur den arbetslöses rätt att få arbetslöshetsförmåner påverkas vid försummelse av de skyldigheter som avses i 1 mom. finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), och bestämmelser om hur rätten att få utkomststöd påverkas i sådana fall i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Arbets- och näringsbyrån och kommunen är skyldiga att upplysa den arbetslöse om skyldigheterna enligt 1 mom.

6 §

När sektorsövergripande samservice avslutas

Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen avslutas när arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten gemensamt bedömer att den arbetslöse inte längre behöver sektorsövergripande samservice.

7 §

Hur sektorsövergripande samservice ordnas samt styrs nationellt

Inom verksamhetsområdet för varje arbets- och näringsbyrå ska det för ordnande av sek-

torsövergripande samservice finnas ett behövligt antal ledningsgrupper för sektorsövergripande samservice. Kommunerna inom en arbets- och näringsbyrås verksamhetsområde ska utse personer som leder ordnandet av den sektorsövergripande samservicen inom de ramar som ledningsgruppen anger. Arbets- och näringsministeriet tillsätter en styrgrupp som ska styra den sektorsövergripande samservicen i hela landet.

För tillhandahållande av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska arbets- och näringsbyrån, kommunerna inom dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten inom det område som består av de kommuner som hör till respektive ledningsgrupp för sektorsövergripande samservice ha minst ett gemensamt verksamhetsställe. Arbets- och näringsbyrån, kommunerna och Folkpensionsanstalten ska avsätta tillräckligt många anställda för den sektorsövergripande samservicen i förhållande till antalet personer som behöver servicen.

Närmare bestämmelser om hur ledningsgruppen och styrgruppen för sektorsövergripande samservice ska tillsättas, vara sammansatta och vilka uppgifter de ska ha samt hur de personer som leder ordnandet av sektorsövergripande samservice och deras ersättare utses och om personernas uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Hur kostnaderna för sektorsövergripande samservice fördelas

Arbets- och näringsbyrån, kommunerna och Folkpensionsanstalten ska svara för lönekostnader och andra personalkostnader för egna anställda som deltar i sektorsövergripande samservice.

Kostnaderna för lokaler, anordningar och telekommunikation för det gemensamma verksamhetsstället för sektorsövergripande samservice samt övriga kostnader för den sektorsövergripande samservicen och utvecklandet av den ska fördelas mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna inom dess verksamhetsområde. Folkpensionsanstalten

deltar i kostnaderna på det sätt som överenskommits i avtalet med arbets- och näringsbyrån och kommunerna inom dess verksamhetsområde.

Närmare bestämmelser om fördelningen av kostnaderna mellan arbets- och näringsbyrån och kommunerna inom dess verksamhetsområde och om betalningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Registrering av uppgifter om arbetslösa för gemensam användning samt behandling av uppgifterna

Arbets- och näringsbyrån ska föra ett register över sektorsövergripande samservice. Registret ska vara ett delregister till det register över enskilda kunder inom arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem som avses i 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (*kundregister över sektorsövergripande samservice*).

I kundregistret över sektorsövergripande samservice får följande uppgifter om arbetslösa registreras:

- 1) identifikationsuppgifter och kontaktinformation,
- 2) uppgifter som har samband med kundrelationen vid sektorsövergripande samservice, kundbesöken inom samservicen och eventuella specialarrangemang som besöken kräver,
- 3) uppgifter om yrkeskompetens,
- 4) sådana uppgifter om den sociala situationen som inverkar på sysselsättningen för personen,
- 5) sådana uppgifter om hälsotillståndet samt arbets- och funktionsförmågan som inverkar på sysselsättningen för personen och som är nödvändiga för att tillhandahålla service för honom eller henne,
- 6) uppgifter om servicebehov, och
- 7) uppgifter om den sektorsövergripande sysselsättningsplanen och hur den genomförs, följs upp och revideras.

För att sköta uppgifter enligt denna lag och tillhandahålla service för arbetslösa har en anställd på arbets- och näringsbyrån, i kommunen eller vid Folkpensionsanstalten rätt att

trots sekretessbestämmelserna få och använda uppgifter i kundregistret över sektorsövergripande samservice samt att skriva in uppgifter i registret. Den som registrerar uppgifter i registret svarar för att uppgifterna är felfria.

10 §

Registrering av uppgifter om arbetslösa i register hos myndigheter som deltar i sektorsövergripande samservice

Arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten ska i sina register registrera uppgifter om den offentliga arbetskraftsservice, den socialservice, samt de hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som en kund har fått medan en sektorsövergripande samservice har fortgått och om förmåner relaterade till servicen och tjänsterna på det sätt som anges i de lagar som gäller den servicen samt de tjänsterna och förmånerna.

Arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten får registrera de uppgifter som avses i 9 § 2 mom. i sina register, till den del de behövs för att myndigheterna ska kunna tillhandahålla arbetslösa den service och de tjänster som de är skyldiga att ordna.

11 §

Rätt att få sekretessbelagda uppgifter för sektorsövergripande samservice

Sekretessbelagda uppgifter om den arbetslöse som behövs för sektorsövergripande samservice ska i första hand inhämtas med samtycke av den arbetslöse, om inte något annat föreskrivs i 2 mom. eller i någon annan lag.

Oberoende av den arbetslöses samtycke har arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information rätt att av varandra få, till varandra lämna ut och för att utföra uppgifter enligt denna lag använda de uppgifter om den arbetslöse som avses i 9 § 2 mom. och som är nödvändiga för att de för den arbetslöse ska kunna ordna sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Uppgifterna få lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20. Bestämmelserna i 2 § 3 mom. och 7 § 2 mom. tillämpas dock från och med den 1 januari 2016.

2.

Lag**om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 10 punkten, 2 a kap. 9 § 1 mom. och 10 §, 10 kap. 6 § 2 mom. och 14 kap. 3 a §, sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 10 punkten och 10 kap. 6 § 2 mom., i lag 918/2012, 2 a kap. 9 § 1 mom. och 10 § i lag 288/2012 och 14 kap. 3 a § i lagarna 1217/2005 och 918/2012, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *sysselsättningsplan* en plan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som arbets- och näringsbyrån utarbetat tillsammans med arbets sökanden och en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/),

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

9 §

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

En arbets sökande som uteblir från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska utarbetas eller revideras har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under de 15 dagar som följer efter uteblivandet från mötet. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utar-

betandet eller revideringen av planen beror på en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen.

10 §

Vägran att utarbeta sysselsättningsplan

Om en arbets sökande utan giltig orsak vägrar att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den eller genom något annat förfarande än det som avses i 9 § orsakar att planen inte kan utarbetas eller revideras, har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 30 dagar efter vägran. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen.

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

6 §

Kostnadsersättning

En mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas nio euro i kostnadsersättning för

varje dag som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt sysselsättningsplanen eller den aktiveringsplan som avses i 5 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

14 kap.

Särskilda bestämmelser

3 a §

Finansieringen av arbetsmarknadsstödet

Arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen finansieras

1) med statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar,

2) till hälften med statens medel och till hälften med medel som tillhör hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd, för arbetslöshetstid efter den betalningsperiod som avses i 1 mom. till utgången av den betalningsperiod, under vilken arbetsmarknadsstöd har betalats till personen på grundval av arbetslöshet för sammanlagt 1 000 dagar, och

3) för arbetslöshetstid efter den betalningsperiod som avses i 2 punkten så att hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd svarar för 70 procent och staten för 30 procent av finansieringen av det arbetsmarknadsstöd som betalats för att trygga försörjningen för en arbetslös arbetssökande.

De 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd börjar räknas från början efter det att personen på nytt blivit berättigad till

arbetsmarknadsstöd efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenningen gått ut. Det arbetsmarknadsstöd och den därtill anslutna barnförhöjning, den förhöjningsdel enligt 7 kap. 4 § och det resebidrag enligt 7 kap. 3 § som betalats ut för tiden för sysselsättningsfrämjande service finansieras dock alltid med statsmedel, och arbetsmarknadsstöd som betalats ut för den tiden räknas inte in i de 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd.

Denna lag träder i kraft den 20.

Till de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd betalas och vilka inverkar på det finansieringsansvar som staten och hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd har och som avses i denna lag räknas också de dagar för vilka det före lagens ikraftträdande på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd till stödmottagaren. Till de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd betalas och vilka avses i denna lag räknas dessutom de dagar för vilka stödtagaren har fått arbetsmarknadsstöd före den 1 januari 2006. Som arbetsmarknadsstöd som betalats på grundval av arbetslöshet betraktas också arbetsmarknadsstöd som före den 1 januari 2006 betalats för tiden för sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

Lagens 14 kap. 3 a § tillämpas på de betalningsperioder för vilka Folkpensionsanstalten efter lagens ikraftträdande har betalat arbetsmarknadsstöd till stödmottagaren.

3.

Lag**om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) 1 kap. 3 § 1 mom.
5 punkten och 2 kap. 6 § 1 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *sysselsättningsplan* en plan som en arbets- och näringsmyndighet utarbetat tillsammans med den arbetssökande och en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/).

2 kap.

Arbetssökande

6 §

Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrades rätt till en integrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkan i utarbetandet av planen finns i lagen om främjande av integration. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns medverkan i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Bestämmelser om hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas, följs upp och revideras finns i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Denna lag träder i kraft den 20.

4.

Lag**om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 8 § 4 mom.
ändras 6 § 3 mom., 8 § 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 2 mom., 15 § och 16 § 1 mom., av dem
 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 937/2012 och 10 § 2 mom. sådant det lyder i lag 290/2012,
 samt
fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 937/2012 och 1389/2010, ett nytt
 5 mom. som följer:

3 §

Tillämpningsområde

 Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som avses i 1 och 2 mom. och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/) har hänvisats till sektorsövergripande samservice och tillsammans med vilka det utarbetas en sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktivitetsplanen enligt denna lag.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

 Oberoende av på vilket sätt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte anordnas svarar kommunen för att verksamheten anordnas i enlighet med denna lag och på det sätt som anges i aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen.

8 §

Planens innehåll

 Om arbets- och näringsbyrån, kommunen och personen tillsammans bedömer att personen till följd av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbete, ska arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i enlighet med speciallagar sådan socialservice, samt sådana hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga ingå i aktiveringsplanen.

9 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i aktiveringsplanen och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen

 Om aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen innehåller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ska åtminstone följande uppgifter om den ingå i planen:

1) en beskrivning av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och uppgifter om platsen där verksamheten anordnas,

2) tiden per dag och vecka då arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte pågår,

3) den tidpunkt då en period av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte börjar och periodens längd,

4) annan socialservice och andra hälso- och sjukvårds-, rehabiliterings- och utbildningstjänster som erbjuds vid sidan av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, samt

5) den tidpunkt då effekterna av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på sysselsättningsmöjligheterna senast ska bedömas och beslut fattas om fortsatta åtgärder samt om revidering av aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen.

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I fråga om uteblivande från ett möte där en aktiveringsplan utarbetas och vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som ingår i aktivitetsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen tillämpas 2 a kap. 9—14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 10 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om utkomststöd.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består

av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om kommunen och arbets- och näringsbyrån, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som bestäms i 3 kap. eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som bestäms i lagen sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos arbets- och näringsbyrån eller kommunen.

16 §

Anmälan om att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inleds

Innan en person inleder arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ska kommunen underrätta den huvudförtroendeman om saken, som företräder de anställda som främst ska arbeta med dem som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Denna lag träder i kraft den 20.

5.

Lag**om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 10 § 1 mom. 3 punkten som följer:

10 §

Sänkt grunddel

en aktiveringsplan enligt lagen om arbets-
verksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sek-
torsövergripande sysselsättningsplan enligt
lagen om sektorsövergripande samservice
som främjar sysselsättningen (/),

Grunddelens belopp kan sänkas med högst
20 procent i fråga om en person vars behov
av utkomststöd föranleds av att

3) en person som avses i 3 § i lagen om ar-
betsverksamhet i rehabiliteringssyfte
(189/2001) har vägrat delta i utarbetandet av

Denna lag träder i kraft den 20.

Helsingfors den 9 oktober 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Kultur- och bostadsminister *Pia Viitanen*

*Bilaga
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 10 punkten, 2 a kap. 9 § 1 mom. och 10 §, 10 kap. 6 § 2 mom. och 14 kap. 3 a §, sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 10 punkten och 10 kap. 6 § 2 mom., i lag 918/2012, 2 a kap. 9 § 1 mom. och 10 § i lag 288/2012 och 14 kap. 3 a § i lagarna 1217/2005 och 918/2012, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

5 §

5 §

Definitioner

Definitioner

I denna lag avses med

I denna lag avses med

10) *sysselsättningsplan* en plan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som arbets- och näringsbyrån utarbetat tillsammans med arbetssökanden,

10) *sysselsättningsplan* en plan enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som arbets- och näringsbyrån utarbetat tillsammans med arbetssökanden *och en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/),*

2 a kap.

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

9 §

9 §

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

Uteblivande från ett möte där en sysselsättningsplan utarbetas

En arbetssökande som uteblir från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska utarbetas eller revideras har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under de

En arbetssökande som uteblir från ett möte där en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den ska utarbetas eller revideras har inte rätt till arbetslöshetsförmåner under de

15 dagar som följer efter uteblivandet från mötet. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på *arbets- och näringsbyrån*.

15 dagar som följer efter uteblivandet från mötet. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på *en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen*.

10 §

Vägran att utarbeta sysselsättningsplan

Om en arbetsökande utan giltig orsak vägrar att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den eller genom annat förfarande än det som avses i 9 § orsakar att planen inte kan utarbetas eller revideras, har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 30 dagar efter vägran. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på *arbets- och näringsbyrån*.

10 §

Vägran att utarbeta sysselsättningsplan

Om en arbetsökande utan giltig orsak vägrar att utarbeta eller revidera en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den eller genom något annat förfarande än det som avses i 9 § orsakar att planen inte kan utarbetas eller revideras, har han eller hon inte rätt till arbetslöshetsförmåner under 30 dagar efter vägran. Rätten till förmånen fås dock tillbaka tidigast den dag då en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den har utarbetats eller reviderats, om inte dröjsmålet med utarbetandet eller revideringen av planen beror på *en myndighet som är med och utarbetar eller reviderar planen*.

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

6 §

Kostnadsersättning

En mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas nio euro i kostnadsersättning för varje dag som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt den aktiveringsplan som avses i 5 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

10 kap.

Bestämmelser om förmåner som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service

6 §

Kostnadsersättning

En mottagare av arbetslöshetsförmån som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte betalas nio euro i kostnadsersättning för varje dag som den arbetslöse deltar i verksamhet enligt *sysselsättningsplanen* eller den aktiveringsplan som avses i 5 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

14 kap.

14 kap.

Särskilda bestämmelser**Särskilda bestämmelser**

3 a §

3 a §

*Finansieringen av arbetsmarknadsstödet**Finansieringen av arbetsmarknadsstödet*

Arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen betalas av statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 500 dagar. Finansieringen av det arbetsmarknadsstöd och den därtill anslutna barnförhöjning som för arbetslöshetstid efter det betalats för tryggnad av försörjningen för en arbetslös arbetssökande delas jämnt mellan statens medel och medlen i hemkommunen för mottagaren av arbetsmarknadsstödet.

De 500 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd börjar räknas från början efter det att personen på nytt blivit berättigad till arbetsmarknadsstöd efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenningen gått ut. Det arbetsmarknadsstöd och den därtill anslutna barnförhöjning, den förhöjningsdel enligt 7 kap. 4 § och det resebidrag enligt 7 kap. 3 § som betalats ut för tiden för sysselsättningsfrämjande service finansieras dock alltid med statsmedel, och arbetsmarknadsstöd som betalats ut för den tiden räknas inte in i de 500 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd.

Arbetsmarknadsstödet och den därtill anslutna barnförhöjningen finansieras

1) med statens medel till utgången av den betalningsperiod under vilken det till personen på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd för sammanlagt 300 dagar,

2) till hälften med statens medel och till hälften med medel som tillhör hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd, för arbetslöshetstid efter den betalningsperiod som avses i 1 mom. till utgången av den betalningsperiod, under vilken arbetsmarknadsstöd har betalats till personen på grundval av arbetslöshet för sammanlagt 1 000 dagar, och

3) för arbetslöshetstid efter den betalningsperiod som avses i 2 punkten så att hemkommunen för den som får arbetsmarknadsstöd svarar för 70 procent och staten för 30 procent av finansieringen av det arbetsmarknadsstöd som betalats för att trygga försörjningen för en arbetslös arbetssökande.

De 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd börjar räknas från början efter det att personen på nytt blivit berättigad till arbetsmarknadsstöd efter att ha uppfyllt arbetsvillkoret och maximitiden för arbetslöshetsdagpenningen gått ut. Det arbetsmarknadsstöd och den därtill anslutna barnförhöjning, den förhöjningsdel enligt 7 kap. 4 § och det resebidrag enligt 7 kap. 3 § som betalats ut för tiden för sysselsättningsfrämjande service finansieras dock alltid med statsmedel, och arbetsmarknadsstöd som betalats ut för den tiden räknas inte in i de 300 utbetalningsdagarna för arbetsmarknadsstöd.

Denna lag träder i kraft den 20.

Till de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd betalas och vilka inverkar på det finansieringsansvar som staten och hemkommunen

för den som får arbetsmarknadsstöd har och som avses i denna lag räknas också de dagar för vilka det före lagens ikraftträdande på grundval av arbetslöshet har betalats arbetsmarknadsstöd till stödmottagaren. Till de dagar för vilka arbetsmarknadsstöd betalas och vilka avses i denna lag räknas dessutom de dagar för vilka stödtagaren har fått arbetsmarknadsstöd före den 1 januari 2006. Som arbetsmarknadsstöd som betalats på grundval av arbetslöshet betraktas också arbetsmarknadsstöd som före den 1 januari 2006 betalats för tiden för sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001).

Lagens 14 kap. 3 a § tillämpas på de betalningsperioder för vilka Folkpensionsanstalten efter lagens ikraftträdande har betalat arbetsmarknadsstöd till stödmottagaren.

3.

Lag**om ändring av 1 kap. 3 § och 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 1 kap. 3 § 1 mom. 5 punkten och 2 kap. 6 § 1 mom. som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser**Allmänna bestämmelser**

3 §

3 §

*Definitioner**Definitioner*

I denna lag avses med

I denna lag avses med

5) *sysselsättningsplan* en plan som en arbets- och näringsmyndighet utarbetat tillsammans med den arbetssökande,

5) *sysselsättningsplan* en plan som en arbets- och näringsmyndighet utarbetat tillsammans med den arbetssökande *och en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/)*.

2 kap.

2 kap.

Arbetssökande**Arbetssökande**

6 §

6 §

*Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan**Utarbetande och revidering av sysselsättningsplan*

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrares rätt till en integrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkan i utarbetandet av planen finns i lagen om främjande av integration. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns med-

Arbetslösa arbetssökande och arbetssökande som omfattas av omställningsskydd har rätt till en sysselsättningsplan. Bestämmelser om invandrares rätt till en integrationsplan och arbets- och näringsbyråns medverkan i utarbetandet av planen finns i lagen om främjande av integration. Bestämmelser om arbetslösa arbetssökandes rätt till en aktiveringsplan och arbets- och näringsbyråns

verkan i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

medverkan i utarbetandet av planen finns i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. *Bestämmelser om hur en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas, följs upp och revideras finns i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.*

Denna lag träder i kraft den 20.

4.

Lag**om ändring av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) 8 § 4 mom.
ändras 6 § 3 mom., 8 § 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 2 mom., 15 § och 16 § 1 mom., av dem
 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 937/2012 och 10 § 2 mom. sådant det lyder i lag 290/2012,
 samt
fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 937/2012 och 1389/2010, ett nytt
 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte för personer som avses i 1 och 2 mom. och som på det sätt som anges i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (/) har hänvisats till sektorsövergripande samservice och tillsammans med vilka det utarbetas en sysselsättningsplan enligt 4 § i den lagen. Den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ersätter aktivitetsplanen enligt denna lag.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

 Oberoende av på vilket sätt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte anordnas svarar kommunen för att verksamheten anordnas i enlighet med denna lag och på det sätt som fastställts i aktiveringsplanen.

6 §

Anordnande av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

 Oberoende av på vilket sätt arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte anordnas svarar kommunen för att verksamheten anordnas i enlighet med denna lag och på det sätt som anges i aktiveringsplanen *eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen.*

8 §

Planens innehåll

Om arbets- och näringsbyrån bedömer att arbete eller offentlig arbetskraftsservice inte kan erbjudas personen inom tre månader, ska arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte ingå i aktiveringsplanen.

Om kommunen bedömer att personen som följd av begränsningar på grund av arbets- och funktionsförmågan inte direkt kan delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, skall i planen i enlighet med gällande speciallagar ingå sådana social- och hälsovårdstjänster som förbättrar personens möjligheter att senare delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Vid bedömningen av behovet av hälso- och sjukvårdstjänster är kommunens hälsovårdscentral eller sjukvårdsdistriktet sakkunnig.

8 §

Planens innehåll

Om arbets- och näringsbyrån, *kommunen och personen tillsammans bedömer att personen till följd av begränsningar i arbets- och funktionsförmågan inte kan delta i offentlig arbetskraftsservice eller arbete, ska arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i enlighet med speciallagar sådan socialservice, samt sådana hälso- och sjukvårdstjänster och rehabiliteringstjänster som förbättrar personens arbets- och funktionsförmåga ingå i aktiveringsplanen.*

(upphävs 4 mom.)

9 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i aktiveringsplanen

Om aktiveringsplanen innehåller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, skall åtminstone följande uppgifter om den ingå i planen:

1) en beskrivning av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och uppgifter om platsen där verksamheten anordnas,

2) tiden per dag och vecka då arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte pågår,

3) den tidpunkt då en period av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte börjar och periodens längd,

4) annan socialservice och andra hälsovårds-, rehabiliterings- och utbildningstjänster som erbjuds vid sidan av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, samt

5) den tidpunkt då effekterna av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på sysselsättningsmöjligheterna senast skall bedömas och beslut om fortsatta åtgärder samt revidering av aktiveringsplanen fattas.

9 §

*Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i aktiveringsplanen **och den sektorsövergripande sysselsättningsplanen***

Om aktiveringsplanen *eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen* innehåller arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ska åtminstone följande uppgifter om den ingå i planen:

1) en beskrivning av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte och uppgifter om platsen där verksamheten anordnas,

2) tiden per dag och vecka då arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte pågår,

3) den tidpunkt då en period av arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte börjar och periodens längd,

4) annan socialservice och andra hälso- och sjukvårds-, rehabiliterings- och utbildningstjänster som erbjuds vid sidan av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, samt

5) den tidpunkt då effekterna av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte på sysselsättningsmöjligheterna senast ska bedömas och beslut fattas om fortsatta åtgärder samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om revidering av aktiveringsplanen *eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen.*

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I fråga om uteblivande från ett möte där en aktiveringsplan utarbetas och vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som ingår i planen tillämpas 2 a kap. 9—14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 10 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om utkomststöd.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om kommunen och Arbetskraftsbyrån, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas skall en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som bestäms i 3 kap. Personen i fråga skall framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos Arbetskraftsbyrån eller kommunen.

10 §

Skyldighet att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte

I fråga om uteblivande från ett möte där en aktiveringsplan utarbetas och vägran att delta i utarbetandet av en aktiveringsplan och i sådan arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som ingår i *aktivitetsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen* tillämpas 2 a kap. 9—14 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och 10 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om utkomststöd.

15 §

Arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte i vissa fall

För den som har rätt till arbetsmarknadsstöd eller vars huvudsakliga inkomst består av utkomststöd på grund av arbetslöshet eller som får arbetslöshetsdagpenning kan på begäran ordnas arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte före de tider som anges i 3 § 1 och 2 mom., om kommunen och *arbets- och näringsbyrån*, efter att ha gett personen i fråga tillfälle att bli hörd, bedömer att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte bäst stöder personens livskompetens och sysselsättningsförutsättningar. Innan verksamheten ordnas ska en aktiveringsplan om arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte utarbetas så som bestäms i 3 kap. *eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan utarbetas enligt vad som bestäms i lagen sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.* Personen i fråga ska framställa begäran om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte hos *arbets- och näringsbyrån* eller kommunen.

16 §

Anmälan om att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inleds

Innan en person inleder arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt aktiveringsplanen skall kommunen underrätta den huvudförtroendeman, som företräder de anställda som främst skall arbeta med den som deltar i arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte, om saken.

16 §

Anmälan om att arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte inleds

Innan en person inleder arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt aktiveringsplanen eller den sektorsövergripande sysselsättningsplanen ska kommunen underrätta den huvudförtroendeman om saken, som företräder de anställda som främst ska arbeta med dem som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

Denna lag träder i kraft den 20.

5.

Lag**om ändring av 10 § i lagen om utkomststöd**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 10 § 1 mom. 3 punkten som följer:

Gällande lydelse

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

3) en person som avses i 3 § lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har vägrat delta i utarbetandet av en aktiveringsplan, eller

Föreslagen lydelse

10 §

Sänkt grunddel

Grunddelens belopp kan sänkas med högst 20 procent i fråga om en person vars behov av utkomststöd föranleds av att

3) en person som avses i 3 § i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) har vägrat delta i utarbetandet av en aktiveringsplan *enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen* (/),

—————
Denna lag träder i kraft den 20.
—————